

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בכסף ובשטר ובביאה. בכסף. בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר. ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה. וכמה היא פרוטה? אחת משמונה באיסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל. היבמה נקנית בביאה, וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:

גמ': **תנו, נקנית בכסף ובשטר ובביאה.** כיני מתני', או בכסף או בשטר או בביאה. ותני ר' חייה כן, לא סוף דבר בשלשתן. אלא אפילו באחד מהן. בכסף מניין? **דכתיב** [דברים כד א] כי יקח איש אישה. מגיד שניקנית בכסף. דגמר קיחה קיחה משדה עפרון, כתיב הכא: כי יקח איש אשה, וכתוב התם: נתתי כסף השדה קח ממני, וקיחה איקרי קנין, דכתיב: השדה אשר קנה אברהם, בביאה מניין? **דכתיב** ובעלה. מגיד שנקנית בביאה. הייתי אומר על ידי זו ועל ידי זו **דכתיב כי יקח איש אישה ובעלה. עד שיקח בכסף ובעל.** כסף בלא ביאה, ביאה בלא כסף, מניין? **אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן, כתיב [שם כב כב] כי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל ומתו גם שניהם** בחנק כנשואה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין פרק א הלכה א

הגע עצמך אפילו לא קנייה אלא בביאה אמרה תורה הבא אחריו בחנק לא סוף דבר בכדרכה אלא אפי' שלא כדרכה

הגע עצמך אפילו לא קנייה להיות בעלה אלא בביאה, אמרה תורה הבא אחריו בחנק כדין הבא על אשת איש. כהדא דתני בעולת בעל להביא את המקבלת בעלה בבית אביה והיא ארוסה, שהבא אחריו בחנק כדין הבא על הנשואה, ולא בסקילה כארוסה. להביא את שבא עליה הארוס בבית אביה שעדיין ארוסה היא לענין מציאתה ומעשה ידיה שהן של אביה אפ"ה בזה דינה כבעולה שהבא עליה אח"כ נידון בחנק כדין הבא על אשת איש ואינו בסקילה כדין הבא על הארוסה לא סוף דבר שבא עליה הארוס כדרכה אלא אפי' שלא כדרכה. **אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן, לכן צריכה כל הצורך של הפסוק זה לבעולת בעל שלא כדרכה. דאי תימא לכדרכה. למה לי בעלה? אפילו אחר שהרי אינה בתולה, כ"י דתנינן תמן, באו עליה שנים, הראשון בסקילה והשני בחנק. ותני, נערה מאורסה, באו עליה עשרה שלא כדרכה, ואחד כדרכה, כולן בסקילה. כולהו כדרכה, הראשון בסקילה והשאר בחנק. הערו בה עשרה בני אדם ואחד גמר את הביאה. כולהו בסקילה. הא למדנו ביאה בלא כסף. כסף בלא ביאה מניין? דכתיב [שמות כא יא] אם שלוש אלה לא יעשה לה, ויצאה חנם אין כסף. וסמך ליה אם אחרת יקח לו. מקיש אחרת לאמה עבריה. מה אמה עבריה נקנת בכסף, אף זו נקנת בכסף. בשטר מניין? דכתיב [דברים כד א] וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושילחה מביתו. ויצאה מביתו, והלכה והיתה לאיש אחר. מקיש הויתה ליציאתה. מה יציאתה בשטר, אף הויתה בשטר. א"ר אבין ותני חזקיה. כי יקח איש אישה. מגיד שהיא נקנית בכסף. למה לי קרא?, ודין הוא. מה אם עבריה שאינה נקנית בביאה, נקנית בכסף. זו שהיא נקנית בביאה, אינו דין שנקנית בכסף? יבמה תוכיח. שהיא נקנית בביאה, ואינה נקנית בכסף. אף אתה אל תתמה על זו, שאף על פי שהיא נקנית בביאה, לא תקנה בכסף. תלמוד לומר כי יקח איש אישה, מגיד שהיא נקנית בכסף. ובעלה. מגיד שהיא נקנית בביאה. למה לי קרא? ודין הוא. מה אם יבמה שאינה נקנית בכסף, נקנית בביאה. זו שהיא נקנית בכסף, אינו דין שתקנה בביאה? אמה עבריה תוכיח. שהיא נקנית בכסף, ואינה נקנית בביאה. אף אתה אל תתמה על זו. שאע"פ שהיא נקנית בכסף, לא [דף א עמוד ב] תקנה בביאה. ת"ל, כי יקח איש אישה. מגיד שהיא נקנית בכסף. ובעלה, מגיד שהיא נקנית בביאה. בשטר מניין? מה אם הכסף שאינו מוציא, הרי הוא מכניס. שטר שהוא מוציא, אינו דין שיכניס? לא אם אמרת בכסף, שהוא מוציא להקדש ידי פדיונו שפודים בכסף. תאמר בשטר, שאינו מוציא להקדש ידי פדיונו? נשבר ק"ו וחזרתה למקרא. לפום כן צריך מימר, וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושילחה מביתו, ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. הקיש הויתה ליציאתה. מה יציאתה בשטר, אף הויתה בשטר. א"ר יודן. למה לא נלמד ק"ו לבת חורין**

שתקנה בחזקה? ודין הוא. מה אם שפחה כנענית שאינה נקנית בביאה, נקנית בחזקה. זו שהיא נקנית בביאה, אינו דין שתקנה בחזקה? ת"ל ובעלה. בביאה היא נקנית, ואינה נקנית בחזקה. **למה לא נלמד** קל וחומר **לשפחה** כנענית שתקנה בביאה? ודין הוא ומה אם בת חורין שאינה נקנית בחזקה, נקנית בביאה. זו שהיא נקנית בחזקה, אינו דין שתקנה בביאה? ת"ל [ויקרא כה מו] והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה וגו'. בחזקה היא נקנית, ואינה נקנית בביאה. הרי למדנו שהאשה נקנית בשלש דרכים. או בכסף, או בשטר, או בביאה. עד כדון בישראל. **כיצד האשה נקנת** בנכרים? **אמר** רבי אבהו בשם ר' אלעזר. כתיב, [בראשית כ ג] הנך מת על האשה אשר לקחת, והיא בעולת בעל. **לא נאמר** והיא אשת איש, **אלא בעולת בעל. ללמד**, על הבעולות הן חייבין, ואינן חייבין על הארוסות. מילתיה דרבי אלעזר אמרה, והוא שנתכוון לקנותה **בביאתו**. מילתיה דשמואל אמרה, אפילו לא נתכוון לקנותה. **דאמר** רבי יונה בשם שמואל. זונה עומדת בחלון **ובאו** עליה שנים. הראשון אינו נהרג, והשני נהרג על ידיו. וכי נתכוון הראשון לקנותה? **משמע אפילו לא התכוון לקנותה בביאתו, כיוון שבא עליה קנה, והשני שבא עליה חייב מיתה כבא על אשת איש. כתיב** [ויקרא י ח] איש איש אל כל שאר בשרו **לא תקרבו לגלות ערוה**. מה תלמוד לומר איש איש? אלא להביא את הגוים שבאו על עריות האומות, שידונו כדיני האומות. ואם באו על העריות ישראל, שידונו אותם כדיני ישראל. **אמר** ר' אלעזר. מכולם אין לך אלא ארוסת ישראל בלבד. **שכל עריות שישראל חייבים עליהם, גויים חייבים עליהם מלבד ארוסה. מלמד** שאם בא על ארוסת ישראל, חייב. על ארוסת גוים, פטור. אם בא על ארוסת ישראל חייבין. במה הוא מתחייב? בדיניהן, או בדיני ישראל? אין תימר בדיני ישראל. בשני עדים, ובעשרים ושלושה דיינים, ובהתרייה, ובסקילה. ואין תימר בדיניהן. בעד אחד, ובדיין אחד, ושלא בהתרייה, ובסיף. רבי יודה בר פזי **אומר בחנק** כישראל הבא על אשת איש. **ומוסיף** על ישראל **שגוי נהרג אפילו במודה מפי עצמו**. מה טעם? **דכתיב שופך דם האדם באדם**. ודרשין **באדם אחד ואפילו על פי עצמו. דם האדם באדם. באיזה מיתה דם האדם נשאר באדם? הוי אומר זה חנק**. ועוד הבדל, אין תימר בדיני ישראל. **נתגייר, חייב. שהרי לא השתנה דינו**. אין תימר בדיניהם. נתגייר, פטור. **שהרי נשתנה דינו**. דא"ר חנינה. בן נח שקילל את השם ונתגייר, פטור מפני שנשתנה דינו. **אמר** ר' אלעזר בשם ר' חנינה. מניין שבני נח מוזהרין על עריות כישאל? ת"ל [בראשית ב כד] ודבק באשתו והיו לבשר אחד. **באשתו, ולא באשת חבירו**. ודבק באשתו [דף ב עמוד א] ולא בזכור, ולא בבהמה. רבי שמואל רבי אבהו **ור' אלעזר אמרו** בשם רבי חנינה. בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה, נהרג. מה טעם? **דכתיב** [בראשית ב כד] ודבק באשתו והיו לבשר אחד. ממקום ששניהן עושין בשר אחד. ר' יוסי בעא. הערייה י"א זו נשיקת אבר י"א זו הכנסת העטרה בזכור מהו? הערייה בבהמה מה היא? וכל העריות לא מן הנידה למדו? **ובנידה כתיב את מקורה הערה. מכאן שהערה היא כגמר ביאה לכל דבר, וכל העריות למדו ממנה בהקש דכתיב כל אשר יעשה מכל התועבות האלו. ואף זכור נלמד מינה, ובהמה נלמד מינה**. עד כדון בישראל שהרי גוי אינו מוזהר על הנידה. בגוים מניין? **אמר** ר' מנא. לא מהפסוק **ודבק באשתו למדנו**, ודבק באשתו ולא באשת חבירו? **והרי באשת חבירו כל צד ביאה שהוא אסור** שלא נאמר יבעל אלא דבק. ודכוותה **ודבק באשתו ולא בזכור, ולא בבהמה. אפילו כל צד ביאה שהוא אסור**. הרי למדנו **שגוים** אין להן קידושין **אלא בביאה. אחר שקידשה בביאה**, מהו שיהא להם גירושין? ר' יודה בן פזי **ור' חנין אמרו** בשם ר' חונה רובה דציפורין. או שאין להן גירושין, או ששניהן מגרשין זה את זה. שאף האשה יכולה לגרש את בעלה. ר' יוחנן דצפרין ר' אחא **ור' חנינא אמרו** בשם ר' שמואל בר נחמן **כתיב** [מלאכי ב טז] כי שנא שלח **אמר** ה' אלהי ישראל. בישראל נתתי גירושין, **ולא נתתי גירושין באומות העולם. אמר** ר' חנניה בשם ר' פינחס. **בכל הפרשה כתיב**, "צבאות. וכאן כתיב, ה' אלהי ישראל. ללמדך, שלא ייחד הקדוש ברוך הוא שמו בגירושין, אלא בישראל בלבד. מילתיה דר' חייה רבה אמרה, גוים אין להן גירושין. דתני ר' חייה. גוי שגרש את אשתו. והלכה ונישאת לאחר, וגירשה. ואחר כך נתגיירו שניהן **מותרים. שאין** אני קורא עליה, לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. ותני כן. מעשה בא לפני רבי, והכשיר. **תנן האישה נקנת** בשטר. הדא דתימר, בשטר שאינו יפה שוה פרוטה. אבל בשטר שהוא יפה שוה פרוטה, ככסף הוא. תני רבי חיייה כן. לא סוף דבר בשטר שהוא יפה שוה פרוטה. **דהלא** מתקדשת היא האשה בכל דבר שהוא יפה שוה פרוטה. **ולמה כתב דווקא שטר**. אלא אפילו כתבו על החרס או על נייר **שאינם שווים כלום** ונתנו לה, ה"ז מקודשת [דף ב עמוד ב] כתבו על דבר שהוא איסור הנאה מהו? תני ר' חנין. מעשה בא לפני רבי **בגט** שניכתב על איסורי הנאה ואמר, הרי זו מגורשת. ר"א אמר, **אם קידש בשטר של איסורי הנאה אינה מקודשת**. אמר ר' זעירא. היין רבנין **סברין דפליגיין**. מן דאמר אינה מקודשת ר"א, **סבר** אינה מגורשת.

ולמן דאמר מגורשת רבי, סבר מקודשת. חברייה אמרין, מה שאמר רבי זה לחומרין קס"ד שהכוונה שלרבי אם קידש בשטר של איסורי הנאה אינה מקודשת, ואם גרש בשטר איסורי הנאה הרי זו מגורשת. רבי יוסי בעא. מהו לחומרין? אם אינה מקודשת ומגורשת היינו לחומרין? איזה חומרה יש בכך הרי היא מותרת לכל העולם. אילו היה אומר שאינה מגורשת ומקודשת היינו לחומרין שאסורה לכל העולם [דף ג עמוד א] מהו כדון? רבני דקיסרין אמרו בשם רבי יעקב בר אחא, רבי ור"א לא פליגי. מאן דאמר רבי מגורשת ומקודשת. באיסור הנייה מדבריהם. ומן דאמר ר"א אינה מגורשת ואינה מקודשת, באיסור הנייה מדבר תורה. הא באיסור הנייה מדבריהם מקודשת. אין תימר כן, לית הדא פליגא על רב? דרב אמר. לדברי רבי מאיר, המקדש בחמץ משש שעות ולמעלן, לא עשה ולא כלום, אף שהאיסור הוא רק מדרבנן. תמן, בגופו קידש בשווי. וחמץ משש שעות ולמעלן טב הוא כלום? הרי אין בו שוה פרוטה? ברם הכא שקידש בשטר, בתניים שבו קידש. מעתה אפילו בשטר הכתוב באיסור הנייה דבר תורה תהא מקודשת? דמה בן שטר של איסורי הנאה, לשטר שאינו יפה שוה פרוטה? תמן אינו ראוי להשלים עליו ואינו ראוי לכלום, ברם הכא אף שאין בו שוה פרוטה ראוי הוא להשלים עליו לשוה פרוטה. תמן תנינן שבועת הדיינין מודה במקצת. הטענה שתי כסף שישים וארבע פרוטות וההודייה שוה פרוטה. ת"ר, הטענה. בית שמאי אומרים מעה שלושים ושתים פרוטות. ובית הלל אומרים שתי מעין. מחלפה שיטתהון דב"ש? תמן אינון אמרין דכסף שנאמר גבי קידושין, דינר. והכא בשבועת הדיינים שנאמר בה כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. אינון אמרין כסף, מעה? מחלפה שיטתהון דבית הלל? תמן גבי קידושין אינון אמרין כסף פרוטה. והכא אינון אמרין כסף, שתי [דף ג עמוד ב] מעין? אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה. בית שמאי למידין מתחילת מכירתה של אמה עבריה. מה תחילת מכירתה בדינר שישה מעין. אף קידושיה בדינר. בית הלל למידין מסוף גירועיה. מה סוף גירועיה בפרוטה. אף קידושיה בפרוטה. מנין לבית שמאי שתחילת מכירתה של אמה עבריה בדינר? שנאמר [שמות כא יא] ויצאה חנם אין כסף. ממה שנאמר ויצאה חנם וכי אין אנו יודעים שאין כסף?. מה תלמוד לומר אין כסף? מיכן שנמכרה בכסף יותר מכסף קס"ד שכסף זה פרוטה. וכמה יותר מכסף? דינר. אולי כסף פרוטה, יותר מכסף שתי פרוטות? סוף מטבע כסף מטבע כסף הכי קטן זה שבתורה, מעה. ותהא קנינה מעה? ולמה אמרנו דינר שש מעין? אמר ר' בון בשם ר' יודה בר פזי. שאם ביקשה ליגרע, מגרעת במעה בכל שנה ויוצאת. ותהא קנינה שש פרוטות ותגרע בפרוטה? אמר רבי בון הגע עצמך שאם בקשה ליגרע מתחילת השנה הששית. תחילת גירועיה בפרוטה וסוף גירועיה בפרוטה? אלא תחילת השנה גירועיה במעה וסוף השנה גירועיה בפרוטה. מה טעמא דבית הלל? ממה שסוף גירועיה בפרוטה, את יודע שקידושיה בפרוטה. אילו לא נשתייר שם אלא שוה פרוטה שמא אינה מגרעתה ויוצאה? כשם שסוף גירועיה בפרוטה, אף קידושיה בפרוטה. שהרי גם בסוף כשלא נשתייר שם אלא שוה פרוטה יכול האדון ליעד אותה לאשה. מחלפה שיטתהון דבית הלל? גבי קידושין אינון אמרין כסף פרוטה. והכא בשבועת הדיינים אינון אמרין כסף, שתי מעין? התם כתיב [שם כב ו] כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. אם ללמד שאין בית דין נזקקין לפחות משהו פרוטה, כבר כתיב [ויקרא ה כו] לאשמה בה. ודרשינן פרט לפחות משהו פרוטה. מה תלמוד לומר כסף? מיכן שיש כאן יותר מכסף. וכמה היא יותר מכסף? שתי מעין. אולי כסף פרוטה. יותר מכסף שתי פרוטות? סוף מטבע כסף מטבע הכי קטן של כסף שבתורה, מעה. שהוא גירא האמור בתורה. ותהא מעה ולמה אמרתה הטענה שתי מעות? נאמר כסף או כלים. מה כלים שנים. אף כסף שנים. מה מקיימין בית שמאי כסף או כלים? שהרי לשיטתם הטענה מעה אחת. כהדא דתני, רבי נתן אומר. או כלים, לרבות כלי חרס. מלמד שבכלים חייב אפילו אינם שוים מעה. אמר שמואל, טענו שני מחטים והודה לו על אחת מהן, חייב. אמר רבי חיננא. והוא שיהו יפות כשתי פרוטות. כדי שתהא הטענה שתי פרוטות, וההודייה שוה פרוטה. ואתייהא כבית שמאי דלא ילפי כסף מכלים ולא אומרים מה מטבע חשוב דינר אף כלים חשובים ששים דינר. ברם כבית הלל דאינון ילפין כסף מכלים. מה כלים שנים, אף כסף שנים. ודכוותה מה כסף שתי מעים. אף כלים חשובים ששוים שתי מעים [דף ד עמוד א] אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות שלב"ש צרת ערוה מתייבמת, ולב"ה מותרת לשוק בלי חליצה. ובאחיות שנפלו ליבום חולצות שתיהן ולא מתייבמות. ואם קדמו וכנסו, בש"א יקיימו ובה"א יוציאו. דתנן, ארבעה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ומתו הנשואין את האחיות. הרי אילו חולצות ולא מתייבמות. ואם קדמו וכנסו, יוציאו. ר' אלעזר אומר. בית שמאי אומרים. יקיימו. ובית הלל אומרים, יוציאו, ובגט ישן שהתיחד עימה אחר כתיבה, ובספק אשת איש קטנה שנקראת ספק אשת איש כיוון שאולי תמאן. שלב"ש ממאנת רק מהאירוסים ולב"ה אף מן הנישואים, ובמקדש בשו"פ שלב"ש אינה מקודשת שצריך לקדש בדינר, והמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי שב"ה אומרים צריכה ממנו גט שני וב"ש אומרים לא צריכה, והאשה

מתקדשת בדינר ובשוה דינר ולב"ה בפרוטה ובשוה פרוטה. למרות כל המחלוקות הללו, לא נמנעו בית שמאי לישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי, אלא נוהגין באמת ובשלום. שנאמר [זכריה ח יט] והאמת והשלום אהבו. ממזירות בנתיים ואת אמר הכין? היך עבידא? קידש הראשון בשוה פרוטה, והשני בדינר. על דעתהון דבית שמאי. מקודשת לשני, והוולד ממזר מן הראשון. על דעתהון דבית הלל. מקודשת לראשון, והוולד ממזר מן השני. אמר רבי יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן. מודים בית שמאי לבית הלל לחומרה שאף בפרוטה חוששין לקידושין, שאם קידש אחד בפרוטה, אסורה לשני עד שיגרשנה. אבל לקולה הם לא מודים. כך שאם גם השני קידש בפרוטה הם חוששים שגם קידושי השני חלים. מעתה בית הלל ישאו נשים מבית שמאי דאינון מודיי להון. ובית שמאי לא ישאו נשים מבית הלל דלית אינון מודיי להון?. אמר רבי הילא בשם ר' יוחנן. למעשה אילו ואלו כהלכה היו עושין כב"ה. אם כהלכה היו עושין, בדא תנינן עירוב מקואות כשפופרת הנוד. מעשה בשוקת יהוא שהוא אבן חלול המונח תחת צינור המקלח מים מן ההר והוא נקוב למקוה כשפופרת הנוד ולב"ה סגי בהכי להכשר מקוה וב"ש פליגי וסברי דבעינן שתפחת רובה והיו כל הטהרות שבירושלים נעשין על גבה שלחו ב"ש ופחתוה שב"ש אומרים עד שיפחות את רובה שישבר רוב הקיר שבין שני המקואות?. אמר רבי יוסי בי רבי בון. עד שלא בא מעשה אצל בית הלל ובית הלל לא פסקו הלכה למעשה היו בית שמאי נוגעין בו ועשו כדעתם. משבא מעשה אצל בית הלל לא היו בית שמאי נוגעין בו. ושוקת יהוא נעשה מבלי לשאול את ב"ה. אמר ר' אבמרי, יאות. מה תנינן? וכי תנינן שטימאו טהרות שנעשו בשוקת למפרע? לא תנינן אלא רק שפיחתו כדי שמיכן ולהבא יהיה גם כשיטתם, אבל מה שנעשה קדם והיה בשיטת ב"ה לא טימאו. רבי יוסי בי רבי בון אמר, רב ושמאל. חד אמר אילו ואילו כהלכה היו עושין כב"ה. וחד אמר אילו כהילכתן ואילו עשו כהילכתן. ממזרות בנתיים ואת אמר הכין? שלא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מב"ש. המקום משמר ולא אירע מעשה מעולם. כהדא דתני, כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי בית הלל, על זה נאמר [קהלת ב יד] והכסיל בחושך הולך. כקולי אילו ואילו, נקרא רשע. אלא או כדברי בית שמאי כקוליהם וכחומריהם. או כדברי בית הלל כקוליהם וכחומריהם. הדא דתימר, עד שלא יצאת בת קול. אבל משיצאת בת קול, לעולם הלכה כדברי ב"ה. וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה. תני יצאתה בת קול ואמרה, אילו ואלו דברי אלהים חיים הם, אבל הלכה כבית הלל לעולם. איכן יצאת בת קול?. אמר רב ביבי בשם רבי יוחנן ביבנה יצאת בת קול במעשה בתנורו של אכנאי. וכמה היא פרוטה? אחד משמונה באיסר האיטלקי. תני האיסר, אחד מעשרים וארבעה בדינר כסף. דינר כסף, אחד מעשרים וארבעה לדינר זהב. תני רבי חייה. סילעא, ארבעה דינרין, דינר שש מעה כסף. שני פונדיונין למעה. שני איסרין לפונדיון. שני מסומיסיין לאיסר. שני קרדיוניטס למסומס. שני פרוטות לקרדיוניטס. מכאן שפרוטה סלקין א' משלשים ושנים למעה. א"ר זעירא. בימי רבי סימאי ורבותינו, עשו אותם אחד מכ"ד למעה. ותני רשב"ג אומר. שלשה דורסים למעה. שני ניצים לדרוסה. שני שמין לניצים. שני פרוטות לשמין. מכאן שפרוטה סלקין אחד מעשרים וארבעה למעה. פליגי ביה רבי חנינה ורבי מנא. רבי חנינה אומר, נחשא באתריה קיים, ששוי הנחשת קבועה והוא הנחשב למטבע והכסף לפירות. אבל כספא זליל, כספא יקיר. שפעמים שעל מעה כסף נותנים עשרים וארבע פרוטות נחושת ופעמים שלשים ושתיים. רבי מנא אמר כספא באתריה קיים. ששוי מעה כסף קבוע. אבל נחשא יקיר, נחשא זליל. שפעמים שהנחושת זולה וקונים במעה שלשים ושתיים פרוטות. ופעמים שהנחושת יקרה וקונים בה רק עשרים וארבע פרוטות. [דף ד עמוד ב] על דעתיה דרבי חנינה לעולם שמונה נשים מתקדשות באיסר שיש בו שמונה פרוטות נחושת. שהאיסר קבוע ומהתורה מתקדשת באחד משמונה בו. על דעתיה דרבי מנא פעמים שש פעמים שמונה. שהכסף הוא הקבועה והאיסר נחושת משתנה. פעמים ויש שמונה פרוטות באיסר, ופעמים שש. חילפיי אמר. אותיבוני על גיף נהרא. ואי לא אפיקית מתניתא דרבי חייה רבא ממתניתין, זרקוני לנהרא. אמרין ליה, והא תני רבי חייה, סילעא ארבע דינרין. והיכן דבר זה רמוז במשנה? אמר לון אוף אנן תנינתה. כמה תהא הסלע חסירה ולא יהא בה הוניה? רבי מאיר אומר ארבע איסרות, איסר לדינר אחד מעשרים וארבע. ומשמע מכאן שארבעה דינרים שוים סלע. אמר ליה. והתני רבי חייה שש מעה כסף דינר היכן נרמז זה במשנה? אמר ליה, אוף אנא תנינתא, האונאה ארבע כסף, מעשרים וארבע כסף לסלע. שתות למקח. וכיון שהסלע הוא עשרים וארבע מעות, הרי לך שבדינר יש שש מעות, שהרי ארבעה דינרים בסלע. אמר ליה, והתני רבי חייה. שני פונדיונין מעה, והיכן רמוז זה במשנה? אמר לון, אף אנן תנינתה. שהפודה שדה אחוזתו, פודה בחמשים סלע לארבעים ותשע שנים שהיובל אינו בכלל. ואם הקדיש רק מספר שנים לפני היובל נותן סלע ופונדיון לשנה. שהסלע ארבעים ושמונה פונדיונים. ומה שמוסיף עוד פונדיון שהרי

נתן ארבעים ותשעה פונדיונים לארבעים ותשע שנים. הפונדיון המיותר נותן בתמורה לפריסת הכסף ונקרא קלבון. **ומכיון שסלע עשרים וארבע מעות כסף, וסלע שוה ארבעים ושמונה פונדיונים, הרי לך שמעה היא שני פונדיונים.** אמר ליה והתני ר' חיה. שני איסרין פונדיון, והיכן זה רמוז במשנה? אמר לון אופ אן תנינתה. **דתנן המניח איסר לפדות עליו מעשר שני, ואכל עליו חציו, והלך לו למקום אחר והרי הוא האיסר יוצא בפונדיון שני איסרין, מוסיף עליו עוד איסר. מוכח ששני איסרים יש בפונדיון, שהרי אמר שהאיסר אחר שהתייקר שוה פונדיון. שחצי ממנו שוה לאיסר כולו במקום הראשון.** אמר ליה והתני רבי חיה שני מסומסין לאיסר. שני קרדינטס למסומס. שני פרוטות לקרדינטס. **היכן אלו רמוזים במשנה?** אמר לון אף אן תנינתא. וכמה היא פרוטה? אחד משמנה באיסר האיטלקי. ושמות המטבעות אינם עיקר. **תנן, וקונה את עצמה בגט. דכתיב [דברים כד א] וכתב לה ספר כריתות וגו'. ובמיתת הבעל דכתיב [שם ג] או כי ימות האיש האחרון. עד כדון מצאנו שמיתתו של אחרון שנשאה אחרי שהראשון גרשה מתרת. מיתתו של ראשון מנין שמתרת? ק"ו. מה אם האחרון שאין התירו היתר מרובה, שהרי אסורה לחזור לראשון. את אומר מיתה מתרת. ראשון שהתירו היתר מרובה שהרי מתירה לכולם, אינו דין שתהא המיתה מתרת? אמר רבי חונה. קרייה אמר שהמיתה מתרת דכתיב [שם כה ה] כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו, לא תהיה אשת המת החוצה וכ"ו. הא אם יש לו בן, מיתה מתרת. אמר רבי יוסי בי רבי בון. אם אומר את שאין מיתה מתרת, מנין אן משכחין אלמנה לכהן גדול? ולא יתכן לומר שמדובר באלמנה מהאיש האחרון, משום שהיא כבר גרושה מהראשון וממילא אסורה לו. אמר רבי יוחנן בר מרייה. תיפטר ביבמה. כתיב יבמה יבא עליה זו ביאה. ולקחה לו לאשה, זו המאמר. יכול כשם שהביאה גומרת בה, כך יהא המאמר גומר בה? תלמוד לומר, ויבמה. עירה כל הפרשה כולה לייבום. ללמד שהביאה גומרת בה, ואין המאמר גומר בה. אם כן מה מועיל בה מאמר? לאוסרה על האחין. רבי שמעון אומר. המאמר או קונה או לא קונה. מאי טעמא דרבי שמעון? מספקה ליה אי הא דכתיב יבמה יבא עליה, זה הביאה. ולקחה לו לאשה, זה המאמר. כשם שהביאה גומרת בה, כך יהא המאמר גומר בה. או, יבמה יבוא עליה והרי היא לקוחה לו. והמאמר לא הועיל בה כלום. ר"א בן ערך אמר. המאמר קונה קניין גמור ביבמה. מה טעמא דר"א בן ערך? דכתיב ולקחה לו לאשה, הרי הוא כקידושי אשה. מה קידושי אשה [דף ה עמוד א] קונין קנין גמור. אף המאמר קונה קניין גמור ביבמה. אי זהו מאמר ביבמה? אומר לה הרי את מקודשת לי בכסף ובשוה כסף. ר' יצחק שאל. ולמה לית אן אמרין במשנה, שהיבמה קונה את עצמה בין בחליצתה בין בחליצת חברתה? חזר ואמר מי תנין בחליצתה ולא בחליצת חברתה? בחליצת תנן הכא. בין בחליצתה בין בחליצת חברתה. והא תנין, שהיבמה נקנת בביאה. אית לך מימר בין בביאתה בין בביאת חברתה? אלא מתניתא ביבמה אחת. מה צריכה ליה בשתי יבמות והמשנה לא דיברה במקרה כזה. רבי שמואל בר רב יצחק בעא. שפחה חרופה לר"ע חציה שפחה וחציה בת חורין המאורסה לבן חורין, לר' ישמעאל בשפחה כנענית המאורסה לעבד עבדי... **שהבא עליה חייב אשם שפחה חרופה והיא חייבת מלקות.** במה היא קונה את עצמה לפוטרה מן המלקות ולבא עליה מן האשם? פשיטא שאינה יוצאה בגט. דאמר רבי חיה בשם רבי יוחנן. מי שחציו עבד וחציו בן חורין. קידש אשה, אין חוששין לקידושי שאין קידושין לחצאין. ודכוותה, גירש אשה אין חוששין לגירושיו. וכן פשיטא שהיא יוצאה במיתת בעלה. מהא דאמר רבי יוסי בשם ר' יוחנן. תירגם עקילס הגר לפני ר' עקיבה [ויקרא יט כ] והיא שפחה נחרפת לאיש. בכתושה לפני איש שעומדת לבעילה משמע שבעלה קיים. כמה דאת אמר [שמואל ב יז יט] ותשטח עליו הריפות שגריעני החיטה עומדים לכתושה במכתשת. אמר רבי חיה בשם רבי יוחנן. כן פירשה ר' אלעזר בי רבי שמעון לפני חכמים. והיא שפחה נחרפת לאיש. בכתושה לפני איש שעומדת לבעילה משמע שבעלה קיים. כמה דתימר [משלי כז כב] בתוך הריפות בעלי שגריעני החיטה עומדים לכתושה במכתשת. במה יש מקום להסתפק מהו שתקנה עצמה במיתת רבו של בעלה העבד עברי ובהשלים שש של בעלה העבד עברי. שהרי אז הוא נאסר בשפחה? מה פשיטה ליה? כרבי עקיבה. דרבי עקיבה אמר בשחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לבן חורין הכתוב מדבר. שכשם שקידושין תופסים בחציה, גם גרושין תופסים. ברם כרבי ישמעאל, צריכה ליה. דרבי ישמעאל אמר, בשפחה כנענית הנשואה לעבד עברי הכתוב מדבר. ונישואי תורה הן דכתיב [שמות כא ד] אם אדוניו יתן לו אשה. על זה יש מקום להסתפק אולי כשהאדון מת או כשנסתיימו שש השנים של העבד פקע תוקף הנישואין. ולא צורכה דא אלא מהו שתקנה עצמה במיתת רבו ובהשלים שש למאן דאמר אין עבד עברי עובד את הירוש. ואז שייך לומר שכשהאדון מת פקעו הנישואין, אבל אם עובד בעלה את הירוש הרי שניהם ממשיכים תחת אותה רשות ואין סיבה שיפקעו נישואיו**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ב

מתני': עבד עברי נקנה בכסף ובשטר. וקונה את עצמו בשנים וביובל ובגרעון כסף. יתירה עליו [דף ה עמוד ב] אמה העבריה, שהיא קונה את עצמה בסימנים. הנרצע נקנה ברציעה, וקונה את עצמו ביובל ובמיתת האדון:

גמ': כתיב [דברים טו יב] כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. הקיש עברי לעבריה. מה עבריה נקנית בכסף ובשטר, אף עברי נקנה בכסף ובשטר. ניחא בכסף דכתיב [שמות כא יא] ויצאה חנם אין כסף משמע שמתחילה נקנתה בכסף. בשטר מנלן? עבריה למידה מבת חורין שנקנת בכסף, שהקיש הכתוב אמה עבריה לבת חורין שנאמר באמה עבריה, [שמות כא יא] אם אחרת יקח לו. מה אחרת נקנת בשטר, אף זו נקנת בשטר. ועברי למד מעבריה דכתיב [דברים טו יב] כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. נמצא למד מלמד. עד כדון כרבי עקיבה דאית ליה למד מן הלמד. כרבי ישמעאל דלית ליה למד מן הלמד מנין? אשכח תני רבי ישמעאל להא מילה. גמר לה לה מאשה. גבי אישה כתיב [דברים כד א] וכתב לה ספר כריתות, וגבי שפחה כתיב [ויקרא יט כ] או חופשה לא ניתן לה. מה אשה יוצאת ונכנסת בשטר. אף שפחה יוצאת ונכנסת בשטר. וגמר חופשה חופשה בשיפחה כנענית כתיב [ויקרא יט כ] או חופשה לא ניתן לה. ובעבד עברי כתיב [שמות כא ב] ובשביעית יצא לחפשי חנם. מה שפחה יוצאת ונכנסת בשטר, אף עבד עברי יוצא ונכנס בשטר. וכתביב כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. הקיש אמה עבריה לעבד עברי. מה עבד עברי נכנס ויוצא בשטר אף אמה עבריה נכנסת ויוצאת בשטר. בכל אתר לית ליה לרבי ישמעאל למד מן הלמד, והכא אית ליה לר' ישמעאל? באמת את הבריתא הזו לא שנא רבי ישמעאל, אלא תני לה בשם חכם אחר. מנין תיתי לרבי ישמעאל שעבד עברי נקנה בשטר? גמר שילוח שילוח מאישה. בעבד ואמה עבריים כתיב [דברים טו יב] ובשביעית תשלחנו חפשי מעימך. ובאשה כתיב [דברים כד א] וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושילחה מביתו. מה שילוח שנאמר באישה בשטר. אף כאן בעבד ואמה עבריים, בשטר. והא לא דמיא? תמן גט אשה להקנות לעצמה. ברם הכא השאלה להיקנות לאחרים. ומנין נלמד שעבד ואמה עבריים נקנים בשטר לאדון? אמר רבי מתניה, גמר מכירה מכירה מעבד כנעני. בעבד ואמה עבריים כתיב [דברים טו יב] כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. ובעבד כנעני כתיב [ויקרא כה מב] לא ימכרו ממכרת עבד. מה מכירה שנאמר להלן בשטר, אף כאן בשטר. אי מה להלן עבד כנעני נקנה בחזקה אף כאן עבד ואמה עבריים יקנו בחזקה? אלא אמר ר' חיייה בר אדא. הוא עברי הוא עבריה שהקישן הכתוב דכתיב [דברים טו יב] כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. ובעבד עברי כתיב [ויקרא כה נ] או השיגה ידו ונגאל, וחישב עם קונוה משנת המכרו לו עד שנת היובל והיה כסף ממכרו במספר שנים. מכאן שנקנה בכסף. וכתביב [ויקרא כה נא] אם עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו. בכסף הוא נגאל. ואינו נגאל, לא בתבואה ולא בכלים ולא בחזקה. בכל אתר את עבד שוה כסף ככסף. והכא לית את עביד שוה כסף ככסף? אמר ר' אבא מרי. שנייא [דף ו עמוד א] היא, דכתיב כסף ממכרו, וכתביב מכסף מקנתו, שנה עליו הכתוב כסף, לעבד. ללמד שבכסף נגאל ולא בשוה כסף. וכל זה בעל כרחו של האדון, אבל אם האדון מסכים אוף רבי חיייה בר אדא יודה שאם ביקש לגרוע שמגרע ויוצא אפילו בתבואה ואפילו בכלים. אמר ר' יודן אבוי דר' מתניה הדא דתימר בשלא עשאן דמים דבר שאין לו ערך קצוב וצריך הערכה אבל אם עשאן דמים ככסף הוא. תנן, עבד עברי נקנה בשטר. רבי אבהו אמר בשטר של כסף שהאדון נתן לעבד כסף, וכותב העבד לרבו בשטר, בכך וכך מעות אני קנוי לך. הא בשטר של מתנה שהעבד לא קבל כסף אלא נתן עצמו במתנה, אף על פי שכתב בשטר הריני נתון לך במתנה לעבד, אינו מכור. דכיוון שלא ניתן עליו כסף, אינו יוצא בגרעון כסף. והאדון לא סומך דעתו וחושב שמא יחזור בו העבד. מעתה הרי אפילו בשטר של כסף יכול העבד לתת חלק מהכסף שקיבל ולהשתחרר? אמר לו. לא התכוונתי שהעבד יחזור בו, אלא שמא תבוא שנת רעבון ויחזור בו רבו. לכן במתנה אינו קנוי. כי העבד לא סמך דעתו וחושב שמא רבו ישלח אותו בשנת רעבון משום שלא יוכל להאכילו, וכיון שכך לא הקנה עצמו בלב שלם. אבל כשנקנה בכסף אפילו ישלחו רבו יש לו כסף שאיתו יוכל

להתקיים, וגמר ומקנה. סדר מכירה **בשטר של אמה עבריה** כך הוא. אני פלוני מכרתי בתי לפלוני. סדר קידושין **של אב שמקדש את ביתו קטנה** כך הוא, אני פלוני קידשתי בתי לפלוני. רבי חגי' בעא קומי רבי יוסי החליף **שבקום האב, כתב הקונה** ואמר אני פלוני לקחתי בתו של פלוני. **או שכתב החתן** אני פלוני קידשתי בתו של פלוני **מהו?** אמר ליה ומה בכך. אבל אם החליף לשון מכירה בלשון קידושין, או לשון קידושין בלשון מכירה, לא עשה כלום. כתיב [שמות כא ב] שש שנים יעבד יוצא בסוף שש קדם שנשלמה שישית? תלמוד לומר ובשביעית יצא. יכול יצא בסוף שבע? ת"ל שש שנים יעבד. הא כיצד? עובד כל שש, ויוצא בתחילת שבע. כתיב ובשביעית יצא. בשביעית של מכירה **ולא בשביעית של עולם.** אתה אומר שביעית של מכירה, או אינה אלא שביעית של עולם? כשהוא אומר שש שנים יעבד, הרי שש שנים אמורות. הא מה אני מקיים ובשביעית יצא שהרי כבר נאמר שרק שש שנים עובד? **אלא ללמד** שביעית של מכירה **ולא** שביעית של עולם. אימא חליף? אמר ר' זעירא בשם רב הונא. ובשביעית כתיב. **מה שש שנים לעבודתו אף שביעית לעבודתו,** אמר רבי חונה. אם אומר את שביעית של עולם, אם כן מה היובל בא ומוציא? הרי כבר יצא בשנת הארבעים ותשע שהיא שביעית. אמר רבי יוחנן בר מרייה [דף ו עמוד ב] **השאלה של רב חונה** אתייה כמאן דאמר אין היובל עולה ממינין שני שבוע. כך שתמיד אחר שנת הארבעים ותשע שהיא שנת שמיטה יחול שנת היובל, ואחריה מתחיל מחזור שמיטה חדש. ברם כמאן דאמר היובל עולה ממינין שני שבוע, **ותמיד סופרים חמישים שנים מהשנה שאחר היובל והיובל עצמו נחשב כשנה רגילה במנין שנים לשמיטה.** יוצא שפעמים שהיובל בא באמצע שני שבוע, **שכן יובל ראשון חל בשנה ראשונה לשמיטה. יובל שני חל בשנה שניה. וכל הלאה. ולכן צריך את הפסוק שאומר שעבדים משתחררים ביובל אף אם נאמר שהם משתחררים בשביעית.** רבנין דקיסרין אמרין אפילו כמאן דאמר אין היובל עולה ממינין שני שבוע. **אין הפסוק מיותר. דיכלין אנן מפקין לה, הכא שביעית מוציאה את העבדים, ויובל את הנרצעים.** [דף ז עמוד א] מניין אפילו חלה, **שאינו חייב להשלים את ימי חוליו אלא יצא בשביעית?** תלמוד לומר ובשביעית יצא לחפשי חנם. יכול אפילו ברח? ת"ל שש שנים יעבוד. מה ראית לרבות את זה ולהוציא את זה? אחר שריבה הכתוב **ומיעט.** מרבה אני את זה שהוא ברשותו של האדון רק שהוא חלה ולא יכל לעבוד. ומוציא את זה שאינו ברשותו שברח. **אמר רבי בון בר חייה.** רב הושעיה בעא. ניחא, חלה ואחר כך ברח **אינו משלים, שהרי האדון לא הפסיד בבריחה הזו כלום.** ברח ואחר כך חלה **מהו?** אמר רבי חייה בר אדא נישמענה מן הדא **דתנן** [דף ז עמוד ב] המורדת על בעלה, כותבין לו איגרת מרד על כתובתה. ותני רבי חייה. נדה וחולה וארוסה ושומרת יבם, כותבין לו איגרת מרד על כתובתה. מה אנן קיימין? אם בשמרדה עליו והיא נידה. התורה המרידתה עליו. אלא כן אנן קיימין, בשמרדה עליו עד שלא באת נידה, ובאת לנידה. הרי אינה ראויה למרוד ואת אומר כותב. אף הכא, ברח ואחר כך חלה **משלים, דהו** יכיל למימר ליה, אילו הוית גבאי, לא אבאשתא. אמר רבי חנינא. אפילו על קדמיתא אתייה היא. חלה ואחר כך ברח, **משלים. דהו** יכיל מימר ליה, אילו הוית גבאי, אינשמט בפריע היתה מבריא מהר. **תנן** וקונה א"ע בשנים. אית תניי תני נמכר לפחות משש, ואינו נמכר יותר על שש. ואית תניי תני, אינו נמכר לא בפחות משש ולא יותר על שש. א"ר ירמיה. טעמיה דהדין תנייא, **דתני שסובר נמכר לפחות משש שהרי פעמים שהוא נמכר שנים או שלש שנים לפני היובל, והיובל בא ומוציא על כורחו. וכיוון שיש מציאות שנמכר לפחות משש שנים, אף לכתחילה נמכר לפחות משש. תנן,** וביובל. **דכתיב[ויקרא כה נד]ואם לא יגאל באלו ויצא בשנת היובל.** ובגירעון כסף דכתיב [ויקרא כה נא נב] אם עוד רבות בשנים ואם מעט נשאר בשנים. **והרי כבר נאמר כפי שניו ישיב גאולתו.** וכי אין אנו יודעין שאם יש רוב אין מיעוט ואם יש מיעוט אין רוב? אמר רבי הילא פעמים שהשנים מרובות על השכר **שבו נקנה** כגון שמחיר העבודה התייקר ובסכום שקיבל העבד היה צריך לעבוד פחות משש שנים ופעמים שהשנים מעוטות מן השכר כגון שמחיר העבודה הוזל ובסכום שקיבל העבד היה צריך לעבוד יותר משש שנים. מניין אתה אומר נמכר **בשש מנים ממנה מנה לשנה.** והשביח והרי הוא יפה **שנים עשר מנה ממאתים מאתים לשנה.** מניין שאינו מחשב עמו אלא ממנה מנה? ת"ל מכסף מקנתו. נמכר **בשנים עשר מנה ממאתים מאתים לשנה.** והכסף ועמד על **שש מנים, מנה מנה לשנה.** מניין אתה אומר שאינו מחשב עמו אלא במנה לשנה? תלמוד לומר כפי שניו ישיב את גאולתו. למדנו בנמכר לגוי **שכשהוא נגאל ידו לעליונה.** מניין בנמכר לישראל כשהוא נגאל ידו לעליונה? שכיר שכיר לגזירה שוה. **בנמכר לגוי כתיב[ויקרא כה נ] כימי שכיר יהיה עימו. ובנמכר לישראל כתיב[דברים טו יח] כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים.** מה שכיר האמור לגוי, כשהוא נגאל ידו לעליונה. אף שכיר האמור לישראל כשהוא נגאל ידו לעליונה. **בנמכר לנכרי כתיב[ויקרא כה מח מט] אחד מאחיו יגאלנו. או דודו או בן דודו יגאלנו, או משאר בשרו ממשפחתו יגאלנו.** רבי אומר. מה

ת"ל יגאלנו יגאלנו ג' פעמים? לרבות כל הגאולות שיהו כסדר הזה. **כתיב [ויקרא כה נד]** ואם לא יגאל באלה **ויצא בשנת היובל**. ריה"ג אומר. באלה בקרובים לשחרור, ובשאר כל אדם לשיעבוד. ר"ע אומר. באלה לשיעבוד ובשאר כל אדם לשיחרור. **אמר** רבי אבהו בשם רבי יוחנן. ושניהן במקרא אחד דורשין. **דכתיב** ואם לא יגאל באלה. רבי יוסי הגלילי דריש, ואם לא יגאל באלה, אלא באחרים. משעבד **עד היובל** ויוצא. רבי עקיבה דריש. ואם לא יגאל, אלא באלה משלים **שיעבודו עד היובל** ויוצא. **מה הדין לדברי חכמים?** **אמר** רבי יסא בשם רבי יוחנן, בין זה ובין זה לשחרור. ותני כן **גבי שדה אחוזה**. **[ויקרא כה כו]** ואיש כי לא יהיה לו גאל והשיגה ידו ומצא כדי גאלתו. והשיגה ידו יד עצמו. ומצא כדי גאלתו, על ידי אחרים. מה השגת יד של [דף ח עמוד א] עצמו לעצמו. אף השגת ידי אחרים לעצמו **ויצא לחרות**. **אמר** רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן. **לדברי** מי שהוא אומר לשיעבוד, משלים את השנים **שעוד נותרו לשיעבוד לגוי** אם עבד ארבע שנים משלים עוד שנתים ויוצא. והתני אם משגאלו הרי הוא כנמכר לו, משעבד ויוצא משמע שמשעבד בו שש שנים? **אמר** רבי אבא מרי. לית כאן אין גורסים משעבד בו ויוצא, אלא משלים ויוצא. תני, רצו קרוביו ליגאל **מראשון** מהגוי, גואלין להן. רצו קרוביו ליגאל **משני** מהישראל שגאל מהגוי, אין גואלין להם. **אמר** רבי יסא בשם רבי יוחנן. אתיין כמאן דאמר באלה לשחרור, ובשאר כל אדם לשיעבוד. שאם גם אחרים גאלים לשיחרור למה צריך לגאל משני שמואל בר אבא בעא קומי רבי יסא. הכא **בעבד עברי שנמכר לגוי כתיב [ויקרא כה נ]** וחשב עם קונוה משנת המכרו לו עד שנת היובל. והכא **במקדיש שדה אחוזה כתיב [ויקרא כז יח]** וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות, ודרשין, שנים אתה מחשב, ואי אתה מחשב חדשים. הכא **גבי עבד עברי**, את מחשב חדשים ושנים ויוצא. ולמה **גבי שדה אחוזה** לית את מחשב חדשים ושנים ויוצא אלא רק שנים? **אמר** ליה שנייא היא שהקשה התורה **עבד עברי לשכיר**. **דכתיב [ויקרא כה נ]** כימי שכיר יהיה עמו. מה זה מחשב חדשים ויוצא, אף זה מחשב חדשים ושנים ויוצא. באמה עבריה **כתיב [שמות כא יא]** אם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף. ויצאה חנם, אילו ימי הבגרות. אין כסף אילו הסימנין. ויאמר באחת מהם ויצאה אין כסף. **ללמד שיוצאת בסימני נערות, ודי בכך שהרי אילו נאמר באחת מהן. הייתי אומר, אם בסימנים היא יוצאה, לא כל שכן בימות הבגר. אילו כן. הייתי אומר, שהכוונה לימות הבגר. והדין נותן הואיל והיא יוצאה מרשות האב ויוצאה מרשות האדון. מה מרשות האב אינה יוצאה בסימנין אלא בבגר, אף מרשות האדון לא תצא בסימנין אלא בבגר. לפום כן צריך מימר ויצאה חנם, אילו ימי הבגר. אין כסף, אילו הסימנין [דף ח עמוד ב] או חליף ונאמר, יצאה חנם אלו ימי נערות, אין כסף אלו ימי בגרות, שהרי סימני נערות קודמים לסמני בגרות? **אמר** רבי תנחומא בשם רבי חונה. דדרשין, אין כסף, במקום שיש כסף לאב, אין כסף לאדון, וזה בימי נערות שכסף קידושיה לאביה. אבל בבגרות אין האב זכאי בכסף הקידושין. **כתיב [שמות כא ח]** אשר לא יעדה והפדה. מלמד שאינו מייעדה לו, עד שיהא ביום די זמן כדי לפדותה. ובמעשה ידיה שוה פרוטה. ובגירוועיה שוה פרוטה. דברי רבי יוסי בי רבי יהודה דמעות ראשונות לאו לקידושין ניתנו. וחכ"א, מיעד והולך עד דימדומי חמה. **אמר** רבי חיייה בר אדא. הכל מודין בעבד עברי עד שיהא שם שוה פרוטה ואם לא נשאר שוה פרוטה אינו יוצא בגרעון כסף. יאות **אמר** רבי יוסי בי ר' יהודה **שהרי מקדשה תמורת העבדות שהיא עוד נשארה חייבת לו**. מה טעמא דרבנין? הרי כסף אין כאן. מעשה ידים אין כאן. במה הוא מייעדה? **אמר** רבי זעירא מייעדה בדברים דמעות ראשונות לקידושין ניתנו. **כדתני** רבי הושעיה כיצד הוא מייעדה? אומר לה בפני שנים הרי את מיועדת לי. על דעתיה דרבי יוסי בי רבי יהודה. בסוף נותן לה כסף לייעודים דמעות ראשונות לאו לקידושין ניתנו. על דעתון דרבנין, משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים. מה נפקא מביניהון? מעשה ידיה. מ"ד בסוף נתן לה כסף לייעודים, מעשה ידיה **שעשתה מיום הקניה עד שעת נישואיה, של האדון, שעד אז הייתה שיפחה**. מ"ד משעה ראשונה ניתן כסף של ייעודים, מעשה ידיה של אביה. **שהתברר למפרעה שלא היתה שפחה אלא ארוסה משעה ראשונה, ומעשה ידי ארוסה לאביה. ולא היא, אפילו כמאן דאמר משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים [דף ט עמוד א] מעשה ידיה של בעלה. שנעשה כאומר לאשה, הרי את מקודשת לי, על מנת שמעשה ידיך שלי. היה נשוי את אחותה ומתה. מאן דאמר בסוף ניתן כסף לייעודים אינה צריכה כסף אחר. ומאן דאמר משעה ראשונה ניתן כסף לייעודים, צריכה כסף אחר. **ולא היא, דאפילו כמאן דאמר בסוף ניתן כסף לייעודים צריכה כסף אחר. למה?** שאין קטנה מתקדשת מעצמה, וכשהאב מכר את ביתו, כאילו אמר בשעת המכירה לבתו קבלי כסף קידושייך. אבל כשמכרה לבעל אחותה אין משמעות להסכמת האב לקידושין. **שהרי כל עמא מודיי שאין קידושין תופסין בעריות**. רבי יוסי בי רבי יהודה **שאמר שמתקדשת בגרעונה, מיסבר סבר, דאילין ייעודין דהכא, קידושי תורה הן**. ואשה מתקדשת במלוה? **אמר** רבי אבון. אתיין דרבי יוסי בי ר' יהודה, כרבי שמעון בן אלעזר. דתני.****

הרי את מקדשת בפקדון שיש לי בידך. והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד. אם נשתייר שם שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. התקדשי לי במלוה שיש לי בידך והלכה ומצאתה שנגנבה או שנאבדה אפילו נשתייר בה שוה פרוטה אינה מקודשת. אמר רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר מלוה כפקדון אם נשתייר שם שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת כמה דרבי שמעון בן אלעזר עביד מלוה כפקדון, כן רבי יוסי בי רבי יודה עביד ייעודים כמלוה. תני כתיב [שמות כא ט] ואם לבנו ייעדנה. לבנו הוא מייעדה אינו מייעדה לאחין. וייעדנה לאחין מקל וחומר? מה אם הבן שאינו קם תחתיו לחליצה ולייבום, הרי הוא מייעדה לו. אחיו שהוא קם תחתיו לחליצה ולייבום, אינו דין שייעדנה לו? לא אם אמרת בבן, שהוא קם תחתיו בשדה אחוזה ואם האב או הבן פדו את השדה שהקדיש האב אינה יוצאה לכהנים ביובל דכתיב[ויקרא כז כ] ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. איש אחר ולא בנו. תאמר באחיו, שאינו קם תחתיו בשדה אחוזה. ויקם בשדה אחוזה מק"ו? דמה אם הבן שאינו קם תחתיו לחליצה ולייבום, הרי הוא קם תחתיו בשדה אחוזה. אחיו שקם תחתיו בחליצה ויבום אינו דין שיקום תחתיו בשדה אחוזה? תלמוד לומר ואם לבנו ייעדנה. לבנו הוא מייעדה ואינו מייעדה לאחיו. ואם לבנו ייעדנה. לבנו הוא מייעדה ואינו מייעדה לבן בנו. שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירא. בפרשת נחלות, את עבד בן בן כבן שאם האבא מת ונשארו בתו ובן בנו, בן בנו יורש ולא הבת, כי בן הבן דינו כמו הבן. ואמאי הכא בייעוד לית את עבד בן בן כבן? אמר ר' זעירא, מאן דאמר לי הדא מילתא, אנא משקי ליה קונדיטון. אמר ר' תנחום. שונה פרשת נחלות, שהרי עשיתה אח כבן, וכן שאר כל הקרובים כבן, שכל הקרוב יותר יורש. לעומת זאת בייעוד לא תלוי בקרבה, לכן אין את עושה בן בן כבן. התיבון רבנן דקיסרין. הרי פרשת טמאות הרי עשיתה אח כבן, ושאר כל שבעת הקרובים כבן ונטמא להם. ואין את עושה בן בן כבן ואינו נטמא לבן בנו. רואים שבן בן גרוע מהאח. אמר, הא אזיל קונדיטון. תני, ואם לבנו ייעדנה, לדעת שצריך הסכמתו כך שזה שייך רק בגדול. אמר רבי יוחנן, לית כאן לדעת. שאף לבנו קטן יכול לייעד ולא צריך דעתו. אמר רבי יעקב בר אחא[דף ט עמוד ב] כן אית כאן, שאפשר לגרוס לדעת, כרבי יוסי בי רבי יהודה דאמר מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו. וכשמקדש צריך את דעתה. אמר רבי שמואל בר אבדומא. אפילו תימר אית כאן שאפשר לגרוס לדעת כרבי יוסי בי רבי יהודה, דווקא דעתה, אבל דעתו אינו צריך. דכתיב ואם לבנו ייעדנה. והלא אפילו קטן הוא. כתיב אם לבנו ייעדנה. רבי יוחנן אמר, מייעדנה בין לבנו הגדול בין לבנו הקטן בין לדעת בין שלא לדעת. ר' שמעון בן לקיש אמר, אינו מייעדנה אלא לבנו הגדול, בלבד לדעת. תני, בן תשע שנים ויום אחד, עושה אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. על דעתיה דרבי יוחנן, דהוא פתר לה בייעודין שהאבא יכול לייעד לבנו הקטן והקדושין תופסים מהתורה, ניחא. ייעודין שיש לו קניין בה, עושה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש, דהוא פתר לה בנישואין רגילים שאין יעוד לקטן, תהא פטורה מן החליצה ומן הייבום שהרי אין קידושין לקטן? דתנינן נשא הקטן אשה ומתה, הרי זו פטורה. אמר ר' אבין אתיא דרבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי ר' יהודה, שיש מציאות שיהיה קידושין לקטן מהתורה. ותני כן, בן תשע שנים ויום אחד עד בן שתים עשרה ויום אחד שהביא שתי שערות הרי זו שומא. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר, הרי אילו סימנין. אמר רבי יעקב בי רבי בון בשם רבי יוסי בן חנינה. והן שעמדו בו בשעת סימנין שישארו עד גיל שלוש עשרה ויום. ר' יוסה בעי. עמדו בו בשעת סימנין, למפריעו הוא נעשה איש. או מיכן ולבא? נ"מ אם אחר נתן לה קידושין. לרבי אבון. ודאי פשיטא דלמפריעו הוא נעשה איש, וכל שכן להבא. דהא פתר הדא דרבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יהודה. ולמה רבי יוסי העמיד בייעודין ולא פתר הדא דרבי שמעון בן לקיש כרבי יוסה בי רבי יהודה בבן תשע שהביא שתי שערות? אמר רבי מנא, דהיא צריכה ליה שהוא נספק בדיון זה דר' יוסה בעי. עמדו בו בשעת סימנין, למפריעו הוא נעשה איש. או מיכן ולבא? ניחא שתהיה אלמנה מקטן או שייעדה לו אביו כשהוא קטן ומת, או בבן תשע שהביא שתי שערות אבל איך יתכן שתהיה גרושה? הרי אין גרושי קטן כלום. תיפטר שבא עליה כשהוא בן תשע או שייעדה לו אביו כשהוא קטן, או בבן תשע שהביא שתי שערות ומשהגדיל נתן לה גיטו. איך יתכן שתהיה חלוצה מקטן? תיפטר שבא עליה ומת, וחלצו לה אחין, ועל ידיו היא נעשית חלוצה. לרבי יוחנן שאמר שהאבא יכול לייעד לבנו הקטן, מעתה אפילו פחות מתשע? אמר רבי שמואל בר אבדומא, וכיני. אלא למה נקט בן תשע? בגין דתנא כולהון תשע, תנא אף הוא עמהון. אמר רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי. מאחז למד רבי יוסי ברבי יודה. דתני, אחז הוליד בן תשע שבן עשרים היה כשמלך, ט"ו שנים מלך, נמצאו כל שנותיו ל"ה. וחזקיה בנו היה בן כ"ה כשאביו מת, נמצא שחזקיה נולד כשאחז היה בן עשר שנים. ואם תחסר ט' ירחי עיבור, נמצא שהיה בן ט' שנים כשאשתו נתעברה. והרן בן שש שאברהם היה גדול מנחור שנה אחת, ונחור היה גדול מהרן שנה

אחת. נמצא הרן קטן מאברהם שתי שנים. אברהם היה גדול משרה עשר שנים. תן שנה לעיבורה של מלכה ושנה לעיבורה של יסכה שהיא שרה, הרי כשהוליד היה בן שש[דף י עמוד א], וכלב בן עשר שכן ארבעים שנה היה כשהלך לרגל את הארץ, ואז בצלאל בן בנו היה בן י"ד שנים. כשהוקם המשכן היה בן י"ג דכתיב איש במלאכתו. הורד י"ד של בצלאל נשאר כ"ו. הורד שתי שנים לג' הרינות, נמצא שכל אחד הוליד כשהיה בן שמונה. וזה מתאים רק למ"ד הוא כלב בן חצרון הוא כלב בן יפונה. מכרה לזה וקידשה לזה. שיחק האב באדון ונשואה לשני, דברי ר' יוסי בי ר' יהודה. וחכמים אומרים, לא שיחק האב באדון ויכול ליעדה לאישה. לרבי יוסי בי ר' יהודה דהוא סבר מעות ראשונות לא ניתנו לקידושין, נעשה כאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום. אילו האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום שמא אינה מקודשת לשני? לדברי חכמים שסוברים שמעות ראשונות ניתנו לקידושין. והרי זה כאילו קידשה אביה לכשירצה האדון. נעשה כאומר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שלשים יום. אילו האומר לאשה הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שלשים יום. ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום, שמא אינה מקודשת לשניהן וצריך שיתן האחד גט? ואף כאן לרבנן מעות ראשונים לקידושין נתנו והרי זה כאומר הרי היא מקודשת מכבר לכשירצה האדון ליעד [דף י עמוד ב] הכל מודים שאם השיאה ששיחק האב באדון. דכיון שהשיאה אמרינן דדאי לא התכוון שאף קידושי הראשון יתפסו ויהיו בניה ממזרים. כתיב[שמות כא ז] כי ימכר איש את בתו לאמה. פעמים שהוא מוכרה לו לאמה בלבד. מלמד שהוא מוכרה לו ומתנה עמו, על מנת שלא יהו עליה ייעודין, דברי ר"מ. וחכ"א, לא עשה כלום. שהתנה על מה שכתוב בתורה. וכל המתנה על מה שכתוב בתורה, תנאו בטל. ולית לרבי מאיר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל? אית ליה. אלא דסבר דרק תניי דאי אפשר לו לקיימו בסופו שבהכרח יעבור איסור תורה בקיום תנאו, אין תנאו קיים. וזה איפשר לו לקיימו בסופו. שהרי אין חובה עליו מן התורה ליעד. אלא אם רצה ליעד מיעד. ואם לא ייעדה לא יעבור על מצוות התורה. ולית ליה לרבנן תניי שאיפשר לקיימו בסופו תנאו קיים? אית לון בתניי ממון. וזה תניי גוף הוא. והא תני, נושא הוא אדם אשה ומתנה עמה על מנת שלא יהא לה עליו לא שאר ולא כסות ולא עונה. ניחא שאר וכסות. אבל עונה לא תניי גוף הוא? אמר רבי חייה בר אדא. תיפטר בקטנה. חכמים שסוברים שאינו יכול להתנות שלא ייעד, מה מקיימים הדא תנייא רבנן לאמה דמשמע שיכול למוכרה לו לאמה בלבד? מוכרה אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. שלא הוא שמתנה שלא ייעד אלא התורה היא שאוסרת. אך מקיימים הדא תנייא לאמה, אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט? הרי לאחר שנישאה בפעם הראשונה שבה נהייתה אלמנה או גרושה או חלוצה. שוב אין לאביה רשות למוכרה? אמר ר' יוסי בי ר' בון. תיפטר, באלמנה מן האירוסין. והא תני, מוכר הוא אדם את בתו לאישות, ושונה. לשפחות, ושונה. לאישות אחר שפחות, אבל לא לשפחות אחר אישות? ואך יכול למכרה לשיפחות אפילו אחר אירוסין. אמר ר' יוחנן, תניין אינון. מאן דאית ליה שמוכרה אלמנה לכ"ג, אית ליה שיכול למכרה לשפחות אחר אישות. מאן דלית ליה שמותר למוכרה אלמנה לכ"ג, לית ליה שמותר למוכרה לשפחות אחר אישות. מה מקיים הדין תנייה שסובר שאפילו מן האירוסין אסור למכור לשפחה לאמה דמשמע שיכול למוכרה לו לאמה בלבד? א"ר מתנייה. תיפטר שהיה נשוי לאחותה. תני ר' שמעון בן יוחי. כשם שאינו מוכרה לשפחות אחר אישות, אף לא לשפחות אחר שפחות. מה טעמא דרשב"י? דכתיב בבגדו בה. פעם אחת הוא בוגד בה. ואינו בוגד בה פעם שניה. מה מקיימין רבנן טעמא דר' שמעון בן יוחי? בבגדו בה. שכיון שפרס האדון בגדו עליה ויעד אותה לשם אישות, עוד אין לאביה בה רשות למוכרה לשפחות. רשב"ל בעא קומי ר' יוחנן. אמה העברייא שהלך אביה והשיא אותה לאחר [דף יא עמוד א] יוצאה משחררת בנישואים מק"ו. מה אם הסימנין שאינן מוציאים אותה מרשות האב, הרי הן מוציאים אותה מרשות האדון. נישואין שהן מוציאים מרשות האב, אינו דין שיוציאו אותה מרשות האדון? אמר ליה אני אין לי אלא משנה. דתנן, יתירה עליו אמה העברייא, שהיא קונה את עצמה בסימנין. בסימנין ולא בנישואים. בר פדייה אמר. אמה העברייא יוצאה במיתת רבה האדון. מה טעמא? דכתיב [דברים טו יז] ואף לאמתך תעשה כן. וכתוב [דברים טו יז] והיה לך עבד עולם. הקיש אמה עברייא לנרצע. מה הנרצע יוצא במיתת רבו. אף אמה עברייא יוצאה במיתת רבה. ואתייה דבר פדייה כהדין תנייא. דתני, עבד עברי עובד את הבן, ואינו עובד את הבת. אמה העברייא, אינה עובדת את הבת ואינה עובדת את הבן. אית תניי תני, בין עבריה בין עברי, אינן עובדין לא את הבן ולא את הבת. מה מקיים הדין תנייה ואף לאמתך תעשה כן? פתר לה בהענק. דתני, אילו שמעניקין להם. היוצא בשנים, וביובל, ואמה העברייא שהיא קונה את עצמה בסימנין. אבל היוצא בגירעון כסף ובמיתת האדון

אין מעניקין להן. כתיב [שמות כא ו] והגישו אדוניו אל האלהים וכתוב והגישו אל הדלת וגו' הא כיצד? זה שהוא נמכר בבית דין והגישו אדוניו אל האלהים ונרצע בבית דין. וזה שהוא מוכר את עצמו, והגישו אל הדלת ונרצע ביום לבן עצמו. ר' אמי בעא, פשיטא זה שהוא נמכר בב"ד, ב"ד כותבין שטרו **ככל מכירה שהמוכר כותב השטר**. זה שהוא מוכר את עצמו, מי כותב את שטרו? **האם העבד שהוא המוכר** הרי לא מצאנו שהדבר הנקנה כותב שטר, **או הקונה**. שהרי הוקש לאשה ושם הבעל הקונה כותב? כתיב [דברים טו יח] לא יקשה בעיניך בשלחך אותו חפשי מעמך, כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים. שכיר עובד ביום ואינו עובד בלילה. עבד עברי עובד בין ביום ובין בלילה. כתיב לא ירדנו בפרך לעיניך, ואת אומר אכן? **אמר רבי אמי בשם רבי יוחנן . הכוונה שרבו משיאו אשה כנענית ונמצא עובד בין ביום בין בלילה. ר' אבא בר ממל בעא קומי רבי אמי. הגע עצמך שהיה קונה עבד כהן? אמר ליה, וישראל לא היתר מכלל איסור הוא? שהרי אסור בשיפחה וכאן הותרה לו. כד שמע רבי אבא בר ממל את הברייתא שמובא כאן חזר ביה. דדרש רבי יהודה בי רבי. המילת הזה שהוא הרך של האזן נרצע. שלא יהא כהן ויפסל. רבי מאיר אומר, מן הסחוס היה נרצע. מיכן היה רבי מאיר אומר. אין הכהן נרצע, שמא ייעשה בעל מום ויפסל מן העבודה. ויירצע הסחוס פחות מן הכרשינה? שמא יבוא לידי [דף יא עמוד ב] כרשינה. ויבוא לידי כרשינה? התורה אמרה, ושב לאחוזתו. בעינינו, לכמות שהיה קדם שנימכר. ומכאן משמע שאפילו עבד כהן נמי רבו מוסר לו שפחה כנענית. דאי לאו הכי, למה לי טעמא מפני שנעשה בעל מום? תיפוק ליה דכלום היה נרצע העבד אלא אם כן היו לו אשה ובנים מהשיפחה. דבעינן שיאמר אהבתי את אדוני ואת אשתי ואת בני וליכא. אלא ע"כ דכהן נמי מותר בשיפחה. במרצע. אין לי אלא במרצע. מניין אפילו בסול עץ חד, אפילו בקוץ, אפילו בזכוכית? תלמוד לומר, ורצע, מכל מקום. עד כדון כרבי עקיבה שדורש לשון תורה. אבל לרבי ישמעאל מנין שרוצע בכל דבר? תני רבי ישמעאל. בשלשה מקומות הלכה למשה מסיני עוקפת למקרא שההלכה אומרת אחרת מפשט הפסוק. ובמקום אחד, עוקפת למדרש. התורה אמרה וכתב לה ספר כריתות, אמרה [דברים כד א] שמתגרשת בספר. והלכה אמרה בכל דבר שהוא בתלוש. גבי כיסוי הדם, התורה אמרה [ויקרא יז יג] ושפך את דמו וכיסהו בעפר. והלכה אמרה, בכל דבר שהוא מגדל צמחים. גבי עבד עברי, התורה אמרה ורצה אדוניו את אזנו במרצע. והלכה אמרה אפילו בסול עץ חד אפילו בקוץ אפילו בזכוכית. ובמקום אחד למדרש. דתני רבי ישמעאל [שם יד ט] והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו כלל. את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו, פרט. וכשהוא אומר ואת כל שערו יגלח, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל, אין אתה דן אלא כעין הפרט. לומר לך, מה הפרט מפורש שהוא מקום כינוס שיער ובנראה. אף אני אין לי אלא מקום כינוס שיער להוציא שער זרועותיו ושוקיו שאין שם קיבוץ שיער, ובנראה, להוציא שיער בית השחי. והלכה אמרה, יגלחנו כדלעת. במרצע מה מרצע שהוא של מתכת אף כל דבר שהוא של מתכת. רבי אומר, זה מקדח גדול. רבי יוסי בי רבי יודה אומר, זה הפסילה. והגישו אל הדלת. יכול אפילו מוטל? ת"ל או אל המזוזה. מה מזוזה עומדת. אף הדלת יהא עומד. גנאי לו גנאי למשפחתו. תני רבי אליעזר בן יעקב אומר. ולמה אל הדלת? שעל ידי דלת יצאו מעבדות לחירות שמרחו הדם על המשקוף וני המזוזות. שאלו התלמידים את רבן יוחנן בן זכאי. מה ראה העבד הזה לירצע באזנו יותר מכל איבריו? אמר להן. אוזן ששמעה מהר סיני [שמות כב] לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ופירקה מעליה עול מלכות שמים וקיבלה עליה עול בשר ודם תרצע. אוזן ששמעה לפני הר סיני [ויקרא כה נה] כי לי בני ישראל עבדים. והלך זה וקנה אדון אחר. לפיכך תבוא האוזן ותירצע, לפי שלא שמר מה ששמעה. נאמר אזנו בעבד, ונאמר אזנו במצורע. מה אזנו שנאמר להלן במצורע אזן ימנית. אף כאן ימנית. כתיב [שמות כא ה] ואם אמור יאמר העבד. עד שיאמר שתי אמירות. אחת בסוף שש ואחת בתחילת שבע. אחת בסוף שש עד שהוא בעבודתו. ואחת בתחילת שבע. כתיב [שמות כא ה] לא אצא חפשי [שמות כא ה] אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני. מלמד שאינו נרצע עד שיהא לו אשה ובנים, ולרבו אשה ובנים. עד שיהא אוהב את רבו ורבו אוהבו. עד שיתברכו הנכסים על ידיו שנאמר [דברים טו טז] כי טוב לו עמך. וקונה את עצמו ביובל דכתיב [ויקרא כה נד] ויצא ביובל הוא ובניו עמו. ובמיתת האדון דכתיב [דברים טו יז] והיה לך עבד עולם. כתיב לך, כל ימי עולמו של אדון שיוצא במיתת האדון**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ג

מתני': עבד כנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה. וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים אבל לא על ידי עצמו שאין קנין לעבד ללא רבו ולא מועיל שיאמרו לו על מנת שאין לרברך כלום, ובשטר על ידי [דף יב עמוד א] עצמו דידי וגיטו באים כאחד ודווקא על ידי עצמו ולא על ידי אחרים דחוב הוא לעבד, דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים, אף בכסף על ידי עצמו דיש קנין לעבד ללא רבו, ובשטר על ידי אחרים דזכות היא לעבד. אבל לא על ידי עצמו דאין יד לעבד לקבל גיטו ולא אומרים ידו וגיטו באים כאחד. ובלבד שיהא הכסף משל אחרים:

גמ': תנו, עבד כנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה. כתיב [ויקרא כה מו] והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה וגו' הקיש עבדים לאחוזה. מה אחוזה ניקנית בכסף ובשטר ובחזקה, אף עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה. מניין שאחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה? דכתיב [ירמ' לב מד] שדות בכסף יקנו או וכתוב בספר וחתום או והעד עדים. וחתום אילו עידי שטר. והעד עדים, אילו עידי חזקה. או אינן אלא אילו עידי שטר? כבר כתיב וכתוב בספר וחתום. אמר רבי יסא בשם רבי מנא. רבי תנחום ורבי אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. אין קרקע נקנה בפחות משהו פרוטה. מה טעמא? דכתיב שדות בכסף יקנו, ואן כסף פחות מפרוטה. ופליג על ההיא דא"ר חנינה. דא"ר חנינה, כל שקלים שכתוב בתורה, סלעים. ובנביאים, ליטרא עשר סלעים. ובכתובים, קינטרין מאה סלעים. א"ר יודה בר פזי. חוץ משקלי עפרון דהויין קינטרין מאה סלעים. מה טעמא? דכתיב [בראשית כג ט] בכסף מלא יתננה לי. ולא דמייא, תמן בירמיה כתיב כסף משמע אפילו פרוטה, והכא רבי חנינה לא אמר אלא היכא דכתיב שקלים. התיבון הרי האונס הרי אין כתיב בו אלא כסף ואת אמר שקלים? ובחזקה. ודלא כרבי אלעזר. דרבי אלעזר אמר, הילך בקרקע קנה. דתני, הילך בשדה לאורכה ולרחבה, קנה עד מקום שהילך דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים, לא קנה עד שעה שיחזיק. הכל מודין במוכר שביל לחבירו, כיון שהילך בו קניין שזה עיקר שימוש. מה טעמא? דכתיב [שם יג יז] קום התהלך בארץ לאורכה ולרחבה כי לך אתננה. אית מתניתין אמר, עבדים כקרקעות. אית מתניתין אמר, כמטלטלין. אית מתניתין אמר, לא כקרקעות ולא כמטלטלין. מתני' אמר עבדים כקרקעות דתנינן תמן. חזקת בתים, בורות, שיחין ומערות ומרחצות ושובכות, בית הבדים ובית השלחין ועבדים חזקתן שלוש שנים. אית מתני' אמרה, עבדים כמטלטלין דתני. אי זהו חזקת עבדים? נעל לו מנעלו או התיר לו מנעלו, או נטל לפניו כליו למרחץ. ר"ש אומר, אם הגביהו הרי זו חזקה. הגביהו הוא את רבו, אין חזקה גדולה מזו. רואים שעבד נקנה בהגבה ואילו מטלטלין אינם נקנים בהגבה אם לא שדרכם בהגבה. מיליהון דרבנין אמרין, עבדים כמטלטלין. דאמר רבי יוסי בשם רבנין, אין שיעבוד אחריות למתנה שאם בעל חוב גבה ממנו אינו יכל לתבוע מהנותן, ואין גובין מן העבדים כקרקעות. אמר רבי מנא לרבי שמי. מאן אינון רבנין? אמר ליה, ר' יצחק ור' אימי. ארמלתא תפסת אמתא. אתא עובדא קומי רבי יצחק אמר תפסת תפסת. ר' אימי מפיך מינה. דהיא סברה דהיא דידה שחשבה שכיוון שהייתה משמשת אותה בחיי בעלה ונשארה אצלה, הרי היא זכתה בה. ולית היא דידה. שהיה עליה להתכוון לזכות [דף יב עמוד ב] אית מתניתא דתני שאינם לא כמטלטלים ולא כקרקעות. דתני, קרקעות ועבדים. החזיק בקרקעות לא קנה עבדים. אם אומר את עבדים כקרקעות, כיון שהחזיק בקרקעות, החזיק בעבדים. דאמר רבי יסא בשם ר' יוחנן. היו לו שתי שדות, אחת ביהודה ואחת בגליל. החזיק בזו שביהודה, לזכות בזו שבגליל. או בזו שבגליל, לזכות בזו שביהודה, קנה. ואף לא כמטלטלין. דאם אומר את עבדים כמטלטלין כיון שהחזיק בקרקעות, החזיק בעבדים. דתנינן תמן, הנכסין שאין להן אחריות נקנים עם נכסים שיש להם אחריות, וזוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן. תנו, וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים. רבי ירמיה אמר, מאחר לרבו. הא מרבו לאחר לא שאם האדון יתן כסף לאחר ויאמר שבזה העבד משתחרר אינו משתחרר בכך. שאין זה דרך קנין שהמוכר נותן כסף במקום לקבל. א"ר זעירא אפי' מרבו לאחר. י"א בהנאה שאדם חשוב מוכן לקבל ממנו את הכסף גמר מקנה. וי"א שזה קניין מיוחד בעבד כנעני, כמו שאם אדם אחר נותן לבעלים במקום העבד והעבד זוכה בעצמו, כך כאשר הבעלים נותן לאחר האדון נותן במקום העבד והמקבל מקבל במקום האדון והעבד זוכה בעצמו. מהו מוציא באזה מקרה העבד לא משתחרר? מרבו לעצמו. שרק אם האדון נתן כסף לעבד הוא לא יצא לחרות דיד העבד כיד רבו. ר' ירמיה בעא קומי רבי זעירא. הילך כסף זה שיצא עבדך לחירות? א"ל יוצא. שתצא שדך להפקר? א"ל לא יצאת. מה בין זה לזה? זה זיכה לבן דעת, וזה לא זיכה לבן דעת. הגע עצמך שהיה העבד חרש? א"ל עדיין יש הבדל שהרי הוא בכלל איש שיכול לזכות אף שאין בו דעת לעשות קנין. הגע עצמך שהיה קטן? א"ל דרכו להגדיל. א"ר יונה. אתייה דר' זעירא שאמר אפילו מרבו לאחר, כר"ש בן אלעזר. דתני ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' מאיר. אף בשטר ע"י אחרים ולא ע"י עצמו. מהו בשטר ע"י אחרים ולא ע"י עצמו? לא רבו נותן שטר לאחרים שיצא עבדו לחירות? אף הכא רבו נותן כסף לאחרים שיצא עבדו לחירות. א"ר אבון מה שאמר רבי שמעון בן אלעזר שהעבד משתחרר

בשטר ע"י אחרים, אתיאי כרבי. דרבי אמר אדם משחרר חצי עבדו בהמשך הגמרא תסביר. ולית לרבנין אדם משחרר חצי עבדו אז איך יש חצי עבד חצי בן חורין? אית לון בעבד של שותפות. **ושיחרר אחד השותפים את כל חלקו.** אבל בעבד שכולו שלו אינו יכול לשחרר חצי. **דשנייא היא שהוא כמזכה מימינו לשמאלו. ולית לרבי שהוא כמזכה מימינו לשמאלו? אז אך אפשר לשחרר חצי עבד?** אית ליה במזכה לו על ידי אחר כשיטת רבי שמעון בן אלעזר [דף יג עמוד א] ולית לרבנין במזכה לו על ידי אחר? סברין רבנן הראוי לזכות על ידי עצמו ראוי לזכות על ידי אחר. ושאינו ראוי לזכות על ידי עצמו אינו ראוי לזכות על ידי אחר. **ורבי אומר, אף על פי שאינו ראוי לזכות על ידי עצמו ראוי לזכות לו על ידי אחרים.** למ"ד יש לעבד קניין בלא רבו ומה שקנה עבד קנה רבו הכוונה שהוא זוכה והאדון זוכה ממנו, ויכול אחר לאמר לו זכה על מנת שאין לרבך בו **עבד שהגביה את המציאה ואמר, על מנת שאזכה בה אני ולא רבי מהו?** על כורחו זכה הוא, ורבו זכה ממנו דמה שקנה עבד קנה רבו? **או מכיוון שהגביה לצורך עצמו ולא לרבו, הרי זה כמו שנתנו לו מתנה ע"מ שאין לרבו זכות בה, וזכה הוא ולא רבו?** נישמענינה מן הדא דתנן, המודר הנייה מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות. אומר לה, הרי המעות האילו נתונין לך מתנה, ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נותנת לפיך. **ותני בתנאי שהוסיף ואמר ולא לך. א"ר זעירא מאן תני ולא לך?** ר"מ. דר"מ עביד יד עבד כיד רבו ויד אישה כיד בעלה וכשהאשה קונה כאילו הבעל קנה בעצמו. ולא שהיא קנתה והבעל זוכה מידה. ולכן חייב לאמר לה שגם היא לא תקנה אלא מה שבפיה. אמר רבי זעירא קומי רבי מנא. שנייא היא **מתנה ממצאיה שבמתנה הוא זוכה מדעת אחר.** א"ל ולא כל שכן היא? מה אם **במתנה** שהיא זוכה מדעת אחר, את אומר זכתה האשה זכה בעלה. כאן **במצאית עבד** שהוא זוכה מדעת עצמו, לא כל שכן זכה העבד זכה רבו? ולמה לא תנין **שהעבד קונה עצמו** בראשי איברים שאינן חוזרין? א"ר יוחנן בן מרייה, מפני המחלוקת. **דאית תניי תני, צריך גט שיחרור.** אית תניי תני, אין צריך גט שיחרור. פשיטא שהעבד מקבל מתנה מאחר לאחר, מאחר לרבו, מרבו לעצמו לא. מאחר לעצמו, מחלוקת רבי מאיר וחכמים. **ר"מ אומר לא זכה, חכמים אומרים זכה. דתנן האומר הא לך כסף זה שלא יהא לרבך רשות בהן.** זכה העבד זכה רבו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, זכה העבד לא זכה רבו. מה צריכה ליה? מרבו לאחר **מהו? האם כשם שהעבד זכה מאחר לרבו, כך הוא זוכה מרבו לאחר?** נישמענינה מן הדא דתנן, השואל את הפרה ושילחה לו ביד עבדו, ביד בנו, ביד שלוחו ומתה פטור. **שהרי לא זכה עדיין בפרה מרצונו. אמר לו השואל שלח לי ביד עבדך וכו' ושלחה, חייב השואל.** לית הדא אמרה שהעבד זכה מרבו לאחר? אמר רבי אלעזר, תפטר בעבד עברי. אמר רבי יוחנן. תיפתיניה אפילו בעבד כנעני. תיפטר באומר לו פתח לה והיא באה מאיליה. **שהשואל שיעבד נפשו מרגע שיצאה מחצירו של משאיל. ותנין גבי שואל.** הנהיגה במשיכה, או קרא לה ובאת, אחרון מתחייב בה כשואל. רבי זעירא שמע לה מן הדא דתנן [דף יג עמוד ב] אבל אינו מזכה העירוב, לא על ידי בנו ובתו הקטנים. ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים, מפני שידן כידו. לית הדא אמרה, שאין העבד זוכה מרבו לאחר? תיפטר כרבי מאיר. דרבי מאיר עבד יד העבד כיד רבו. והתני **מזכה על ידי אשתו. והא רבי מאיר עבד יד האשה כיד בעלה?** אמר רבי חנינה בשם רבי פינחס. תיפטר כהדין תנייא **דרבי מאיר דתני, אשתו אינה פודה לו מעשר שני בלא חומש שידה כיד בעלה.** רבי שמעון בן אלעזר אמר משום ר"מ, אשתו פודה לו מעשר שני. **דהדין תנייא דרבי מאיר, עביד יד העבד כיד רבו ולא יד האשה כיד בעלה.** רבי זעירא ורבי חייה אמרו בשם רבי יוחנן. נראין דברים שיזכה העבד **לעבד אחר** בגט שיחרור, שיש לו גט שיחרור. ואל יזכה בגט אשה, שאין לו גט אשה. **ואם תאמר מתניתא היא דתנן, הרי את שפחה וולדך בן חורין.** אם היתה עוברת, זכת לו. **אי מהתם הייתי חושב עוברת עשו אותו כאחד מאיבריה.** והרי זה כמשחרר חצי עבדו, אבל אין ראייה מכאן לחידוש שיכול להיות שליח לאחר. אמר רבי אבא בר חייה בשם רבי יוחנן. נראין דברים **שמקבל העבד גט שיחרור לעצמו שגיטו וידו באים כאחד.** ואל יקבל גט **לעבד כוותיה** ששניהם של אותו אדון, **שידו כיד האדון. אין תימר אך אמרה המשנה הקודמת שהאומר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין.** אם היתה עוברת זכת לו? **שניא היא עוברת. שעשו אותו כאחת מאיבריה. ר' אבא ור' יוסי תריהון אמרין דרבי היא, דרבי אמר אדם משחרר חצי עבדו. מי שאמר בשעת מיתתו, פלונית שפחתי עושה אני לה כתב שלא תשתעבד ליורשים אחר שאמות** אבל לא צווה שיחררו אותה. רבי אלעזר ורבי שמעון בן יקים, אעלון עובדא קומי רבי יוחנן. אמר, לא הכל ממנו **של היורש לשעבדה, כי מצוה לקיים דברי המת.** בניה מה הם? **אמר להם, בניה עבדים.** מה שייך בה למה הואיל לשון זו שאמר האב? **למעשה ידיה** שלא יטריחוה היורשים. כתב כל נכסיו לשני עבדיו כאחת בשטר אחד ונתן לאחד מהם. שניהן יצאו לחירות, ושניהן צריכין לשחרר זה את זה. אמר רב יהודה בשם שמואל ור' אבהו **אמר בשם ר' יוחנן, דרבי היא. דרבי אמר, אדם משחרר חצי**

עבדו. דכשכתב לפלוני ולפלוני הרי זה כאומר חצי מעבד פלוני לעצמו וחצי לרעהו, וכן לגבי השני. א"ר זעירא לר' אבא. לית הדא אמרה שהעבד זכה מרבו לאחר שהרי אחד קיבל וזיכה גם לשני? א"ל [דף יד עמוד א] מה את סבר משזכו בנכסים ורק אחר כך יצאו לחירות וכל עבד זכה בנכסים עבור חברו? אלא כאחת עבדים ונכסים יצאו לחירות כגון שכתב בשני שטרות כל נכסיו לזה וכל נכסיו לזה, וזיכה להם ע"י השליח בבת אחת, וקנו את הנכסים ואת עצמם. האומר לשפחתו המעוברת, הרי את בת חורין וולדך עבד. וולדה כיוצא בה דברי רבי יוסי הגלילי דכתיב האשה וילדיה תהיה לאדוניה, בזמן שהאשה לאדוניה, הולד לאדוניה. אין האשה לאדוניה, אין הולד לאדוניה. וחכמים אומרים, לא עשה כלום. אמר ר' אלעזר. כך פירשה ר' הושעיה אב המשנה. לא עשה כלום ושניהן בני חורין. ר' אימי אמר בשם ר' יוחנן, לא עשה כלום ושניהן עבדים. על דעתיה דר' יוחנן ניחא, שיש מחלוקת בן רבי יוסי שסובר ששניהם בני חורין לחכמים שסוברים ששניהם עבדים. אבל על דעתיה דר' אלעזר, מה איכא מחלוקת? אלא כיני מתניתין, דבריו קיימין דברי ר' יוסי הגלילי שהאשה בת חורין והבן עבד. וחכמים אומרים, לא עשה כלום. מהו לא עשה כלום? אמר ר' אלעזר. כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה, שניהן בן חורין. ר' אמי אמר בשם ר' יוחנן, שניהן עבדים. ודברי רבי יוסי כרבי. דרבי אמר, אדם משחרר חצי עבדו. שהרי העובר ירך אמו, נמצא משחרר חלק ממנה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ד

מתני': בהמה גסה במסירה, ובהמה דקה בהגבהה, דברי ר' מאיר ור' אלעזר. וחכמים אומרים, בהמה דקה נקנית במשיכה:

גמ': אמר רב הונא. אין מוסירה קונה בניכסי הגר שמת, כי אין מי שימסור לו. רב חזקיה ר' אבא ור' אלעזר שאלו, היו לו עשרה גמלים קשורים זה בזה. מסר לו מוסירה של אחת מהן, כיוון שכולם נגררים אחריו נחשב כאילו מסר לו את כולם וקנה את כולם או לא קנה אלא אותו שמסר לו בלבד? אמר רב חסדא. אמר משוך את הבהמה זו לקנותה, קנה. לקנות וולדותיה, לא קנה. לקנותה היא וולדותיה, קנה. תנן לקנות וולדותיה, לא קנה. אמאי? אילו האומר לחבירו משוך את הבהמה זו שתקנה משוי שלה. שמא לא קנה? א"ר יוסי. הדא דתימר, בשלא היתה הבהמה עוברה, לפי שאן אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. אבל אם היתה עוברה, עשו אותה כמשאה וקנה. ר' אבא ורב הונא אמרו בשם רב. ההן דנגיד משך בזקה נוד יין והיא מבזעה בידה, לא חייב בה שאין המשכה קונה אם לא סיכמו על מחיר שלא גמר דעתו לקנות. אמר ר' יוסי בי ר' בון. לכן צריכה אלא אפילו במעלה לגו חנותא, דלא איתכוין לקנותה אלא דלא יסבה אחרין [דף יד עמוד ב] האומר לחבירו מכור לי חבית יין וא"ל הן, ומשך הלוקח החבית מהו שתקנה בשער הפחות אם אחר כך התייקר? אמר ר' חגי בשם ר' יוסי. מתניתא אמרה שאינה נקנית בשער הפחות. דתנינן תמן. המוכר יינו לנכרי. פסק עד שלא מדד, דמיו מותרין. שכל מה שמגיע ליד הגוי נקנה לו. מדד עד שלא פסק, דמיו אסורין. שנעשה יין נסך ביד ישראל שאסור בהנאה. אם אומר את שתקנה לו בשער הפחות, אפילו מדד עד שלא פסק יעשה כמי שפסק במחיר הנמוך עד שלא מדד, ויהיו דמיו מותרין. שמואל אמר ההין דנסב כוזיתא קנקן יין והיא מתחטפת אחר חתף ממנו ונשברה מי חייב בה? אמר רבי שמואל בר אבדמא הדא דתימר בצור וחברותיה או בקיסרין ובחברותיה ששם כל הקנקנין במשקל אחיד וגמר בדעתו לקנות. ברם הכא שאן הקנקנים במידה שוה לא גמר בדעתו לקנות, דעד כדון אורחיה מחזרה למתקלה לדעת אם משקלה מתאים לו, ואינו מתחייב באונסין. אמר רשב"ל בשם רבי ינאי. המוכר צאן לחבירו. כיון שמסר לו משכוכית, קנה. מהו משכוכית? אית דאמרין, חוטר. ואית דאמרין שרקוקיתה חליל הרועים. ואית דאמרין נגדתא עז מובילה. ר' יעקב בר אחא ורבי שמעון בר אבא אמרו בשם רבי יהושע בן לוי. המוכר בור לחבירו. כיון שמסר לו דליו מכסה הבור ו"א הדלי, קנה. אמר ר' אמי בשם ר' יוחנן. המוכר בית לחבירו [דף טו עמוד א] כיון שצבר לתוכו פירותיו או כליו, קנהו. רבי יודה בן פזי בעי. מסר לו את המפתח מהו? אמר רבי זכריה חתניה דרבי לוי. מחלוקת רבי שמעון וחכמים. דתנינן תמן, המוסר מפתח לעם הארץ, הבית טהור. שלא מסר לו אלא שמירת המפתח. ותני רבי שמעון הבית טמא. שנתנית מפתח כנתנית רשות להיכנס ולהלך בבית. ובמוכר הרי זה גם כאילו אמר לקונה לך חזק וקני. כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו. על מנת שיהיו המעשרות שלי. המעשר שלו. מהו שימכרה לכהן אחר? נישמענה מן הדא דאמר רבי אבהו בשם רשב"ל. המוכר מעשרות

שדהו לחבירו, לא עשה כלום. ולד שפחתו לחבירו, לא עשה כלום. עוברי בהמתו לחבירו, לא עשה כלום. אויר חרבנתו לחבירו, לא עשה כלום **שאן אדם מוכר דבר שאן בו ממש. ואן אדם מוכר דבר שלא בא לעולם.** אבל מוכר שדהו, ומשייר מעשרותיה. מוכר לו שפחה, ומשייר לו וולדה. מוכר לו בהמה, ומשייר לו וולדה. מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירה, והיאך איפשר לו לאדם למכור אויר חרבנתו לחבירו? תיפתר באומר לו תלוש מן החרבה הזו דבר שהוא לתקנת החורבה דה"ל חזקה בגוף הקרקע **וקנה את האויר. והכא כלום יש לו קרקע לפניו שהוא אומר לו תלוש מן הקרקע הזה שתקנה אחד מעשרה שבו?** שהרי הכהן הראשון כבר מכר את הקרקע ואן לו אלא המעשרות. ובמה הוא יכול להקנות את המעשרות לכהן השני? רבי שמואל רבי זעירא ורבי חיייה בר אשי אמרו בשם רב, אין משיכה קונה בחצר שאינה של שניהן. תני רבי חיייה ופליג, אימתי אמרו המטלטלין ניקנין במשיכה? ברשות הרבים, או בחצר שאינה של שניהן משמע שמיכה קונה. אבל ברשות הלוקח, כיון שקיבל עליו המוכר למכור זכה. ברשות המוכר, לא קנה עד שעה שיגביה, או עד שעה שימשוך ויוצא חוץ רשות הבעלים. ברשות זה שהן מופקדין אצלו, לא קנה עד שיזכה הנפקד בהן בשבילו, או עד שישכיר לו את מקום הסחורה. תנן וחכ"א, בהמה דקה נקנית במשיכה. מה טעמון דרבנן? דכתיב [שמות יב כא] משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם. כי הא דרב יהודה שלח לשאול לרבי אלעזר, בהמה גסה במה היא נקנית? א"ל במסירה. א"ל ולא מתניתא היא ולמה אתה שואל? דתנן, בהמה גסה נקנית במסירה. אמר לו, כיוון דאית תניי תני מיחלף ולשיטתו בהמה גסה במשיכה ודקה במסירה. רב יהודה שאל לר' אלעזר. בכור שנעשה טרפה בתוך שלשים. האם כיוון שהוא חי כל השלשים יום, אינו נפל וחייב בפדיון. או אולי, מאחר שקדם שלושים ברור שלא יחיה נחשב כמת ויהיה פטור. א"ל נחשב כמת ופטור מחמש סלעים של בן. רב יהודה שלח שאל לר' אלעזר. שילייא שיצאת מקצתה היום ומקצתה למחר ממתי מונה? א"ל אזלינן לחומרה, אם לדם טוהר מונה מיום הראשון. ואם לדם טמא מונה מיום שני. א"ר מתניה הדא [דף טו עמוד ב] דתימר, בשלא יצא עמה וולד. אבל אם יצא עמה וולד, בין לדם טוהר בין לדם טמא אינה מונה אלא משעת יציאת הולד. רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר. שומר שמסר לשומר מי חייב? א"ל הראשון חייב. רבי יוחנן אמר הראשון חייב. רשב"ל אמר השני חייב. תמן תנינן, השוכר פרה מחבירו, והשאילה לאחר, ומתה כדרכה. ישבע השוכר שמתה כדרכה, והשואל משלם לשוכר. אמר רבי יוסה, כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של זה? אלא תחזור פרה לבעלים. אמר רבי אילא בשם רבי ינאי, והוא שנתן לו רשות להשאיל. אבל אם לא נתן רשות להשאיל, לא בדא דכיוון שפשע חייב אף על האונסין. ותני רבי חיייה כן. אין השואל רשאי להשאיל, ולא השוכר רשאי להשכיר, ולא השואל רשאי להשכיר, ולא השוכר רשאי להשאיל, ולא מי שהופקד אצלו רשאי להפקיד אצל אחר, אלא אם כן נטלו רשות מן הבעלים. וכולן ששינו שלא מדעת הבעלים, חייבין. ושואל, אפילו לא שינה חייב, ולמה היה צריך לאמר שאם שינה חייב? אלא בגין דתנינן תמן מתנה שומר חנם להיות פטור משבועה. והשואל להיות פטור מלשלם. אתא מימר לך, אפילו התנה עמו שהוא פטור, יהיה חייב. שוכר שהשאיל את הבהמה ומתה וביקשו הבעלים להשביע את השואל שמתה כדרכה, האם יכול לחייבו להישבע? או שיכול השואל לומר לו לאו בעל דברים דידי את? נשמע מן הדא דתנן, כתב לה נדר ושבועה אין לי עלייך. אינו יכול להשביעה, אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה. הדא אמרה, שאם ביקש להשביע את השואל, שהוא משביעו. וההיא ילפה מן הדא. שאם ביקש להשביע את האשה, שהוא משביעה. כשם שהבעלים משביע את השוכר אף אם נתן לו רשות להשאיל. א"ר חנינה. לא צריכה מילף הדה מן ההיא. שהרי מזה שהמשנה אומרת שאם הבעל התנה עימה, אינו יכול להשביע אותה. ברור שאים לא התנה, יכול להשביע אותה. ומה צריכה מילף הדא מן ההיא? כ"י דאמר ר' הילא בשם ר' ינאי. והוא שנתן לו רשות להשאיל, ואם לא נתן לו רשות והשאיל הרי הוא פושע וחייב אף באנסין. אף הכא שנתן לה רשות למנות בניה אפיטרופין. אבל אם לא נתן לה רשות ומעצמה מינתה את בניה להיות אפוטרופסין, הרי היא פשעה וחייבת. א"ר יוסה. אף שנתן לו רשות להשאיל, צריך להעלות לו שכר כל זמן שהיא שכורה אצלו. רבי זעירא שאל לרבי אבינא. שאלוה הבעלים מהשוכר ומתה. האם הבעלים חייבים לשלם לשוכר? אמר ליה, כן אגן קיימין אפילו אם שאלו הבעלים את הפרה מהשוכר ואכלוה חייבים לשלם שהרי אם במתה כדרכה הם חייבים כ"ש כשאלוה. רבי יוסי בי רבי בון אמר, שלהם אכלו ופטורים. שלא נפטר השוכר אלא כשמתה בדבר שהשוכר פטור עליו אבל כשאלוה השואל הרי זה פשיע אפילו שוכר חייב נמצא שהבעלים חייבים לשוכר והשוכר חייב לבעלים. רבי זעירא בעא קומי רבי יוסה. היך עבדין עובדא בשומר שמסר לשומר? א"ל, תריי כל קביל ארבעה. ועבדין עובדא? שהרי ר' לעזר, ר' יוחנן, ר' ינאי, ר' חייא רבה, סוברים הראשון חייב. ר'

יהודה ור"ל סוברים שהשני חייב. בסוגייה בצהריים אמר ליה, תריי כל קביל תריי אינון. דר' אלעזר תלמידיה דרבי חייה רבא. ור' יוחנן תלמידיה דרבי ינאי. רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר האחין שמת אביהם ואחר כך מת אחד האחים וחלקו. ואחר כך ייבם אחד מהן את אשת המת מה הדין? אמר ליה זכו כולם בניכסי המת. עולא בר ישמעאל אמר, אנא מצוית אשלים דעתי דרבי אלעזר, ולא שנייא. היא שחלקו ואחר כך ייבם אחד מהן, היא שייבם אחד מהן [דף טז עמוד א] ואחר כך חלקו, זכו כולן בניכסי המת. ולמה רבי אלעזר לא אמר שגם ביבם ואחר כך חלקו ויתרו? אמר ליה, מה דשאליה אגיבה. ולמה לא שאלו לה? כי זה היה פשוט להם שוויתר. דא"ר אבינא בשם רבי אסי בכור שחלק כפשוטו, חזקה וויתר. אבל כשחלקו לפני הייבום שעדיין לא זכה בחלקו של המת, יש מקום לשאלה כי מה שחלקו בשווה לא מראה על ויתור רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר, האחין שחלקו בירושה שנפלה להם במה הם חולקים? אמר ליה, חולקין מה שעליהן. ואין חולקין לא מה שעל בניהן, ולא מה שעל בנותיהן. שמן הסתם מוחלים זה לזה. רבי אימי אומר, העושה שום לביתו ששלח לה בגדים יקרים, מביאין שום לעצמן לאמצע וחולקין. העושה קטלא תכשיט לביתו לאשתו, אין מביאין לאמצע וחולקין. בקטלה פשוטה שראויה להשתמש בחול שמתמא מוחלים, אבל בראויה להשתמש ברגל, מביאין לאמצע וחולקין. רבי מנא אמר, כלי רגל חולקין. כלי שבת, צריכא. לרבי אבין פשיטא ליה דבין כלי רגל בין כלי שבת מביאין לאמצע וחולקין. ר' זעירא בעא קומי ר' מנא. אילין בולסייא מראות האם הם כתכשיטי חול ונמחלים או כתכשיטי הרגל ושמיין? אמר ליה, חכים את דאית לך בולסיין סגין ניכר שיש לך הרבה מראות לכן אתה שואל. אמר ליה, מביאין וחולקין. רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר, מהו לגבות מן העבדים כקרקעות? אמר ליה גובין מן העבדים כקרקעות. הורי רבי אלעזר לאילין דבית רבי ינאי, לגבות מן העבדים כקרקעות. רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר, האנס והגזלן והגנב שלקחו בהמה ומתה, או כלים ונשברו, האם שמיין הנבלה, מפחיתים מחירה מחיובם ומוסרים אותה לבעלים? אמר ליה חזקה שאין הבעלים מיטפלין במיתה. ומניין שאין הבעלים מיטפלין במיתה? אמר רבי אבא בר ממל דכתיב[שמות כב ג] חיים שנים ישלם. ודרשינן חיים ולא מתים, שאין הנבלה חלק מהתשלום. עד כדון גניבה. גזילה מניין? אמר ר' אבון דכתיב[ויקרא ה כג] והשיב את הגזילה אשר גזל. בעיינה כעין שגזל, ולא מתה, ואם מתה ישיב כל שוויה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ה

מתני': נכסים שיש להן אחריות, נקנין בכסף ובשטר ובחזקה. ושאין להן אחריות, אינן נקנין אלא במשיכה. נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בקניין אגב דכיוון שמועיל לזה מועיל לזה בכסף ובשטר ובחזקה. ושאין להן אחריות, זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן:

גמ': בראשונה היו קונין בשליפת המנעל. הדא היא דכתיב [רות ד ז] וזאת לפני ישראל על הגאולה ועל התמורה שלף איש נעלו וגו'. מי שלף? תמן אמרין רב ולוי. חד אמר הקונה, וחד אמר המקנה. ואתיין אילין פלוגותא כאינון פלוגותא דתני, בועז נתן לגואל. ר' יהודה אומר הגואל נתן לבעוז. חזרו להיות קונים בקצצה. מהו [דף טז עמוד ב] בקצצה? בשעה שהיה אדם מוכר שדה אחוזתו, היו קרוביו מביאין חביות וממלין אותן קליות ואגוזים, ושוברין לפני התינוקות. והתינוקות מלקטין ואומרים, נקצץ פלוני מאחוזתו. ובשעה שהיה מחזירה לו היו עושין כך ואומרים, חזר פלוני לאחוזתו. אמר רבי יוסה בי רבי בון. אף מי שהוא נושא אשה שאינה הוגנת לו. היו קרוביו מביאין חביות, וממלין אותן קליות ואגוזים, ושוברין לפני התינוקות. והתינוקות מלקטין ואומרים, נקצץ פלוני ממשפחתו. ובשעה שהוא מגרשה היו עושין כן ואומרים, חזר פלוני למשפחתו. חזרו להיות קונים בכסף ובשטר ובחזקה. שדרשו ממה שכתוב [ירמ' לב מד] שדות בכסף יקנו, זה הכסף. וכתוב בספר וחתום, אילו עידי שטר. והעד עדים, אילו עידי חזקה. או אינן אלא עידי שטר? כבר כתיב וכתוב בספר וחתום. אמר ר' יסא בשם רבי מנא בר תנחום, אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן. אין קרקע נקנה בפחות משה פרוטה. מה טעמא? דכתיב שדות בכסף יקנו, ואין כסף פחות מפרוטה. ופליג על ההיא, דאמר ר' חנינה כל שקלים שכתוב בתורה סלעים. ובנביאים ליטרא עשר סלעים. ובכתובים, קינטרין מאה סלעים. א"ר יודה בר פזי. חוץ משקלי עפרון דהויין קינטרין מאה סלעים. מה טעמא? דכתיב [בראשית כג ט] בכסף מלא יתננה לי. ולא דמייא, תמן

בירמיה כתיב כסף משמע אפילו פרוטה, והכא רבי חנינה לא אמר אלא במקום שכתוב שקלים. התיבון הרי האונס הרי אין כתיב בו אלא כסף ואת אמר שקלים? ובחזקה. ודלא כרבי אלעזר. דרבי אלעזר אמר, הילך בקרקע קנה. דתני, הילך בשדה לאורכה ולרחבה, קנה עד מקום שהילך דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים, לא קנה עד שעה שיחזיק. הכל מודין במוכר שביל לחבירו, כיון שהילך בו קניין שזה עיקר שימוש. מה טעמא? דכתיב[שם יג יז] קום התהלך בארץ לאורכה ולרחבה כי לך אתננה. בשטר. ר' ירמיה סבר מימר, בשטר ע"מ שלא ליתן כסף מתנה. אבל בשטר ע"מ ליתן כסף, לא קנה עד שיתן כסף, שהשטר אינו אלא עדות למכירה. ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין. אפי' לא נתן כסף קנה. מתניתא מסייעה לר' יונה ור' יוסה דתנן, מכר לו עשר שדות כאחת. כיון שהחזיק באחת מהן, החזיק בכלם. אבל אם לא נתן לו אלא דמי אחת מהן, או שלא כתב לו אונס שטר, אלא על אחת מהן. לא קנה אלא אותה שמכר לו בלבד. וכי לרבי ירמיה יש אונס בלא כסף? הרי לשיטתו שטר לא קונה בלא כסף, ואפילו כתב שטר על כולם לא קנה. ואם נתן דמי כולן קנה כולם מחמת הכסף אפילו בלא שטר. אלא ודאי, או הדא או הדא קני. בכסף. רבי אבא סבר מימר, בכסף על מנת שלא יכתוב אונס. אבל בכסף על מנת לכתוב לו אונס, לא קנה עד שעה שיכתוב אונס. שבמקום שכותבים שטר, אן הקונה סומך אלא על השטר. רבי יונה ורבי יוסי פליגיין דסברי כסף קונה לחוד ושטר קונה לחוד. אתייה דרבי אבא כשמואל. ודרב הונא, כרבי יוחנן. ודרבי אבא כשמואל. דשמואל שאל לרב הונה. שוחט ונתעסק בקדשים האם נפסלו? אמר ליה כתיב[ויקרא כב כט] לרצונכם פרט למתעסק, והקרבן פסול. כתב מתנה בלשון קניין מהו? אמר ליה ארכביה אתרי ריכשי הרכיבו על שני סוסים. אמרה רבי אבא ולא קיבלה שמואל. מהו ארכביה על תרי ריכשי? ברקי. סברין מימר, מייתי תרין סוסון שטיי ומרכבין ליה על תריהון. דהוא אזיל בדא, וההין אזל בדא, ולא אשכח גבי כלום, שאן זה לא שטר מתנה ולא שטר קנין. אמר רבי יוסי ממלחייא, ייפה כוחו בשני דברים. שיש שיעבוד למכירה ואין שיעבוד למתנה ועל ידי שהזכיר מכירה שיעבוד לו נכסין[דף יז עמוד א] ובזה שכתב לשון מתנה מורה שנותן לו בעין יפה. שהמוכר, לא מכר את הכל. והנותן מתנה, נתן את הכל. ממה ששמואל לא הסכים רואים דשמואל בשיטת ר' אבא, שכיון שהתכוין לכתוב שטר לא קנה עד שיכתוב שטר מכירה שמא לא גמר להקנות אלא בשטר. ודרב הונה כרבי יוחנן. דחד בר נש מי דמיך אמר, ינתנו כל נכסי לפלוני. חזר ואמר כתבו ותנו לו. ר' אלעזר ור' שמעון בר יקים אעלון עובדא קומי ר' יוחנן. אמר, אם אמר לזכותו, דברי הכל זכה שלא אמר לכתוב בשטר אלא ליפות כוחו של מקבל. ואם חזר בו והתכוון לזכותו בכתב, כל עמא מודיי שאין אדם זוכה בכתב לאחר מיתה. רואים שלרבי יוחנן אם אמר ינתנו כל נכסי לפלוני. וחזר ואמר כתבו ותנו לו נותנים ולא אומרים שמא לא גמר לתת אלא בשטר וזה כרב חונה שאמר דיפה כוחו דארכבי אתרי רכשי. מי מודיע את דברו? תיפתר שהיו שם עדים יודעים. הגע עצמך שאין שם עדים יודעין מה הדין? אמר ר' יוסי, לעולם השדה בחזקת בעליה. והמקבל צריך להביא ראיה. שהמוציא מחבירו עליו הראייה. מניין לנכסים שאין להן אחריות, שהן נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בקניין אגב דכיוון שמועיל לזה מועיל לזה בכסף ובשטר ובחזקה? אמר רבי יוסי בשם חזקיה, רבי יונה ור' חנניה תרתייהון אמרין בשם חזקיה. כתיב[דברי הימים ב כא ג] ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדות עם ערי בצורות ביהודה. עד כדון כשהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד. היו קרקעות במקום אחד, ומטלטלין במקום אחר האם נקנים המטלטלים אגב הקרקע? אמר רבי בון בר חיייה. נישמענה מן הדא דתנן, אמר להן רבי אליעזר. מעשה במדוני אחד שהיה בירושלים, והיו לו מטלטלין הרבה, וביקש לחלקן וליתנן במתנה. אמרו לו, אין את יכול אלא אם קנית קרקע, ותקנה להם אגב קרקע. מה עשה? הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלים ואמר. חצייה צפונית, אני נותן לפלוני עם מאה חביות של יין. וחצייה דרומית, אני נותן לפלוני עם ק' חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים, וקיימו חכמים את דבריו. אמר רבי חנניא קומי רבי מנא. ולא שכיב מרע הוא? ואך אפשר ללמוד משכיב מרע לבריא? שהרי מצינו שהקלו בשכיב מרע. שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב, ובשכיב מרע אפילו בדברים. אף כאן אולי בכל מקום אין אדם מזכה אלא עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד, ורק כאן בשכיב מרע הקלו שאפילו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר, ואן ללמוד מכאן. א"ל, ולא ר"א היא? הא שכיב מרע לר"א, כבריא דרבנן. דהא כשם שלחכמים בריא צריך קנין, כך לר"א שכיב מרע צריך קנין. אם כן, אף שהמעשה היה בשכיב מרע, הוא הדין בבריא. ועוד ראייה דאין צריך שיהיו צבורים מדתנן תמן. ר"ע אומר, קרקע כ"ש חייב בפאה וכ"ו ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות. ואם צריך שיהיו עליה למה זה ראוי? אמר רבי מתניא, תיפתר שהיה שם מקום שיבולת, ומרגליות טמונה בו: אמר רבי יסא בשם רבי יוחנן. היו לו שתי שדות, אחת ביהודה ואחת בגליל. החזיק בזו

שביהודה לזכות בזו שבגליל, או בזו שבגליל לזכות בזו שביהודה, קנה. ובניכסי הגר לא קנה שאין מי שיקנה לו, [דף יז עמוד ב] אפילו אם אין מפסיק אלא מיצר בנתיים. ר' זעירא בעא קומי ר' יסא. החזיק במיצר ונתכוון לקנות מן המיצר את שני השדות מהו? ושרע התעלם מיניה. רב חסדא אמר. ניכסי הגר שיש שדה או מיצר באמצעו. החזיק בצפון ע"מ לזכות בדרומן, בדרומן ע"מ לזכות בצפון, אם לא נתכוון לקנות באמצעיתן, לא קנה, עד שעה שיתכוון לקנות באמצעיתן. מתניתא פליגא על רב חסדא דתנן, גר שמת וביזבוז ישראל את נכסיו. המחזיק בקרקע ויש בה קמה, חייב בכל המתנות שהרי הקרקע שלו. המחזיק בקמה ולא בקרקע, חייב בלקט שכחה ופיאה ופטור מן המעשרות שכיוון שאין הקרקע שלו אין זה זרעך. ואין אויר מפסיק בין שיבולת לשיבולת? ואעפ"כ קנה את כל הקמה. משמע שאויר אינו מפסיק ולא כדעת רב חסדא. תמן תנינן, הלוקח פשתן מחבירו, אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה. שמואל אמר, לא קנה אלא אותו קלח בלבד. והתנן אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה הכל? א"ר יוסי. קיימה ר' אבדמא נחותא. מודה שמואל בניכסי הגר דקנה דאף שאויר מפריד בן קנה לקנה, כיוון שאין יד אחרת באמצע, שהרי הכל הפקר, כמו שראינו בקמה. רבי יוחנן בעי. המטלטלין מהו שיקנו בגרירה? אמר ר' אבא בר ממל. מה צריכה ליה? בעורות הקשים שדרכן בגרירה. אבל בעורות הרכים, לא קנה עד שיגביה. מתניתא פליגא על רבי אבא בר ממל דתנן, הגונב כיסו של חבירו, והוציאו בשבת. חייב שכבר נתחייב בגניבתו של כיס עד שלא קידשה עליו השבת. אבל אם היה גורר בו ויוצא, פטור. מפני שחלה עליו מיתה ותשלומין כאחת וקים ליה בדרבא מיניה. הא אם לא חלה עליו מיתה ותשלומין כאחת, היה חייב אף שאין דרך גרירה בכיס. אמר רבי מתנייה. תיפטר באילין כיסייא רברבייא, דאורחיהון מתגררה. מנין למדו לגילגול שבועה? מסוטה דתנן, אמן מאיש זה, אמן מאיש אחר. עד כדון דברים שהן ראויין להשביע. דברים שאינו ראוי להשביע מנין שמשביעין בגלגול? אמר רבי יוסי בי ר' בון. נישמענה מן הדא דתנן, אמן שלא סטייתי ארוסה, ונשואה שומרת יבם, וכנוסה. והא ארוסה ושומרת יבם אן ראוי הוא להשביע דכתיב תחת אישך ודרשינן פרט לארוסה ושומרת יבם, ואת אמר מגלגלין. אף הכא מגלגלין. אית תניי תני, מה זו באלה ובשבעה. אף כל הנשבעין בשבעה באלה ובשבעה. אית תניי תני, בזו אלה ובשבעה, ואין כל הנשבעין באלה ובשבעה. הוון בעי מימר, למאן דאמר, מה זו באלה ובשבעה. אף כל הנשבעין באלה ובשבעה ניחא. ולמאן דאמר זו באלה ובשבעה ואין כל הנשבעין באלה ובשבעה קשיא, לגילגול את למד מסוטה ולשבעה אין את למד? אית תניי תני [דף יח עמוד א] מה זו באמן ובאמן, אף כל הנשבעין באמן ובאמן. אית תניי תני, זו באמן ובאמן, ואין כל הנשבעין באמן ובאמן. הוון בעי מימר, למאן דאמר מה זו באמן ובאמן אף כל הנשבעין באמן ובאמן ניחא. ולמאן דאמר, זו באמן ובאמן ואין כל הנשבעין באמן ובאמן קשיא, כלום למדו לגילגול שבועה אלא מסוטה. לגילגול את למד, ולאמן אמן אי את למד?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ו

מתני': כל הנעשה דמים באחר, כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו. כיצד? החליף שור בפרה, או חמור בשור. כיון שזכה זה, נתחייב זה בחליפיו. רשות הגבוה הקדש קונה בכסף, ורשות ההדיוט בחזקה. אמריתי לגבוה קונה להקדש מיד, כמסירתו להדיוט:

גמ': תמן תנינן, זה הכלל. כל המטלטלין קונין זה את זה. בין בתורת חליפין וכיון שמשך האחד קנה חבירו את שלו בכל מקום שהם. בין בתורת דמים, שהסכימו בניהם, בכמה אתה נותן את שלך? בכך וכך, וזה אומר שלך בכך וכך, כיון שמשך אחד מהם נתקיימו הדברים. אמר ר' אבא בר רב הונה בשם רב, אפילו צבור פירות בציבור פירות מאותו מין ובאותה כמות. א"ל רבי אלעזר. לא שנינו, שקנין חליפין תופס וכיוון שמשך האחד קנה השני, אלא בדבר הנעשה דמים באחר. בלבד דבר שהוא צריך לשום, ואם הם שוים אן צורך לשום דמים ואן קנין חליפין תופס בהם. אתייא דרב הונה כר' יוחנן. ור' אלעזר כשיטתיה, דתנינן תמן. האחין השותפין בזמן שחייבין בקולבון, פטורין ממעשר בהמה שבהמת שותפין פטורה ממעשר. ושחייבין במעשר בהמה כשלא חלקו את הירושה אלא עדיין היא בתפוסת הבית ונחשב שהכל ברשות אביהם, פטורין מן הקולבון שהאב שנותן מחצית השקל עבור בניו פטור מן הקולבון. אמר רבי אלעזר, והן שחלקו גדיים כנגד תיישים, ותיישים כנגד גדיים, שאז אם חזרו ונשתתפו הרי הם כלקוחות שנהיו שותפים. אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים, ותיישים כנגד תיישים. אין הם כלקוחות שאין זה מכר, אלא הוא חלקו משעה ראשונה. ששם ירושה על הבהמות, ולא שותפות. וגם כשחזרו והשתתפו, חזרו

הנכסים לתפוסת הבית כמו כשהיה קדם חלוקה רואים שר"א סובר שאם משך האחד גדיים כנגד גדיים אין בזה קנין חליפין שהרי זה אותו דבר. **אמר ר' יוחנן. ואפילו חלקו גדיים כנגד גדיים, ותיישים כנגד תיישים, כלקוחות הן.** דתנינן תמן. הלקוח והניתן לו מתנה, פטור ממעשר בהמה. **ויורשים כלקוחות הם. ומה שאמרה המשנה, האחין השותפין שחייבין בקולבון, פטורין ממעשר בהמה, בשחלקו וחזרו ונשתתפו. ומה שכתוב, ושחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקולבון, בשלא חלקו כלל. אמר רבי אבא בשם רב יהודה דאמר בשם שמואל. לזה פרה ולזה חמור. החליפו את של זה לזה, ואת של זה לזה. [דף יח עמוד ב] משך בעל החמור את הפרה, ובא בעל הפרה למשוך את החמור ונמצא שמתה החמור. בעל החמור צריך להביא ראייה, שהיתה חמורו קיימת בשעה שמשך את הפרה. שכל המוציא מחבירו עליו הראייה, חוץ מן החליפין. כיון שבחליפין הספק הוא על עצם הקניה, אן הקונה נחשב מוחזק אף שמשך את הפרה, אלא הבעלים הקודם הוא המוחזק. ומאן דלא סבר יודע דא מילתא לא סבר בניזקין כלום. א"ר זעירא ואנא לית אנא סבר לה. אמר ר' אבא לר' זעירא. מתניתא מסיעה על שמואל דתנן, היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה. קס"ד שהאב צריך להביא ראייה כדי להחזיק בכסף הקידושין ולא הבעל צריך להביא ראייה להוציא דמי קידושין מרשות האב כשמאל שכשהספק הוא על עצם הקניה הבעלים הראשון נחשב המוחזק. תלמידיו דרבי יונה אמרין תיפתר בקידושים קטנים שקידשה בפרוטה שאן דרך לתבוע סכום קטן כזה. והדין האם צריכה גט ויש לה כתובה או לא. דלמא, רבי חונה ור' פינחס ורבי חזקיה, סליקין מישאול בשלמיה דרבי יוסף למילף מיניה. אמרו ליה, מתניתא פליגי על שמואל דתנן, נכנסה לרשות הבעל, הבעל צריך להביא ראייה להיפטר מתשלום כתובה אף שהוא המוחזק. ואם כשמאל שאמר שמעמידים בחזקת מרי קמא, אז גם כאן צריך להעמיד שהמומים היו בחזקת מרי קמא היינו ברשות האב, ולמה האב לא צריך להביא ראייה להוציא כתובה מרשות הבעל? אמר לון. מי לא מודה שמואל שאם משך בעל הפרה את החמור ונמצא החמור מת, שהוא צריך להביא ראייה? דמי שהספק נולד ברשותו צריך להביא ראייה. וזה כיון שכנס, כמי שמשך. וצריך להביא ראייה שהיו בה מומין אילו עד שלא תיכנס ברשותו. רבי אבא רב המנוא ורב אדא בר אחוה אמרו בשם רב. מכר לו פרה בדמים ולא שילם לו זקף עליו את הדמים במלווה, דחקה וא"ל, הב לי אינון פריטיא. אמר ליה, מה את בעי מינהון? א"ל מיזבין לי חמור. אמר ליה, הרי חמור לפניך. משך בעל הפרה את החמור, לא נקנית הפרה שכבר סיכמו שמכרה לו בדמים ודמים הוא חייב לו. החמור מהו שיקנה כשמשך אותו? ר' אבא אמר, נקנית. ר' יוסי אומר אינה נקנית. דסבר דאינון חליפין, ולית אינון חליפין. אמר ר' מנא בשם רבי יוסי [דף יט עמוד א] פעמים שתחילת מקח לזה ותחילת מקח לזה, ואעפ"כ אינם קונים זה במשיכתו של זה. היך עבידא? מכרה לו פרה בדמים. ולא שילם כל הכסף אלא סמיכה נשאר גביה חדא פריטיא. למחר אשכחיה קאים תמן. אמר ליה, מה את קיים עביד הכא? א"ל, בעא אינון פריטיא. אמר ליה, מה את בעי מינהון? אמר ליה, מיזבן לי חד חמור. אמר ליה, הרי חמור לפניך. משך זה, לא קנה זה. משך זה, לא קנה זה. אלא זה קנה לעצמו, וזה קנה לעצמו. ואף למ"ד קדם שאף החמור לא נקנה במשיכתו, כאן כל אחד קונה במשיכתו. דכיוון שאינו חייב אלא חלק קטן ממחיר הפרה, אין חשש שיחשוב שקונה את הפרה במשיכת החמור. מתניתין, רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה. כיצד? גיזבר שנתן מעות הקדש במטלטלין, קנה הקדש בכל מקום שהוא, ובהדיוט לא קנה עד שימשוך. שנאמר [תהילים כד א] ל"י הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. אמירתי לגבוה כמסירתיה להדיוט. כיצד? לקח פרה מן ההקדש במאתים. לא הספיק להביא מאתים, עד שעמד במנה. מביא מאתים. הדא היא אמירתי לגבוה כמסירתיה להדיוט, שלא קנה הקדש עד שימשוך. קנה פרה מן ההקדש במנה לא הספיק להביא מנה עד שעמד במאתים, מביא מאתים. הדא היא דכתיב [ויקרא כז טו] ויסף חמישית כסף ערכך עליו וקם לו. שאם בא להוסיף על מה שכבר נתן עד שיהיה כפי השער, אז וקם לו. ואם לאו, אינו קם לו. שור זה עולה, ובית זה קרבן. קנה הקדש בכל מקום שהוא. דכתיב, ל"י הארץ ומלואה וגו'.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ז

מתני': כל מצות האב על הבן, האנשים חייבין והנשים פטורות. כל מצות הבן על האב, אחד אנשים ואחד נשים חייבין. כל מצות עשה שהזמן גרמא, האנשים חייבין והנשים פטורות. וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא, אחד אנשים ואחד נשים חייבין. כל מצוה בלא תעשה, בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא, אחד אנשים ואחד הנשים חייבין. חוץ

מבל תשחית, ובל תקיף, ומבל תטמא למתים. הסמיכות והתנופות, הגשות והקמיצות, הקטרות והמליקות, הקבלות וההזיות. נוהגות באנשים ואינן נוהגות בנשים. חוץ ממנחת סוטה והנזירות, שהן מניפות:

גמ': **תנן, כל מצות האב על הבן, האנשים חייבין והנשים פטורות. מצות** שהאב חייב לעשות לבנו. למולו, לפדותו, ללמדו תורה, וללמדו אומנות, להשיאו אשה. רבי עקיבה אומר, אף ללמדו לשוט על פני המים. למוהלו **דכתיב** [שם יב ג] ביום השמיני ימול בשר ערלתו. לפדותו **דכתיב** [שמות יג יג] וכל בכור אדם בבניך תפדה. ללמדו תורה **דכתיב** [דברים יא יט] ולמדתם אותם את בניכם. ללמדו אומנות, **דתני** רבי ישמעאל [שם ל יט] ובחרת בחיים, זו אומנות. להשיאו אשה **דכתיב** [שם ד ט] והודעתם לבניך ולבני בניך. אימתי אתה זוכה לבניך ולבני בניך? בשעה **שאתה** משיא את בניך קטנים. רבי עקיבה אומר אף לשוט על פני המים **דכתיב** [שם ל יט] למען תחיה אתה וזרעך. מה, למצוה או לעיכוב? נשמענה מן הדא, **דבר** תרימה אתא לגבי רבי אימי. אמר **ליה**, פייס לאבא דיסביני יחתן אותי. אתא פייסיה, ולא קביל עלוי. הדא אמרה למצוה. **דאין** תימר לעיכוב, הוה ליה לכופניה. מנין שאם לא עשה לו אביו, שהוא חייב לעשות לעצמו? תלמוד לומר **ובכל בכור אדם בבניך תפדה** [דף יט עמוד ב] אדם **עצמו** תפדה [בראשית יז יא] ונמלתם אתם, ולמדתם אתם, והודעתם אתם, למען תחיה אתה. תמן תנין האב זכה לבן בנוי בכח בעושר ובחכמה ובשנים. בנוי מניין? **דכתיב** [תהילים צ טז] יראה אל עבדיך פעלך, והדרך על בניהם. בכח **דכתיב** [שם קיב ב] גבור בארץ יהיה זרעו וגו'. בעושר **דכתיב** [שם לז כה] נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. בחכמה **דכתיב**, ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ. בשנים **דכתיב**, למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שהוא זכה לו בחמשה דברים. כך הוא חייב לו בחמשה דברים. ואילו הן. מאכיל, ומשקה, מלביש, מנעיל, מנהיג. **ואם האב אינו הגון מחייב לבניו בחמישה דברים.** הדא הוא **דכתיב** [שמואל ב ג כט] יחולו על ראש יואב, זב, ומצורע, ומחזיק בפלך, ונופל בחרב, וחסר לחם. זב, **זה** תשיש חלוש כח. ומצורע, **זה** עזיב שפניו מכווערות ממחלת הצרעת. ומחזיק בפלך, בור"י שוטה, הפכפך בדבריו ואינו עומד על דעתו. נופל בחרב, קצר ימים. וחסר לחם, מסכן. כד אתא שלמה מיקטול ליואב, אמר ליה. אביך גזר עלי חמש גזירות. קבלין **עלך** ואנא מיתקטיל. וקבלין, וכולהון קמין מן דבית דוד. זב היה רחבעם **דכתיב** [מלכים א יב יח] והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס לירושלם. א"ד **שהיה זב דכתיב כל המרכב אשר ישב עליו הזב**, א"ד איסטניס שהתקשה לעלות על המרכבה. מצורע זה עוזיהו **דכתיב** [דברי הימים ב כו כא] ויהי עוזיהו המלך מצורע עד יום מותו. מחזיק בפלך זה יואש **דכתיב** [שם כד כד] ואת יואש עשו שפטים. **ותני** רבי ישמעאל מלמד שהעמידו עליו בירניות שומרים בעלי תאוה קשים, שלא הכירו אשה מימיהם. והיו מענין בו כדרך שמענין את האשה. הדא הוא **דכתיב** [הושע ה ה] וענה גאון ישראל בפניו. **דדרשינן**, ועינה גאון ישראל **בפניו**. ונופל בחרב זה יאשיהו **דכתיב** [דברי הימים ב לה כג] ויורו היורים למלך יאשיהו. ואמר רבי יוחנן, מלמד שעשו גופו ככברה. **ותני** רבי ישמעאל. שלש מאות חיצים ירו במשיח י"י. וחסר לחם זה יויכין **דכתיב** [מלכים ב כה ל] וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו וגו'. **תמן תנינן. לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל, לא יכנס אדם למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול ולא לדין. ואם התחילו אין מפסיקין. מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה.** התחלת המרחץ אי זו היא? אמר רבי זריקן בשם ר' חנינה, משיתיר איזורו. רב אמר, משיתיר מנעלו. ר' יהושע בן לוי הוה יליף רגיל שמע פרשתה **מבר** בריה בכל ערובת שובתא. חד זמן אינשי, ועל מיסחי בהן דימוסין דטיבריא. והוה מיסתמיך על כתפיה דרבי חייה בר **אבא**. אנהר מזכר ונפק ליה מן דימוסא. **באיזה מצב** הוה? ר' דרומי אמר. כך הוה שעדין לא התפשט. רבי **אלעזר** בר יוסי אמר, שליח מנוי הוה. א"ל רבי חייה בר **אבא**. לא כן אלפן רבי, אם התחילו אין מפסיקין? אמר ליה, חייה בני. וקלה היא בעיניך **מה שנאמר**, שכל מי שהוא שומע פרשה מבן בנו, כאילו הוא שומעה מהר סיני? מ"ט? **דכתיב** [דברים ד ט] והודעתם לבניך ולבני בניך וגו', **וסמיך ליה**, יום אשר עמדת לפני י"י אלהיך בחורב. כיום אשר עמדת לפני י"י אלהיך בחורב. רבי חזקיה בר ירמיה בר **ורבי** חייה אמרו בשם רבי יוחנן. אם יכול את לשלשל שמועה עד משה, שלשלה. ואם לאו, תפוש או ראשון ראשון, או אחרון אחרון. גידול אמר, כל האומר שמועה משם אומרה. יהא רואה בעצמו, כאלו בעל השמועה עומד לפניו. מה טעמא? **דכתיב** [דף כ עמוד א] [תהילים לט ז] אך בצלם יתהלך איש וגו'. [משלי כ ו] רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא. זה רבי זעירא. **שלא אמר שמועה בשם אדם, אלא א"כ נתאמת אצלו הדבר שבודאי יצאו מפי אותו אדם שבשמו נמסרה השמועה.** דאמר ר' זעירא. לית אן חשין על שמועתה דרב ששת

דהוא גברא מפתחא. דכיון שהיה סומא ולא ראה מי אומר, פעמים שטועה ומוסר בשם אדם אחר, לכן אין לסמוך עליו. **אמר רבי זעירא** לר' יסא. חכם ר' לבר פדייה דאת אמר שמועתא מן שמיה? א"ל, ר' יוחנן אמרן משמו. אמר רבי זעירא לר' אבא בר זבדא. חכים רבי לרב דאת אמר שמועתא משמיה? א"ל, רב אדא בר אחוה אמרין משמו. **תנן**, מצות שהבן חייב לעשות לאביו וכ"ו. אי זהו מורא? לא יושב במקומו, ולא מדבר במקומו, ולא סותר את דבריו. אי זהו כיבוד? מאכיל ומשקה, מלביש ומכסה ומנעיל, מכניס ומוציא. מן דמאן? חונה בר חיה אמר, משל זקן. ואית דבעי מימר, משלו. לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר' חנינה, מניין אפילו אמר לו אביו השלך את הארנקי הזו לים ששומע לו? **ואם משל אב מה אכפת לבן? לעולם משל אב וכאן אפילו משל בן כגון דאית ליה אחרנין** שהאב נותן לו ארנק אחר, ובעושה הנחת רוחו של אביו. אחרת עובר על בל תשחית. אחד האיש ואחד האשה, אלא שהאיש **ספיקו** בידו, והאשה אינה ספיקה בידה, מפני שיש רשות לאחרים עליה. נתאלמנה או נתגרשה, כמי שהיא ספיקה בידה לעשות. **אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. שאלו את ר"א. עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם. ולי אתם שואלין? לכו ושאלו את דמה בן נתינה. דמה בן נתינה ראש פטרבולי היה. פעם אחת היתה אמו מסטרתו בפני כל בולי שלו. ונפל קורדקן שלה מידה, והושיט לה שלא תצטער. אמר ר' חזקיה. דמה בן נתינה, גוי אשקלוני היה. וראש פטרבולי היה. ואבן שישב אביו עליה, לא ישב עליה מימיו. וכיון שמת אביו, עשה אותה יראה שלו. פעם אחת אבדה ישפה של בנימין. אמרו, מאן אית ליה טבא דכוותה? אמרו אית ליה לדמה בן נתינה. אזלון לגביה, ופסקו עמיה במאה דינר. סליק ובעי מייתה להו, ואשכח אבהו דמיך. אית דאמרין, מפתח דתיבותא הוה יתיב גו אצבעתיה דאביו. ואית דאמרין, ריגלוהי דאבהו הוות פשיטא על תיבותא. נחת לגבון ואמר לון, לא יכילית מייתותיה לכון. אמרי, דילמא דהוא בעי פריטן טובא. אסקוניה העלו את המחיר למאתים. אסקוניה לאלף. כיון דאיתער אבהו מן שינתיה, סליק ואייתותיה לון. בעון מיתן ליה בסיפקולא אחרייא לפי המחיר האחרון שהציעו לו ולא קביל עליו. אמר, מה אנא מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין? איני נהנה מכבוד אבותי כלום. מה פרע ליה הקדוש ברוך הוא שכר? א"ר יוסי בי רבי בון. בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה, ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ונטלוה. א"ר שבתאי [כתיב [איוב לז כג] ומשפט ורב צדקה לא יענה. אין הקדוש ברוך הוא משהא מתן שכרן של עושה מצות בגוי. אמו של ר' טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת. ונפסקה לה רצועה והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה. והיתה מהלכת עליהן, עד שהגיעה למיטתה. פעם אחת חלה, ונכנסו חכמים לבקרו. אמרה להן, התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי. אמרו לה, מה עביד ליק? ותניית להון עובדא. אמרו לה, אפילו עושה כן אלף אלפים, עדיין לחצי כבוד שאמרה התורה לא הגיע. אמו של ר' ישמעאל באת וקיבלת עלוי לרבתינו. אמרה להן, גערו בישמעאל בני, שאינו נוהג בי בכבוד. באותה שעה נתכרכמו פניהם של רבותינו. אמרו, אפשר ר' ישמעאל לא נהג בכבוד אבותיו? אמרו לה, מה עביד ליק? [דף כ עמוד ב] אמרה, כד דהוא נפק מבית וועדה מהישיבה. אנא בעי משגז ריגלוי רוצה אני לרחוץ את רגליו, ומישתי מימהן ולא שביק לי. אמרו לו. הואיל והוא רצונה, הוא כבודה. אמר ר' מנא. יאות אילין טחונייא אמרין. כל בר נש ובר נש, זכותיה גו קופתיה. שמכל שק חטיה יוצא כמות אחרת של קמח אימיה דר' טרפון אמרה לון אכין, ואגיבונה אכין. אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכין, ואגיבונה אכין. ר"ז הוה מצטער ואמר, הלואי היה לי אבא ואימא. דאייקרינון, דנירת גן עדן. כד שמע אילין תרתין אולפניא, אמר. בריך רחמנא דלית לי לא אבא ואימא. לא כרבי טרפון הוות יכילנא למעבד, ולא כר' ישמעאל הוינא מקבלה עלוי. אמר רבי אבון. פטור אני מכיבוד אב ואם. אמרו, כד עברית ליה אימיה, מית אבוי. כד ילדתיה, מית אימיה. יש שהוא מאכיל את אביו פטומות, ויורש גיהנם. ויש שהוא כודנו ברחיים, ויורש גן עדן. כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם? חד בר נש, הוה מייכיל את אביו תרנגולים פטומים. חד זמן אמר ליה אביו, ברי. אילין מן ליק? אמר ליה, סבא סבא אכול ואדיש תשתוק. דכלבין אכלין ואדשין. ונמצא מאכיל את אביו פטומין ויורש גיהנם. כיצד כודנו ברחיים ויורש גן עדן? חד בר נש איטחין ברחיים. אתית מצוותא דמלכא לטיחנייא עבודת המלך לטוחנים. א"ל, אבא עול טחון תחתי. אין מטת מבזייא אם מבזים שם את הפועלים, טב לי אנא ולא את. אין מטת מילקי אם מלקים, טב לי אנא ולא את. נמצא כודנו ברחייתא, ויורש גן עדן. נאמר [ויקרא יט ג] איש אמו ואביו תיראו. ונאמר [דברים ו יג] את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד. הקיש מורא אב ואם למורא שמים. נאמר [שמות כ יב] כבד את אביך ואת אמך, ונאמר [משלי ג ט] כבד את ה' מהונך. הקיש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום. נאמר [שמות כא יז] ומקלל אביו ואמו מות יומת, ונאמר [ויקרא כד טו] איש איש כי יקלל אלקיו ונשא חטאו. הקיש קללת אב ואם לקללת המקום. אבל א"א לומר מכה כלפי מעלה. וכן בדין. ששלשתן שותפין בו. איזהו מורא? לא**

ישב במקומו, ולא מדבר במקומו, ולא יסתיר דבריו. איזהו כיבוד? מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא. מין דמאן? הונא בר חייא אמר, **משל זקן**. מילתיה דר' חייא בר ווא, פליגא. דהוא אמר, תני רבי יודן בן **דודתי דרשב"י היא**. דתני, רשב"י אומר. גדול הוא כיבוד אב ואם, שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו. נאמר [שמות כ"ב] כבד את אביך ואת אמך. ונאמר [משלי ג ט] כבד את ה' מהונך. **ממה** את מכבדו? **ממה שיחנך**. מפריש לקט, שכחה, פיאה. מפריש תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני, ומעשר עני, וחלה, ועושה סוכה, ולולב, ושופר, ותפילין, וציצית, ומאכיל את העניים ואת הרעבים, ומשקה את הצמאים. אם יש לך, אתה חייב **בכולן**. ואם אין לך, אין אתה חייב באחת מהן. אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם, בין שיש לך הון, בין שאין לך הון. כבד את אביך ואת אמך, ואפילו אתה מסבב על הפתחים. **משמע שמכבד משל עצמו**. אמר רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנה. כתיב [משלי ה ו] אורח חיים פן תפלוס, נעו מעגלותיה לא תדעו. טילטל הקדוש ברוך הוא מתן שכרן של עושי מצות, כדי שיהיו עושים אותן באמונה. אמר ר' אחא בשם ר' יצחק. כתיב [שם ד כג] מכל משמר נצור לבך, כי ממנו תוצאת חיים. מכל מה שנאמר לך בתורה, השמר. שאין אתה יודע מאיזה מהן יוצא לך חיים. א"ר אבא בר כהנה. השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות, למצוה חמורה שבחמורות. מצוה קלה שבקלות, זה שלוח הקן. ומצוה חמורה שבחמורות, זה כיבוד אב ואם. ובשתיהן כתיב והארכת ימים. א"ר אבון. ומה אם כיבוד אב ואם שזה דבר שהוא פריעת חוב, כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך. דבר שיש בו חסרון כס, וסיכון נפשות, לא כ"ש? א"ר לוי. אמר לך רבי אבא בר כהנה [דף כא עמוד ב] גדול הוא דבר שהוא פריעת חוב, מדבר שאינו בפריעת חוב. רשב"י אומר. כשם שמתן שכרן שוה, כן פורענותן שוה. מה טעם? דכתיב [משלי ל יז] עין תלעג לאב, ותבוז ליקהת אב, יקרוה עורבי נחל. עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם, וביזתה על לא תקח אב על הבנים, יקרוה עורבי נחל. יבא עורב שהוא אכזרי, ויקרנה ואל יהנה ממנה. ויבא נשר שהוא רחמן, ויאכלנה ויהנה ממנה. ר' יונתן ור' ינאי הוו יתבון. אתא חד בר נש, ונשק ריגליו דרבי יונתן. א"ל ר' ינאי, מה טובה עשית לך דהוא שלים לך מן ימוי? א"ל, חד זמן אתא קיבל התלון לי על בריה דיזנוניה שיזון אותי. אמרית ליה, איזיל צעק בי כנישתא עלוי ובזיתיה. א"ל, ולמה לא כפיתיה? א"ל וכופין ליה? א"ל ועדיין את לזוז? חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמייה. כהא דכי אתא רבי יעקב בר אחא אמר. אמר רבי שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן, כופין את הבן לזון את האב. אמר ר' יוסי בי ר' בון. הלואי הוון כל שמועתה ברירין לי, כהדא שכופין את הבן לזון את האב. אי זהו מצות עשה שהזמן גרמא? כגון סוכה, לולב, שופר, ותפילין. ואי זו היא מצות עשה שאין הזמן גרמא? כגון אבידה, ושילוח הקן, מעקה, וציצית. ר' שמעון פוטר את הנשים ממצות ציצית, שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, שהרי כסות לילה פטור מן הציצית. א"ר לייא. טעמון דרבנן שמחייבים נשים בציצית, שכן אם היתה כסות אחת מיוחדת לו ליום וללילה, שהיא חייבת בציצית אפילו בלילה. משמע שלא הלילה הוא הסיבה לפטור אלא סוג הבגד. אמר ר' אלעזר פסחן של נשים חובה, ודוחין עליו את השבת. אמר ר' יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר, פסחן של נשים ושל עבדים רשות, ואן דוחין עליהם את השבת. מצתן מה היא? ר' אלעזר אמר חובה, רבי זעירא אמר רשות. רבי הילא אמר דברי הכל. בן למ"ד קרבן פסח חובה, ובן למאן דאמר רשות חובה. ומתניתא מסייעא לדין. ומתניתא מסייעא לדין. ומתניתא מסייעא לר' זעירא, דתנן. חזרת מצה ופסח מכאן שלשלושתם אותו דין. ואם פסח חובה גם מצה חובה אם פסח רשות גם מצה רשות. לילה הראשון חובה, ושאר כל הימים רשות. ומתניתא מסייעא לר' הילא דתנן כתיב [דברים טז ג] לא תאכל עליו, חמץ שבעת ימים תאכל מצות לחם עני. את שהוא בבל תאכל חמץ, הרי הוא בקום אכול מצה. ונשים הואיל והן בבל תאכל חמץ, הרי הן בקום אכול מצה. והא תנינן, כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים פטורות? אמר ר' מנא, חומר היא מצות עשה שהיא באה מכח לא תעשה שנלמד מהסמיכות ללא תאכל חמץ. והתנן על יוסף הכהן. אף הוא העלה בניו ובניו ביתו לעשות הפסח קטן בירושלים והחזירוהו לביתו שלא יקבע הדבר חובה? אתיא כמ"ד, פסחן של נשים רשות. כדתני, האשה עושה פסח הראשון לעצמה אפילו חבורה שכולה נשים שהיא חובה, והשני טפילה לאחרים דברי ר"מ. ר' יוסה אומר, האשה עושה פסח שני לעצמה אפילו בשבת, ואין צ"ל הראשון שהאשה חייבת. ר"ש בן אלעזר אומר, האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים שהיא רשות, ואינה עושה פסח שני. מה טעמא דר"מ? [דף כא עמוד ב] דכתיב [שמות יב ג] איש שה לבית אבות. איש זה הזכרים. לבית זה הקטנים שיכול לצרפם. שה לבית, לרבות נשים שהם חייבות. אבל בפסח שני כתיב חטאו ישא האיש ההוא. איש ולא אישה, מכאן שהאשה רשות. מה טעמא דר' יוסי? דכתיב איש שה לבית אבות. שחייב להביא על בניו וכ"ש לבית, שהרי האשה חייבת. וכתיב שה לבית לרבות פסח שני ששניהם חייבים בו. מ"ט

דר' אלעזר בי ר"ש? איש ולא אשה. מה מקיימין רבנן איש? פרט לקטן. א"ר יונה, ואפילו כמ"ד פסחים של נשים רשות, החזירו את רבי יוסף. שנייא היא שהדבר מסויים שהיה אדם חשוב והביא את כל משפחתו וילמדו ממנו, והחזירו אותו כדי שלא יקבע הדבר חובה. **תנן**, חוץ מבל תשחית ומבל תקיף ומבל תיטמא למתים. איסי אומר אף משום לא יקרחו קרחה. מה טעמא? **כתיב** לא יקרחו קרחה ואת פאת זקנם לא יגלחו. את שישנו בפאת זקן, ישנו בקרחה. ונשים שאין להן זקן, פטורות מן הקרחה. ועוד מן הדא **דסמיך ליה בנים אתם לה'**, בנים ולא בנות. אמר רבי **אלעזר**, נשים חייבות בקרחה. מה טעמא? **דסמיך ליה** [דברים יד ב] כי עם קדוש אתה ליי"י אלהיך. אחד אנשים ואחד נשים. מה מקיים רבי **אלעזר** בנים? בשעה שישראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא, קרואים בנים. ובשעה שאין ישראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא, אינן קרויין בנים. רב מפקד לאילין דבי רב אחי, רב המנוא מפקד לחברייא. פקדון לנשיכון, דכד הווין קיימין על מיתאי, דלא ליהויין מתלשן בשעריהון, שלא יבואו לידי קרחה. עד כמה היא קרחה? אית תניי תני, כל שהוא. ואית תניי תני, כגריס. מאן דאמר כל שהוא **דכתיב** קרחה, **משמע** כל שהוא. מ"ד כגריס. נאמר כאן **בצרעת** קרחה **דכתיב**, **בקרחתו או בגבחתו**, ונאמר להלן קרחה. מה קרחה האמורה להלן כגריס, אף כאן כגריס. אמר רבי יוסי בר ממל. כהנת מותרת לצאת חוצה לארץ. מ"ט? **דכתיב** אמור אל הכהנים, **לנפש לא יטמא בעמיו. אל כהנים ולא אל** הכהנות. **פשיטא**, **דאי לא** כן מה אנן אמרין הרי הם אינן מזהרות להטמא למת? הייתי אומר הואיל והיא בכלל גזירה לא תצא שגזרו על הכהנים?. אם אומר את כן, נמצאת דוחה פרשת טמאות. **שהרי לא גזרו טמאה על ארץ העמים אלא משום טמאת מת. ונשים אינם מזהרות בטמאת מת. תנן** חוץ ממנחת סוטה והנזירות, **שהן מניפות. ותני במנחת סוטה.** וכהן מניח ידו תחתיה ומניפה. אין הדבר כאור? מביא מפה. ואינו חוצץ? מביא כהן זקן. ואפילו תימר כהן ילד, אין יצר הרע מצוי לשעה. תני רבי חייה יצר הרע מצוי **אפילו לשעה** ובסוטה מותר לפי שהיא מנוולת. סוטה גידמת, שני כהנים מניפין על ידיה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ח

מתני': כל מצוה שאינה תלויה בארץ, נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. וכל שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ, חוץ מן הערלה והכלאים. רבי אליעזר אומר, אף החדש:

גמ': **כתיב** [דברים יב א] אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ. בארץ אתם חייבים לעשות, ואי אתם חייבים לעשות בחוצה לארץ. עדיין אנו אומרים, מצות **שהן תלויות** בארץ, אינן נוהגין אלא בארץ. יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נוהגות אלא בארץ? ת"ל [שם יא טז] השמרו לכם פן יפתה לבבכם וחרה אף ה' **בכם וגומר. ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה** שהעונש יהיה גלות. ושמתם את דברי אלה[דף כב עמוד א] על לבבכם ועל נפשכם. **וקשרתם אותם וכ"ו ולמדתם אותם וכ"ו. מכאן שאף בגלות אתם חייבים בהם. מה אית לך בפרשה?** כגון תפילין ותלמוד תורה. מה תפילין ותלמוד תורה שאינן תלויות בארץ, נוהגין בין בארץ בין בחו"ל. אף כל דבר שאינו תלוי בארץ, יהא נוהג בין בארץ בין בחו"ל. מעתה משגלו, יהו פטורין מהמצוות התלויות בארץ אף לאחר שחזרו? **כתיב** [נחמיה ח יז] ויעשו כל הקהל הבאים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון. ולמה ישוע **בכתיב חסר? אמר רבי הלל** בריה דרבי שמואל בר נחמן. פגם הכתוב צדיק בקבר, מפני כבוד צדיק בשעתו. הקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע. מה ביאתן בימי יהושע, פטורים היו ונתחייבו. אף ביאתן בימי עזרא, פטורים היו ונתחייבו. ממה נתחייבו מדאורייתא או מדרבנן? רבי יוסי בר חנינא אמר, מדבר תורה נתחייבו. הדא הוא דכתיב [דברים ל ה] והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה. הקיש ירושתך לירשת אבותיך. מה ירושת אבותיך, מדבר תורה. אף ירושתך, מדבר תורה. והטיבך והרבך מאבותיך. **אבותיך פטורים** היו ונתחייבו. ואתם פטורים הייתם ונתחייבתם. **אבותיכם** לא היה עליהם עול מלכות. ואתם אף על פי שיש עליכם עול מלכות. **אבותיכם** לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה. שבע שכיבשו ושבע שחילקו. אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבתם. **אבותיכם לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה. אבל אתם**, ראשון ראשון קונה ומתחייב א"ר אלעזר. **מאליהן** קיבלו עליהן את המעשרות. מה טעם? **דכתיב** [נחמיה י א] **בכל** זאת אנו כורתים אמנה וכותבים. ועל החתום, שרינו לוינו וכהנינו וכ"ו. ולהביא את ביכורי אדמתנו וכ"ו. ו**כתיב** ואת ראשית

עריסותינו ותרומתינו נביא לכהנים ומעשר אדמתינו ללויים וכ"ו. מה מקיים ר"א ואת בכורות בקרנו וצאנינו? שהרי מצוות אלו אינן תלויות בארץ, והיו חייבים עליהם גם כשהיו בגלות? מכיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו מחוייבים עליהן. אפילו דברים שהיו מחוייבים עליהן, העלה עליהן כאילו מאיליהן קבלו עליהן. מה מקיים רבי יוסי ב"ר חנינא ובכל זאת כרתים אמנה דמשמע שמעצמן קיבלו עליהם? מכיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות, העלה עליהן הכתוב כאילו מאיליהן קיבלו עליהן. מה מקיים ר"א, והטיבך והרבך מאבותיך הרי לשיטתו הארץ לא התקדשה בימי עזרה ומאליהם קיבלו את המצוות?. פתר לה לעתיד לבא. דאמר רבי חלבו אמר שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן. אבותיך ירשו ארץ של שבעת עממין, ואתם עתידין לירש של עשר עממים. תלתי חורנייתא, אילן אינון. את הקיני, ואת הקניזי, ואת הקדמוני. רבי יהודה אומר. ערבייה, שלמיא, נבטייא. רבי שמעון אומר. אסיא ואספמיא ודמשק. ראב"י אומר. אסיא וקרתיגנא ותורקי. רבי אומר. אדום ומואב וראשית בני עמון. והטיבך מאבותיך. אבותיך אף על פי שנגאלו, חזרו ונשתעבדו. אבל אתם משאתם נגאלים, עוד אין אתם משתעבדין. מה טעם? דכתיב [ירמי' ל ו] שאלו נא וראו, אם יולד זכר. כשם שאין הזכר יולד, כך אתם, משאתם נגאלין עוד אין אתם משתעבדין. תנן, חוץ מן הערלה ומן הכלאים. ר' אליעזר אומר, אף החדש. מה טעמא דרבי אליעזר? דכתיב [ויקרא כג יד] ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וכ"ו, וסמך ליה, בכל מושבותיכם. בין בארץ בין בחוצה לארץ. מה מקיימין רבנן בכל מושבותיכם? בחדש שגדל בארץ ישראל ויצא לחוצה לארץ. רבי יונה בעא [דף כב עמוד ב] ולמה לא תנינן אף החלה? אמר ליה ר' יוסי. לא תנינן אלא דברים שנוהגין בישראל ונוהגין בגוים. חלה נוהגת בישראל, ואינה נוהגת בעיסה של גוים. מה טעמא? דכתיב [במדבר טו כ] ראשית עריסותיכם ולא של גוים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק א הלכה ט

מתני': כל העושה מצוה אחת. מטיבין לו, ומאריכין את ימיו, ונוחל את הארץ. וכל שאינו עושה מצוה אחת. אין מטיבין לו, ואין מאריכין את ימיו, ואינו נוחל את הארץ. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ, אין זה מן היישוב. והמחזיק בשלשתן, עליו הכתוב אומר [קהלת ד יב] והחוט המשולש לא במהרה ינתק:

גמ': והא תנן, כל היושב ולא עבר עבירה, נותנין לו שכר כעושה מצוה. ואת אמרת אכין, שרק אם עשה מצווה מטיבין לו? אלא כן אנן קיימין, במחוצה שחציו מצוות וחציו עברות. עשה מצוה אחת יתירה, מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ. והעובר עבירה אחת יתירה, אין מטיבין לו ואין מאריכין ימיו ואינו נוחל את הארץ. תמן תנינן, כל היושב ולא עבר עבירה, נותנין לו שכר כעושה מצוה. ואת אמר הכן שרק אם עשה מצוה זוכה? אמר רבי זעירה. תמן במי שבאת לידו ספק עבירה ולא עשאה. דמעלין לו שכר כעושה מצוה. אמר רבי יוסי בי רבי בון. הכא דאמרינן, כל העושה מצוה אחת. אין הכוונה דווקא עושה, אלא מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו. מה אית לך? האם כל מצווה? אמר רבי מר עוקבן. דווקא מצווה חשובה ותמידית כגון כיבוד אב ואם. אמר רבי מנא מדכתיב [תהילים קיט א] אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת י". תמימי דרך, אלו שאינן עוברין עבירות, מעלה עליהם הכתוב כהולכים בתורת ה' ועוסקים במצות.. אמר רבי אבון מדכתיב [שם ג] אף לא פעלו עולה, בדרכיו הלכו. כבדרכיו הלכו. אמר רבי יוסי בי רבי בון, מדכתיב [שם א א] אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים. מכיון שלא הלך בעצת רשעים, כמי שהלך בעצת צדיקים. דרש בן עזאי [קהלת י א] זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח. אילו זבוב אחד שמת, שמא אינו מבאיש שמן רוקח? וכן זה שהיו בידו מחצה זכויות ומחצה עונות ע"י חטא אחד שחטא, איבד כל הזכויות שבידו שהכריע עצמו לכף חובה. דרש ר"ע כתיב [ישעיה' ה יד] לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק. לבלי חוקים אין כתיב כאן, אלא לבלי חוק. למי שאין בידו מצוה אחת שייסיע לו לכף זכות. הדא דאת אמר לעולם הבא. אבל בעולם הזה אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלאכים מלמדין עליו חובה, ומלאך אחד מלמד עליו זכות. הקדוש ברוך הוא מכריעו לכף זכות. ומה טעם? דכתיב [איוב לג כג] אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף, להגיד לאדם יושרו ויחוננו ויאמר, פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר. א"ר יוחנן. אם שמעת דבר מר' אליעזר בנו של ר"י הגלילי, נקב אזנך כאפרסס הזו ושמע. דאמר רבי יוחנן. ר' אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר. אפילו

תשע מאות ותשעים ותשעה מלאכים מלמדין עליו חובה. ומלאך אחד מלמד עליו זכות, הקדוש ברוך הוא מכריעו לכף זכות. ולא סוף דבר כל אותו המלאך. אלא אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה צדדין מאותו המלאך מלמדין עליו חובה. וצד אחד מאותו המלאך מלמד עליו זכות. הקדוש ברוך הוא מכריעו לכף זכות. מה טעם? **דכתיב** אם יש עליו מלאך אחד **אחד מני אלף**. אחד מאלף אין כתיב, אלא אחד מני אלף. מאלף לצדדין של אותו מלאך. מה כתיב בתריה? ויחוננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר. [דף כג עמוד א] פדעהו מייסורין. מצאתי כופר, מצא כופר לעצמו. הדא דאת אמר, בעולם הזה. אבל לעולם הבא, רובו זכיות יורש גן עדן. רובו עבירות, יורש גיהנם. היה מחציין. רבי יוסי בן חנינה אמר נושא עון, שהקב"ה **מגביה כף של עוונות שלא יכריעה**. רבי אבהו אמר נושא **עון בלשון יחיד** כתיב. מה הקדוש ברוך הוא עושה? חוטף אחד מחובותיו, וזכיותיו מכריעות. אמר ר' אלעזר **כתיב** [תהילים סב יג] ולך י"י חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. **אם כמעשהו, איזה חסד יש כאן? אלא אם יש לו, כמעשהו**. ואין לית ליה, את יהיב ליה מן דיך. היא דעתיה דרבי אלעזר. דר' אלעזר אמר, ורב חסד. מלמד שהוא מטה כלפי החסד. **אמר** רבי ירמיה, רבי שמואל בר רב יצחק **בעי כתיב** [משלי יג ו] צדקה תצר תם דרך, ורשעה תסלף חטאת, חטאים **תרדוף** רעה, ואת צדיקים ישלם טוב **[שם ג לד] אם ללצים הוא יליץ, לענוים יתן חן** [שמואל א ב ט] רגלי **חסידי** ישמור, ורשעים בחושך ידמו [משלי ג לה] כבוד חכמים ינחלו, וכסילים מרים קלון. מכל הפסוקים האלה קשה שלכאורה העושה מצוה מונעים אותו מלחטא והעובר עבירה ממונו לעשות מצוה וכי סייגין סיגה וכי גודרים גדר, ותרעין תרעין ונועלים את השער. **כדי שהחוטא לא יחזור בתשובה והצדיק לא יחטא? אלא כיוון שכבר הורגל בה לא יבא לשנות מהרגלו**. אמר רבי ירמיה **אמר** רבי שמואל בר רב יצחק. שומר אדם את עצמו מן העבירה, פעם ראשונה ושניה ושלישית. **מכאן ואילך** הקדוש ברוך הוא משמרו. מה טעם? **דכתיב** [איוב לג כט] הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. אמר ר"ז. ובלחוד דלא יתיב ליה. **מה טעם? דכתיב** [קהלת ד יב] והחוט המשולש לא במהרה ינתק. **לא לעולם ינתק** אין **כתיב כאן**. **אלא לא במהרה ינתק**. אין **מטרת** עליו, **מפסק** הוא. **ואמר** רבי הונא **אמר** ר' אבהו. הקדוש ברוך הוא אין לפניו שכחה. הא **בשל** ישראל, נעשה שוכחן. מה **טעם? דכתיב** נושא עון. **נשא שכח** כתיב וכן דוד הוא אומר [תהילים פה ג] נשאת עון **עמיך** כסית כל חטאתם סלה:

הדרן עלך פרק האשה נקנית

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה א

מתני': האיש מקדש בו ובשלוחו. והאשה מתקדשת בה ובשלוחה. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה, בו ובשלוחו. האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו. אם יש באחת מהן שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. בזו ובזו. אם יש בכלן שוה פרוטה מקודשת. היתה אוכלת ראשונה ראשונה, אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה:

גמ': מניין ששלוחו של אדם כמותו? אמר רבי אלעזר **דכתיב** [שמות יב ו] ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. וכי כולן שוחטין אותו? והלא אחד הוא שהוא שוחט על ידי כולם. אלא מיכן ששלוחו של אדם כמותו. **אמר ר' יוסי**. שנייא היא שאדם שוחט פסחו של חבירו **שלא מדעתו** ואן זה מדין שליחות שהרי בשליחות צריך דעת. ויידא אמר דא ששלוחו של אדם כמותו? [שם ג] ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. וכי כולם היו **לוקחים**? והלא אחד הוא שהוא לוקח על ידי כולם. אלא מיכן ששלוחו של אדם כמותו. [דף כג עמוד ב] אין תימר אדם מפריש פסחו של חבירו **שלא מדעתו**. לית יכיל. דאמר רבי זעירא בשם רבי אלעזר אדם שוחט פסחו של חבירו **שלא מדעתו**, אבל אינו מפרישו **שלא מדעתו**. בית שמאי אומרים אין השליח עולה משם עד. ובית הלל אומרים השליח עולה משם עד. היך עבידא? שילח **שלושה לקדש לו אשה**. על דעתן דבית שמאי, שליח ושני עדים. **וצריך לומר להם שאחד יהיה שליח והשנים יהיו עדים**. ואם אמר **כולכם היו שלוחים**, אין אחד מהם יכול להיות עד. על דעתן דבית הלל, שלשתן

שלוחין ושלשתן עדים. ואפילו אמר כולכם היו שלוחים, יכולים להיות עדים. אמר רבי אבון בר חייה. נראין דברים בשקידשה בשטר. אבל אם קידשה בכסף אינו נאמן, שהרי אם האשה מכחישתו, צריך להשבע שבועת הסת מדרבנן הרי הוא נוגע בדבר. אמר ר' יוסי מכיון שהאמינתו התורה שהרי הוא כופר בכל ואמר שנתן ואין עליו שבועת התורה אינו נוגע בעדות, אפילו קידשה בכסף אינו כנוגע בעדותו. אמר רבי אבא. אתא עובדא קומי רב, ועשה שליח עד. חד בר נש אפקיד גרבי יין גבי קרפיפא דחבריה, וכפר ביה. אמר רבי פינחס. אתא עובדא קומי רבי ירמיה. ועשה שליח עד, וחייבו שבועה ע"י הכתף שהיה שלוחו להכניס היין לקרפף, והעיד שהפקידו אצלו וחייבו שבועה. אית מתניתא אמרה, ששלוחו של אדם כמותו. ואית מתניתא אמרה, שאין שלוחו של אדם כמותו. תנן, ואם המר ימירנו. הוא ולא שלוחו. אם הפר יפירנו. הבעל מפר ולא שלוחו. הוינן סברין מימר, בכל מקום שלוחו של אדם כמותו. אלא שכאן מיעט הכתוב. וכן גבי הא דתנן [ויקרא א ד] וסמך ידו. ולא יד בנו ולא יד עבדו ולא יד שלוחו. הוינן סברין מימר בכל מקום שלוחו של אדם כמותו, אלא שכאן מיעט הכתוב. [שמות כא ו] ורצע אדוניו את אזנו במרצע. אדוניו ולא בנו. אדוניו ולא שלוחו. הוינן סברין מימר שבכל מקום שלוחו של אדם כמותו, אלא שכאן מיעט הכתוב. אית תניי תני, ורצע לרבות את השליח. עד כדון כרבי עקיבה שדרש מורצע אדוניו את אזנו במרצע. כרבי ישמעאל מניין? מדמייתר אדוניו. דכתיב והגישו אדוניו, וכתיב ורצה אדוניו, לרבות כל שהוא בא מחמת אדוניו. תמן תנינן, נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה ר' יהודה ואומר, אין שתי ידים זוכות כאחת, אלא רק אביה מקבל את גיטה. ריש לקיש אמר, כמחלוקת בגיטין כן מחלוקת בקידושין. אמר רבי יוחנן, הכל מודין בקידושין שאביה מקדשה ולא היא. כיון שצריך דעת מקנה. אבל גירושין שישנן בעל כורחה, בין היא בין אביה שהיא כיד או כחצר האב. ומודה ריש לקיש בנישואין שלכו"ע אביה משיאה ולא היא, שלא הכל ממנה להשיא עצמה להפסיד מעשה ידיה על אביה. על דעתיה דרבי יוחנן, אין לה דעת אצל אביה ואינה עושה שליח. על דעתיה דרשב"ל יש לה דעת אצל אביה והיא עושה שליח. מתניתא פליגא על רבי יוחנן דתנן, האיך מקדש בו ובשלוחו, והאשה מתקדשת בה ובשלוחה. פתר לה בגדולה. והתנינן קטנה שאמרה התקבל לי גיטי [דף כד עמוד א] אינו גט עד שיגיע הגט לידה. משמע דווקא קטנה, אבל נערה עושה שליח? פתר לה ביתומה. והתנינן אם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה, אם רצה להחזיר לא יחזור. משמע שאביה קים? פתר לה לצדדין הא מתניתא. פתר לה ראשה ביתומה. וסופה בשיש לה אב. מתניתא פליגא על ר' שמעון בן לקיש דתנן, האיך מקדש את בתו כשהיא נערה, בו ובשלוחו. משמע שרק האב ממנה שליח ולא הבת. פתר לה כרבי יודה. דרבי יודה אמר, אין שתי ידים זוכות כאחת אבל הלכה כחכמים כמו שבגרושין היא ואביה מקבלין את גיטה גם בקידושין כן. אמר ר' אסי. חד רב נפק מן בית וועדא ואמר, נפק עובדא כר' יוחנן, וסמכון עליו. לא דהוה צורכא מיסמך עלוי, דלא היה בר סמכה כלכך, אלא דהוות מן ימא לטיגנא. שמיד שיצא מסר עדות, ובודאי לא שכח בזמן קצר כזה. אמר רב המנונא בשם ר' אסי. קטנה שקידשה את עצמה משהביאה שתי שערות והיא נערה. אביה ממאן בקידושיה ולא היא. שמהביאה שתי שערות אינה יכולה למאן. לא אתייה לא כר' יוחנן ולא כרשב"ל. אין כרבי יוחנן, אין כאן מיאון שהרי אין הקידושין כלום. אין כרבי שמעון בן לקיש נישואי תורה הן וכיוון שהביאה שתי שערות אינה יכולה למאן. לא אתייה אלא כר' יוחנן. אף על גב דר' יוחנן אמר, הכל מודין בקידושין שאביה קידשה ולא היא. מודה דאם קידשה עצמה, צריך שימאן אביה בקידושיה בפירוש. אבל אם נתרצה או אפילו שתק, קידושיה קידושין. רבי אבא בר כהנא ור' יעקב בר אידי אמרו בשם ר' יהושע בן לוי. קידשה לדעת האב, והכניסה שלא לדעת האב. זה היה מעשה ובא אביה והוציאה מגנונה מהחופה. אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יהושע. המעשה הזה סימן הוה לו דר' יהושע בן לוי פליג על רבי שמעון בן לקיש. אבל לר"ל קידושי הבת קידושי תורה אף אם האב לא מסכים. ולית היא פליגא. דלא אמר ר"ל אלא בקידושין, אבל בנישואים, היך מה דרבי שמעון בן לקיש אמר תמן לא הכל ממנה להשיא את עצמה ולהפסיד מעשה ידיה לאביה. כן רבי יהושע בן לוי אמר הכא לא הכל ממנה להשיא את עצמה ולהפסיד מעשה ידיה על אביה. כי אתא רבי אבא בר כהנא אמר, לא כך היה המעשה אלא כך. דרבי יעקב בר אידי אמר בשם רבי יהושע בן לוי. קידשה שלא לדעת האב וכנסה שלא לדעת האב. זה היה מעשה ובא אביה ועקר קידושיה. ובזה רבי שמעון בן לקיש חולק על ריב"ל וסובר שהקידושין חלים. קידשה לדעת האב וכנסה שלא לדעת האב אבל האב לא התנגד. מהו שתאכל בתרומה? רב אמר אוכלת. ושמואל אמר אינה אוכלת. אמר ר' מנא. טעמא דרב, מכיון שקידשה לדעת, חזקה שכנסה לדעת, וזה שהאב שותק מוכיח שמסכים. אמר רבי יוסי בי רבי בון. טעמא דרב, שכן למשנה ראשונה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה. מה נפק מן ביניהון? מעשה ידיה. על דעתיה דרבי מנא כרב, מעשה ידיה לבעלה, שהרי היא

אשתו גמורה. על דעתיה דר' יוסי בי רבי בון כרב, מעשה ידיה לאביה **שעדין היא ארוסה עד שיסכים האב.** מתה מי יורשה? על דעתיה דרבי מנא כרב, בעלה יורשה. ע"ד דרבי יוסי בי רבי בון כרב, מתה אביה יורשה. [דף כד עמוד ב] אתא רבי יוסי בי רבי בון **ואמר** כרב, מתה בעלה יורשה. קידשה שלא לדעת והכניסה שלא לדעת. מהו שתאכל בתרומה? שמואל אמר אוכלת. איתא חמי'. אילו קידשה לדעת וכנסה שלא לדעת, שמואל אמר אינה אוכלת. והכא הוא אמר אוכלת? שמואל עבד לה כיתומה. **שכיוון ששתק האב גם בקידושין וגם בנשואים, כאילו אמר לה צאי וקבלי קידושין לעצמך. תנן, האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו. אם יש באחת מהן שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. בזו ובזו. אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת. היתה אוכלת ראשונה ראשונה, אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה:** מתניתא התקדשי לי בתמרה זו. וכולה מתניתין בשאמרה אי איפשי בזו אלא בזו. אי איפשי בזו אלא בזו. **לכן צריך שבכל אחד יהיה שוה פרוטה. אבל אם אמר לה התקדשי לי בזו ובזו ובזו. והיא לא אמרה אי איפשי, כולם מצטרפים לשוה פרוטה.** מאן תנא ווי"ן מחברין? רבי יודה. ברם כר' מאיר, **אן ווי"ן מחברים וכאילו אמר לה או בזו או בזו. כדתנן, אמר תן לי חטים ושעורים וכוסמין שיש לי בידך, שבועה שאין לך בידי אלא אחת.** ר"מ אומר אפילו אמר שבוע שאן לך בידי חטה ושעורה וכוסמת, חייב שבועה על כל אחת ואחת. דסובר ר"מ אן ווי"ן מחברים. מאן תנא ווי"ן רבי יודה ברם כר' מאיר או בזו או בזו או בזו. אמר רבי ירמיה בשם רב. התקדשי לי בסלע זו לאחר ל' **יום ואכלה אותו בתוך שלשים יום, הרי זו מקודשת. ואף ר' שמעון בן אלעזר** דסבר דאין מתקדשין במלוה מודה בה. מה בינה למלוה? מלוה לא ניתנה לשם קידושין. **הכא כסף הקידושין, לכך ניתנו משעה ראשונה.** והא תנינן היתה אוכלת ראשונה אינה מקודשת, עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה? מעתה אפילו לא נשתייר שם שוה פרוטה תהא מקודשת? פתר לה על ראשה, **דאמר התקדשי לי ואמרה אי איפשי בזו אלא בזו. אי איפשי בזו אלא בזו. ואין על ראשה בדא תנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה. מאי איריא אוכלת? הרי אפילו מנחת נמי אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה.** אמר ר' [דף כה

עמוד א] אלעזר, לעולם אסיפא קאי. ושאי התם דיהיב לה כל הקידושין כאחת ובדיבור אחד. והואיל וגמר דבורו קודם שנתאכלו המעות אלא שקבע זמן שלא יחולו הקידושין לגמרי עד לאחר ל' יום. כי מתאכלי ברשותה מתאכלי. אבל הכא שמחלק דבורו ואמר בזו ובזו גלי דעתי דאינו רוצה שיתחילו הקדושין כלל עד שתקבל את כלן. וכשהיא אוכלת ראשונה חזרה עליה מלוה ואן קידושין במלוה, ואינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה **דרבי שמעון בן אלעזר היא.** דסבר המקדש במלוה אינה מקודשת לכן צריך שישתייר שם שוה פרוטה באחרונה. **דתני התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך, והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד. אם נשתייר שם שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. במלוה שיש לי בידך. והלכה ומצאתה שנגנבה או שאבדה. אפילו נשתייר שם שוה פרוטה, אינה מקודשת.** ר"ש בן אלעזר אומר משום רבי מאיר, **מלוה כפיקדון. אם נשתייר שם שוה פרוטה מקודשת. ואם לאו אינה מקודשת.** אמר רבי **אלעזר,** אתיא דרבי שמעון בן אלעזר כרבי מאיר. כמה דרבי מאיר אמר, **כל המשנה מדעת הבעלים נקרא גוזלן.** כדתנן הנותן צמר לצבע לצבע לז' אדום וצבעו שחור, ר"מ אומר נותן לו דמי צמר, דכיוון ששינה מדעת בעלים נקרא גזלן וקנה בשינוי. וכן הנותן מעות לחבירו ליקח לו חטים וקנה שעורים, אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע. כיון ששינה מדעת בעלים קנה בשינוי, וההפסד שלו והרויח לאמצע. **כן רבי שמעון בן אלעזר דאמר הכא מלוה כפיקדון, סבר כר"מ דכל המשנה מדעת הבעלים נקרא גוזלן דהוא פתר לה העמיד את המשנה כמו במלוה שהלוה אמר לו קח לי חטים ולקח לו שעורים. כגון שהוא נתן לו מעות לקנות דבר מסוים והיא הלכה והשתמשה בכסף לדבר אחר. על זה אמר רשב"א שאם נשאר שם פרוטה שלא הוציאה מקודשת. וקשיא הרי ברגע ששינתה כל הכסף נעשה גזול, אז איך אם נשאר פרוטה מקודשת? וכי מקדשין בגזילה? רבי יוסי בעא. **למ"ד שמקודשת במלוה, על כרחך מקודשת באותה הנאה שמרויח לה זמן פרעונה.** ניחא אדם נותן שוה פרוטה כדי שיאריכו לו זמן פרעון על חוב של דינר. שמא נותן שוה פרוטה על מנת שיאריכו לו זמן פרעון חוב שוה פרוטה? אית תניי תני מקדשין בגזילה. ואית תניי תני אין מקדשין בגזילה. אמר רבי מנא. **ולא פליגי.** מאן דאמר מקדשין בגזילה. בגזילה שאינו יכול להצילה מידו. מאן דאמר אין מקדשין בגזילה. בגזילה שיכול להצילה מידו. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק. מאן דאמר מקדשין בגזילה, בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה. ומאן דאמר אין מקדשין בגזילה, בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה. **תני, התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך, והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד. אם נשתייר שם שוה פרוטה, מקודשת. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. מתניתא בשאמר לה התקדשי לי בפיקדון [דף כה עמוד ב] שיש לי בידך. אבל אמר לה בכל מה שהפקדתי בידך, אינה מקודשת עד שיהו כולן קיימין. מה בינו למלוה? מלוה ניתנה להוציאה ודעתו לקדש בהנאת מחילת החוב או הארכת זמן הפרעון. וזה לא ניתן להוציאו ודעתו לקדש בו שחושב שהוא קים. והתנינן **אם אמר לה התקדשי לי******

בזו ובזו, היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה. **אם פירש ואמר בכל מה שהפקדתי בידך**, מעתה אפילו נשתייר שם שוה פרוטה לא תהא מקודשת עד שיהו כולן קיימין? פתר לה על ראשה, **דאמר התקדשי לי ואמרה אי איפשי בזו אלא בזו**. אי איפשי בזו **אלא בזו**. ואין על ראשה בדא תנינן היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה. **מאי איריא אוכלת? הרי אפילו מנחת נמי אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה**. אמר ר' אבון **לעולם הברייתא הולכת על הסיפא**, ומה ששאלת הרי כיוון שאמר בזה ובזה **כלל כולם ואינה מקודשת עד שיהיו כולם קיימים** לא כן סברנן מימר מאן תנא ווי"ן מחברים רבי יודה. **מתניתין ר"מ**. אמר רבי יוחנן **לדברי רבי יודה אע"פ שוים מחברים**, פעמים שנכללין בקרבן אחד ופעמים נפרטין בשלשה קרבנות. **כיצד? תבע ממנו שלישי פרוטה חטיין, ושליש פרוטה שעורין, ושליש פרוטה כוסמין ונשבע לשקר, כיון שאין נשבעים על פחות משווה פרוטה, שלשת התביעות מצטרפות לפרוטה לחייב אותו קרבן אחד**. תבע ממנו פרוטה חטיים ופרוטה שעורין ופרוטה כוסמין ונשבע לשקר ואמר אין לך בידי חטיים בפרוטה, ושעורים בפרוטה, וכוסמין בפרוטה, חייב שלשה קרבנות. כמה דהוא אמר תמן נכללין בקרבן אחד ונפרטין בשלשה קרבנות. כן הוא אמר הכא אף על פי שאמר התקדשי לי **בזו ובזו עם ווי"ם**, פעמים נכללין בקידוש אחד כגון אם רק בכולם יחד יש שוה פרוטה. ופעמים נפרטין בשלשה קידושין כגון שבכל אחד היה שוה פרוטה. התקדשי לי בסלע זו ואמרה השליכה לים או לנהר, אינה מקודשת. תניהו לעני הרי זו מקודשת. והא מכל מקום לא נכנס לתוך ידה כלום. למה הכא את אמר מקודשת. והכא את אמר אינה מקודשת? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. רוצה היא להיות מקודשת באותה הנאה שתראה עושה טובה לעני ויצא לה שם של אשת חסד. אמר רבי פנחס ואתיא או כר' זעירא או כרבי אילא. תני, אומר הוא אדם לפועל. הילך דינר זה ואכול בו. הילך דינר זה שתה בו, אפילו אם בעה"ב יודע שאותו אדם ילך ויקנה מהחשוד על השביעית, או שיקנה אוכל שאינו מעושר, או יין נסך. ואינו חושש על שכרו. לא משום שביעית, ולא משום מעשרות, ולא משום יין נסך. אבל אם אמר לו. צא ולקח לך ככר, ואני נותן לך דמים. צא ולקח לך רביעית של יין, ואני נותן לך דמים. חוששין על שכרו משום שביעית, ומשום מעשרות, ומשום יין נסך. מ"ט? א"ר זעירא. **כיון שבעה"ב נותן את המעות לחנווני, נעשה החנווני שלוחו של בעל הבית, לזכות לפועל**. רבי הילא אמר. פועל זכה לבעה"ב משל חנווני שהרי הכסף של בעל הבית, וחוזר וזוכה לעצמו[דף כו עמוד א] אופ הכא על דעתיה דרבי זעירא, הבעל נעשה שלוחה של אשה לזכות לעני. על דעתיה דרבי הילא העני זכה לאשה משל בעלה וחוזר וזוכה לעצמו. מה נפקא מביניהון? היה החנווני חרש. על דעתיה דרבי זעירא, לא חשש. שאין שליחות לחרש. על דעתיה דרבי הילא, חושש. היה הפועל חרש. על דעתיה דר' הילא, לא חשש שאין זכיות לחרש. על דעתיה דר' זעירא חשש. חטף הסלע מידה ונתנו לה ובשעת נתינה אמר לה הרי את מקודשת לי, הרי זו מקודשת. במה קידשה? שהרי לא התיאשה ואן זה כספו. אמר רבי חגי"ב בשם ר' פדת. רוצה היא שתהיה מקודשת לו ויהא חייב לה סלע. אמר רבי יוסי. אילו איתמר כלי, יאות שהיה מקום לשאלה. אבל כשחטף סלע ודאי לא אכפת לה אם יחזיר אותו סלע או אחר, דדרכה להתחלף. כינסי לי סלע זו לפיקדון. ובשעת מתנה אמר לה, הרי את מקודשת לי. הרי זו מקודשת. אם משנתנה לה אמר הרי את מקודשת לי. אמרה שרוצה מקודשת. שתקה ולא אמרה רוצה, אינה מקודשת. הי לך סלע זו שאני חייב לך. ובשעת מתנה אמר לה הרי את מקודשת לי. אמרה רוצה אני, מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. אם משבאת לתוך ידה אמר לה הרי את מקודשת לי, אף על פי ששניהן רוצין אינה מקודשת. כיצד יעשה? יטלינו ממנה ויחזור ויתנינו לה ויאמר לה הרי את מקודשת לי. התקדשי לי במנה זו ונמצא חסר דינר, אינה מקודשת. היה בו דינר רע שיוצא על ידי הדחק, הרי זו מקודשת והוא שיחליף. התקדשי לי במנה. היה מונה ראשון ראשון ומשליך לתוך ידה, יכולה היא שתחזור בה עד שעה שישלים. ר' אלעזר אומר מקודשת בראשון, והשאר נותן משום תנאי שאמר שיתן מנה. רבי יוחנן אמר אינה מקודשת עד שישלים. אמרין דחזר ביה רבי יוחנן. דחד בר נש יהיב ערבונא לחבריה על מקח שלקח ממנו, וכפר ביה חבריה. רבי אבא ורבי הילא ורבי יעקב בר אחא תלתיהון אמרין, זרע פשתן היה ומקצת דמים נתן ליה, וחזר בו המוכר. אתא עובדא קומי רבי יוחנן ואמר, או יתן לו כל מקחו שהרי נתחייב לו כשקיבל מקצת דמים, או ימסור אותו למי שפרע רואים שרבי יוחנן סובר שאף שנתן רק חלק מהתשלום, קנה הכל. רבי חיייה בר יוסף אמר. או יתן לו כנגד כל ערבונו, או ימסור אותו למי שפרע. מודה רבי חיייה בר יוסף לרבי יוחנן במקח שאין דרכו להיקנות חצאין כגון פרה וטלית. ואשה דרכה להיקנות חצאין? אלא ודאי כשנתן מקצת דמים קנה כולה. רבי חגי"ב ורבי יודן תריהון

אמרין. **אפילו אם תאמר** מקח דרכו להיקנות חציין. **אשה** אין דרכה להקנות לחציין, **ולדברי הכל קנה כולה**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ב

[דף כו עמוד ב] מתני': התקדשי לי בכוס זה של יין, ונמצא של דבש. של דבש, ונמצא של יין. בדינר זה של כסף ונמצא של זהב. של זהב ונמצא של כסף. על מנת שאני עני ונמצא עשיר. עשיר ונמצא עני. אינה מקודשת. רבי שמעון אומר, אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת. על מנת שאני כהן ונמצא לוי. לוי ונמצא כהן. נתין ונמצא ממזר. ממזר ונמצא נתין. בן עיר ונמצא בן כרך. בן כרך ונמצא בן עיר. על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק. רחוק ונמצא קרוב. על מנת שיש לי בת או שפחה מגודלת ואין לו. על מנת שאין לי ויש לו. על מנת שיש לו בנים ואין לו. על מנת שאין לי ויש לו. ועל כולם אף על פי שאמרה בלבי היתה להתקדש לו, אעפ"כ אינה מקודשת. וכן היא שהיטעתו:

גמ': **התקדשי לי** בכוס זה. **אם יש בו** ובמה שבתוכו **יחד** שוה פרוטה מתקדשת. ואם לאו אינה מתקדשת, **וזכת בו** ובמה שבתוכו. **התקדשי לי במה שיש בכוס זה**. אם יש במה שבתוכו שוה פרוטה מתקדשת ואם לאו אינה מתקדשת. **ולא זכת אלא במה שבתוכו בלבד**. **תנן**, רבי שמעון אומר אם הטעה לשבח מקודשת. אמר ר' יוחנן. מודה ר' שמעון שאם הטעה לשבח **יוחסים** אינה מקודשת. אמר רבי יוסא מתניתא אמרה כן **דתנן**, על מנת שאני כהן ונמצא לוי. **לוי ונמצא כהן אינה מקודשת**. ניחא כהן ונמצא לוי **שהטעה אותה לרעה**. אבל לוי ונמצא כהן. **הרי הטעה לשבח למה אינה מקודשת? דיכולה היא מימר לא הוינא בעיית די רוחיה רבא שיתגאה עלי**. **תנן**, בן עיר ונמצא בן כרך. בן כרך ונמצא בן עיר. ניחא בן כרך ונמצא בן עיר. בן עיר ונמצא בן כרך. **הרי הטעה אותה לשבח ולמה אינה מקודשת?** יכולה היא מימר, בעיית הוינא מצטנעא. **תנן**, על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק. **רחוק ונמצא קרוב**. ניחא קרוב ונמצא רחוק. רחוק ונמצא קרוב **למה אינה מקודשת?** יכולה היא מימר בעיית הוינא מטרפסא אזלה להנות בהליכה רגלית, מטרפסא אתייתא. **תנן**, על מנת שיש לי בת או שפחה **מגודלת ואין לו**. על מנת שאין לי ויש לו. על מנת שאין לי בת או שפחה גודלת ויש לו ניחא. על מנת שיש לי ואין לו **למה אינה מקודשת?** הגע עצמך שהיה לו בסוף העולם מה זה משנה לה? אמר רבי בא בר ממל כיני מתניתא, בת לגודלתיך ושפחה לשמשותיך.:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ג

מתני': האומר לשלוחו, צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני. והלך וקידשה במקום אחר, אינה מקודשת. הרי היא במקום פלוני. והלך וקידשה במקום אחר, הרי זו מקודשת:

גמ': מתניתא דלא כר' אלעזר. **דתנן האישה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקבלו במקום אחר, פסול**. ר"א מכשיר, דמראה מקום היא לו. **ברם כר' אלעזר**, לעולם הרי היא מקודשת עד שיאמר לו, אל תקדשנה לי אלא במקום פלוני והלך וקידשה במקום אחר **אוף ר"א מודה שאינה מקודשת**. הרי זו **במקום פלוני** אוף **רבנן מודיי שמראה מקום הוא לו**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ד

מתני': המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים, אינה מקודשת. כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים, תצא שלא בכתובה. שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים:

גמ': גבי מומים תנינא שהמומין שפוסלים כהן, הם המומין שאם היו בה ולא ידע כשלקחה הרי זה מקח טעות. אבל גבי נדרים לא נאמר באילו נדרים אם היו בה ולא ידע כשלקחה הרי זה מקח טעות. אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק. כגון אם נדרה שלא לאכל בשר, ושלא לשתות יין, ושלא ללבוש בגדי צבעונין. אמר רבי זעירא [דף כז עמוד א] כלי פשתן הדקין הבאים מבית שאן ככלי צבעונין הן. אמר רבי יוסי, מתניתא בשאמר לה על מנת שאין עליך נדרים. אבל אם אמר, על מנת שאין עליך כל נדר. אפילו נדרה שלא לאכל חרובין, נדר הוא והרי זה מקח טעות. הלכה אצל הזקן והתיר לה. הרי זו מקודשת. אצל הרופא וריפאה, אינה מקודשת. מה בין זקן ומה בין רופא? זקן עוקר את הנדר מעיקרו. רופא אינו מרפא אלא מיכן ולהבא. אית תניי תני, אפילו הלכה אצל הזקן והתיר לה, אינה מקודשת שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין. מתניתא שאמרה שאפילו אם הלכה לחכם והתיר לה אינה מקדשת, דרבי אלעזר היא. דתני תמן, המוציא את אשתו משום נדר, לא יחזיר. רבי מאיר אומר, נדר שצריך חכם לא יחזיר. שלא יאמר, אילו הייתי יודע שחכם יכול להפך, לא הייתי מגרש. ונמצא גט בטל ובניה ממזרים. ורבי אלעזר אומר, אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין. ואמר רבי אלעזר, לא אסרו זה, אלא מפני זה. מה טעמא דרבי אלעזר? בדין היה שנדר שהוא צריך חקירת חכם יחזיר. שהרי לא יטען, אילו הייתי יודע שחכם מתיר לא הייתי מגרש, כיוון שאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין. מפני מה אסרו? מפני נדר שאינו צריך חקירת חכם. שיכול לטעון אילו ידעתי שאני יכול להפך את הנדר, לא הייתי מגרש. נמצאו בה נדרים. אית תניי תני מותרת להינשא בלא גט שהיה מקח טעות והקידושין לא תפסו. אית תניי תני אסורה להינשא בלא גט. הוון בעיי מימר, מאן דאמר מותרת להינשא בלא גט שאף אם חכם יכול להתיר, אדם לא רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ולא היה נושא אותה, והוה זה מקח טעות, רבי אלעזר. ומאן דאמר אסורה להינשא בלא גט, רבנין. ולא היא, אלא כולה דרבנין. ומאן דאמר מותרת להינשא בלא גט, שמתוך שהיא יודעת שאם הולכת היא אצל הזקן והוא מתיר לה את נדרה, והיא אינה הולכת. לפום כן מותרת להינשא בלא גט. ומאן דאמר אסורה להינשא בלא גט. שלא תלך אצל הזקן ויתיר לה את נדרה, וקידושין חלין עליה למפרע, ונמצאו בנינים באין לידי ממזרות. לפום כן אסורה להינשא בלא גט. ר' שמעון בן לקיש אמר, מתניתא שאמרה שאם כנסה סתם ונמצאו בה נדרים אין לה כתובה, מדובר, בשקידשה על תנאי וכנסה סתם. אבל אם קידשה סתם וכנסה סתם. יש לה כתובה. ר' יוחנן אמר, אפילו קידשה סתם וכנסה סתם, אין לה כתובה. אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן, וצריכה ממנו גט אפילו קידשה על תנאי וכנסה סתם. ר' זעירא בעא קומי רבי מנא, קידשה סתם וגירשה מן האירוסין. מה אמר בה רבי שמעון בן לקיש? האם דווקא בנשא אמרינן יש לה כתובה. דאמרינן שמשום חובת חופה מחל. אבל מן האירוסין מצי אמר אי אפשר באשה נדרנית. או כיון דקדשה סתם מחל, ואפילו גרשה מן האירוסין יש לה כתובה? נישמענה מן הדא דתנן, היו בה מומין ועודה בבית אביה שהיא עדין ארוסה, האב צריך להביא ראייה. הא אם לא הביא האב ראייה, אין לה כתובה. מה חמית למימר בשקידשה סתם וגירשה מן האירוסין אכן קיימין. דילמא בשקדשה על תנאי? מן דבתרה, דתנן, במה דברים אמורים? במומין שבסתר. אבל במומין שבגלוי, אינו יכול לטעון. ואין בשקדשה על תנאי, אף במומין שבגלוי טוען. מכאן שאף בארוסה אם קדשה סתם ומצאו בה מומים יש לה כתובה. הא אמרינן חברייא קומי רבי יוסי, אמור דבתרה אימא סיפא והיא פליגא על רבי שמעון בן לקיש. דתנן נכנסה לרשות הבעל, הבעל צריך להביא ראייה. הא אם הביא ראייה, אין לה כתובה. וכאן מדובר בשכנס, והרי לרבי שמעון בן לקיש בכנס סתם יש לה כתובה. אמר רבי כהן בשם רבנין דקיסרין. מתניתא בשכנס ולא בעל. מאי דאמר רבי שמעון בן לקיש, בשכנס ובעל. שאני אומר נתרצה לה בבעילה: תנן, שכל המומין הפוסלין בכהנין פוסלין בנשים הוסיפו עליהן באשה. ריח הפה, ריח הזיעה, ושומא שאין בה שיער. אמר רבי אמי בר עוקבה בשם רבי יוסי בר חנינה, בשומא בעור הפנים [דף כז עמוד ב] והא תנינן, במה דברים אמורים? במומין שבסתר. אבל במומין שבגלוי, אינו יכול לטעון. וזה מן המומין שבגלוי הוא? תיפתר דמטמרא לה תחת קלסתיה מטפחת דראשה. תני שומא שיש לה שיער, בין בגדולה בין בקטנה. בין בגוף בין בפנים, הרי זה מום. שאין בה שיער.

בפנים מום, בגוף אינו מום. במה דברים אמורים? בשומא קטנה, אבל בגדולה, בין בגוף בין בפנים הרי זה מום. עד כמה גדולה? רבן שמעון בן גמליאל אומר, עד כאיסר האטלקי. רבי אלעזר בר חנינה אמר, כגון הדין דינרא קורדיינא. שיעורו כחצי דינר זהב. ואם היה בו שיער, אפילו כל שהוא. אמר ר' רדיפה אמר רבי יונה. רבי ירמיה שאל, אשה קרחה ושיטה של שיער מקפת מאוזן לאוזן מי הוה מום? בעיי משמע מן הדא דתנן, הוסיפו עליהן באשה. ריח הפה, וריח הזיעה, ושומא שאין בה שיער. ולא אדכרון קרחה. סברין מימר, שאינה מום. כי אתא ר' שמואל בריה דרבי יוסי בי רבי בון אמר בשם רבי נסה, מום הוא, ולא נמנה במשנה, כוון שבמשנה לא מתני אלא דבר שהוא כאור בזה ובזה גם באיש וגם באשה ונחשב מום בזה באשה ואינו מום בזה באיש. אבל דבר שהוא נוי בזה לאו דוקא נוי אלא שאינו כעור באיש, וכעור בזה, כגון הדא קרחת. אף על גב דהוא מום, לא תניתא. תדע לך שהוא כן, הרי זקן, הרי נוי באיש ומום באשה, ולא תנינן יתר עליהן באשה זקן. הרי דדים. הרי נוי באשה ומום באיש, ולא תנינן יותר עליהם באיש דדים.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ה

מתני': המקדש שתי נשים בשוה פרוטה. או אשה אחת בפחות משוה פרוטה. אף על פי ששילח סבלונות לאחר מיכן, אינה מקודשת. שמחמת קידושין הראשונים שילח. וכן קטן שקידש:

גמ': תני, וכולן שבעלו קנו, שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, וגמר ובעל לשם קידושין. ר' שמעון ברבי יהודה אומר משום רבי שמעון. וכולן שבעלו לא קנו. שלא היתה בעילתו, אלא לשום קידושין הראשונים אם קנו. אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן, למ"ד וכולן שבעלו קנו, קנו לחומרין. אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן. כל תניי שהוא מעשה מתחילתו שלא הקדים תנאי למעשה כמו בבני גד וראובן, מקודשת לחומרין. רבי מנא בעא קומי דרב יודן. מאן תנא כל תנאי שהוא מעשה מתחילתו תניין בטל? דלא כרבי שמעון דאמר וכולן שבעלו לא קנו, שלא הייתה בעילה אלא על דעת קידושין הראשונים. משמע שאלמלה הטעם הזה היתה מקודשת אף שקדם שבעל לא פירש את תנאו, והרי זה כמעשה קדם לתנאי אמר רבי יודן בשם רבי יוחנן, מקודשת לחומרין. היך עבידא מעשה קודם לתנאי? אמר לה, הרי אני מקדשך בבעילה על מנת שירדו גשמים. ירדו גשמים מקודשת לחומרין. ואם לאו אינה מקודשת. אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן. אף המקדש במלוה, לחומרין. ובקרקעות אף שקרקע נקנת בכסף לא קנה במלוה. ובקנה מטלטלין במלוה, אין מוסרין אותו למי שפרע אם חזר בו. ביקש להעמיד לו מקחו האם נחשב שהמטלטלין קנויים לו? נישמענה מן הדא דתנן, איזהו נשך ואיזהו תרביית? המרבה בפירות כיצד? לקח הימנו חיטים בדינר זהב עשרים וחמישה דינרי כסף הכור וכן השער. עמדו חיטים בשלושים דינר כסף. אמר לו תן לי חיטים שאני מוכרן ולוקח בהן יין. אמר לו, חיטיך עשויות עלי בשלושים דינר והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו. אסור משום ריבית. הא אם יש לו יין, הרי זה חייב. כי יש כאן מקח גמור ואין כאן ריבית. וכן לעניין קניה, אם יש לו, נקנה הדבר לקונה וחייב לתת לו. וכן תני רבי חייא. אם יש לו יין, חייב ליתן לו. למרות שקנה במלוה, משמע שבמטלטלין קנה אם יש לו. רבי שמואל בר רב יצחק שלח אמר לתמן. הוון ידעין דהורי רבי חייה בשם רבי יוחנן, קידושי מלוה לחומרין. ובאיש לרבי זעירא [דף כח עמוד א] למה? בגין דהוון מחמרין והוא קליל עליהון. שהיו אומרים קידושי מלוה תופסים לגמרי וחשש שמא יבואו לידי כך שיקלו לגמרי בקידושי מלוה. אמר רבי יוסה בי רבי בון. יפה עשה רשב"י שאמר להם שזו חומרה דפעמים בקולא הוון נהיגין ואחמר עליהון. שעכשיו שהעמיד קידושי מלוה בחומרה, אם בא אחר וקידשה תפשו בה קידושין וחייבת גט משני. אמר ר' יודן בי רבי חנן. קידש ערוה ושאינה ערוה כאחת, תופש את שאינה ערוה. ולא אומרים דכיוון שלא חל על הערוה לא יחול אף על שאינה ערוה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ו

מתני': המקדש אשה ובתה, או אשה ואחותה כאחת. אינן מקודשות. ומעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות. וליקט אחד כלכלה של תאינים משלהם היתה, ושל שביעית היתה, ואמר, הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו. וקיבלתה אחת מהן על ידי כולם. ואמרו חכמים, אין האחיות מקודשות:

גמ': אמר רבי חייה בר אבא. את ש"מ חמש. את ש"מ, שחמש נשים מתקדשות כאחת. ושהאשה מקבלת קידושה וקידושי חברתה. ומקדשין בגזילה. ומקדשין בפירות עבירה. ואין קידושין תופסין בעריות. אמר רבי אלעזר באחיות לא קידש דכל שאינו בזה אחר זה אף בבת אחת אינו. ובחטאות אם הפריש שני קרבנות על חטא אחד והקריב את שניהם כיפר. היך עבידא? שחט שתי חטאות לשם חטא אחד. המזבח בורר את הראוי לו, ושתייהן אסורות באכילה. שחט שני אשמות לשם אשם אחד. המזבח בורר את הראוי לו, ושניהן אסורין באכילה. אמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן. שחט את הראשון שלא לשמו דפסול בחטאת ואת השני לשמו, כיפר בשני, ומכיון שכיפר בשני יצא הראשון מתורת חטאת למפרע וכשר שלא לשמו כשאר זבחים. נמצא שאין הראשון שלא לשמו כשר, אלא מכח שמו הבא אחריו. אבל שחט את הראשון לשמו אף ששחט אחר כך את השני שלא לשמו, גם הראשון נאסר. כיוון שבזמן ששחט את הראשון גם השני עמד לאותה חטאת. ואף שאחר כך שחט את השני שלא לשמו אינו מוכשר למפרע. תני שני כבשי עצרת ושני שעירי ראש השנה אם כיפר הראשון [דף כח עמוד ב] על מה שני מכפר? על טומאה שאירעה בין זה לזה. וזה לא שיק גבי חטאת ואשם שצריך להתודות. ובפסחים אם הקריב שני פסחים שניהם אסורים באכילה ולא כיפר, שאין הפסח בא אלא לאכילת בשר. ודלא כרבי נתן דר' נתן אמר יוצאין בזריקה בלא אכילה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ז

מתני': המקדש בחלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלים, אינה מקודשת. ממעשר שני, בין שוגג בין מזיד לא קידש דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, מזיד קידש. שוגג לא קידש. ובהקדש, מזיד קידש. שוגג לא קידש דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שוגג קידש. כיוון שבשוגג מעל ויוצא לחולין הרי זה כשלו מזיד לא קידש:

גמ': תנן המקדש בחלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלים, אינה מקודשת. רבי אלעזר אמר דברי הכל שרק במעשר שני חלקו אבל קדשים קלים אף רבי יהודה מודה דממון גבוה הוא ומשלחן גבוה כזכו. רבי יוחנן אמר, במחלוקת ר"מ אומר אינה מקודשת, ור"י אומר מקודשת, והמשנה בשיטת ר"מ. תמן תנינן, מעשר בהמה אין מוכרין אותו תמים חי ולא בעל מום חי ושחוט, ואין מקדשין בו את האישה דהוה כמכר ובהמת מעשר אסורה במכר שנאמר בה לא ימכר ולא יגאל. הבכור מוכרין אותו תמים חי, ובעל מום חי ושחוט. ומקדשין בו את האשה. אמר רבי יהודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי. מה שאמרה הבריתא שהבכור מוכרין אותו תמים חי, זה דווקא חי אבל שחוט אסור למכור. דממון גבוה הוא. ואמר ר' יודה בר פזי. רבי מאיר יליף כל הקדשין מן מעשר בהמה. מה מעשר בהמה, אין מקדשין בו את האשה. אף כל הקדשים אין מקדשין בהן את האשה כמו שנאמר במשנה המקדש בחלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלים, אינה מקודשת. רבי יודה יליף כל הקדשים מן הבכור. מה הבכור, מקדשין בו את האשה. אף כל הקדשים מקדשין בהן את האשה והוא חולק על המשנה כמו שאמר רבי יוחנן, וסובר שהמקדש בחלקו מקדשי הקדשים ומקדשים קלים, מקודשת. מחלפה שיטתיה דרבי יודה בן פזי. תמן כשבא להסביר את מחלוקתם הוא אמר שר"י לומד הכל מבכור ולכן מקדש בחלקו מקדשים קלים מקדשת. משמע שהבכור מקדשים בו בין חי בין שחוט שהרי חלקו בקדשים קלים זה קרבן שחוט. והכא הוא אמר חי לא שחוט. תמן בשם גרמיה. ברם הכא בשם ר' יהושע בן לוי שאסר. אפילו תימר כאן וכאן בשם גרמיה. במקדש בחיים ומה שנאמר בחלקו, הכוונה בראוי ליפול לו מבהמה זו לאחר שחיטה. מה טעמא דרבי יהושע בן לוי דאמר חי ולא שחוט? דכתיב גבי בכורות [במדבר יח יח] ובשרם יהיה לך כחזה התנופה. הוקש בכור לחזה ושוק. מה חזה ושוק אין מקדשים בו את האישה שהרי זכה משולחן גבוה, אף הבכור לאחר שחיטה אין מקדשים בו. מה טעמא דרבי יודה בן פזי שמתיר? דכתיב יהיה לך. אפילו לאחר שחיטה. מה מקיים רבי יהושע בן לוי יהיה לך? ריבה לו הוייה אחרת. שלא מקישים לחזה ושוק של תודה שאינה נאכלת אלא ליום ולילה אחד, אלא מקישים לשלמים שהיא הכל נאכל לשני ימים ולילה

אחד. [דף כט עמוד א] תמן תנינן. חלת עם הארץ והמדומע והלקוח בכסף מעשר ושירי מנחות, פטורין מן הדמאי. תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר, או למעשר שני שלהן, מה שעשה עשוי, מפני אחד שאינו מתקן. תנן, הלקוח בכסף מעשר, פטור מן הדמאי. רבי בון בר חייא בעי קומי ר' זעירא. עד כדון, בכסף מעשר של ודאי שאימת קדשים על עם הארץ וודאי תקנב. או אפילו הלקוח בכסף מעשר שני של דמאי שעם הארץ מחזיק אותם ככסף חולין ואינו חושש? תני, וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן, מה שעשה עשוי. אמר רבי אלעזר, חוץ משירי מנחות. דכיוון דכהן משולחן גבוה כזכי שהם קדשי מזבח, אם קרא לשיירי המנחה שם תרומה, לא עשה כלום. רבי ירמיה אמר, אף בשאר יש אחד שהוא במחלוקת הכוונה למעשר שני. רבי יוסי בעי. היידו מחלוקת? דמה אן קיימין? אם הכוונה למחלוקת בן רבי מאיר לרבי יהודה. אין כר"מ שסובר שמעשר שני ממון גבוה, היא מעשר שני היא שירי מנחות, בשניהם לא עשה ולא כלום. אין כרבי יהודא שסובר שמעשר שני זה ממון בעלים, מה שעשה עשוי אף בשיירי מנחות צריך להיות מה שעשה עשוי ולמה אמר רבי ירמיה שבמנחות כולם מסכימים שלא עשה כלום ואילו במעשר שני תלוי במחלוקת? אמר ר' מנא. אזלית לקסרין, ושמעית רבי חזקיה יתיב ומתני. המקדש בחלקו בקדשי קדשים או בקדשים קלים, אינה מקודשת, דממון גבוה הוא. רבי אלעזר אומר, דברי הכל היא. שרק לגבי מעשר שני רבי יהודה חולק אבל בקדשי מזבח, אף רבי יהודה מודה דכהנים משלחן גבוה כזכו. רבי יוחנן אמר, במחלוקת. שלרבי יהודה אף בקדשי מזבח אחר שהכהן זוכה בהם הרי הם ממון. ואמרית לחזקיה, מי מאן שמעת הדא מילתא? ואמר לי, מן רבי ירמיה. ואמרית, יאות עכשיו הכל מתברר. רבי ירמיה, דהוא שמע הדא דר"א דאמר, המקדש בחלקו בבשר קדשים אינה מקודשת דברי הכל היא, שאף רבי יהודה מודה שכהנים בקדשי מזבח משולחן גבוה כזכו. הוא דאמר שבשיירי המנחות לדעת כולם לא עשה כלום. והקונה בכסף מעשר שני, במחלוקת. רבי יוסי דלא שמיע ליה הא דאמר ר"א. הוא דאמר היידה מחלוקת, וצריכא ליה, אין כר"מ, שאמר שמעשר שני ממון גבוה הוא היא מעשר שני היא שירי מנחות, בשניהם לא עשה ולא כלום. אין כרבי יהודא, בן בשירי המנחות בן במעשר שני מה שעשה עשוי. ולכן הוא שאל למה אמר רבי ירמיה שבמנחות כולם מסכימים שלא עשה כלום ואילו במעשר שני תלוי במחלוקת. כד דמך ר' מאיר, גזר ר' יודה ואמר אל ייכנסו תלמידיו של רבי מאיר כאן. דחק סומכוס ועאל. אמר כך שנה לי רבי מאיר המקדש בקדשי קדשים אינה מקודשת. א"ל רבי יהודה ואשה נכנסת היא לעזרה? אמר ליה במקדש על ידי שליח. במה קידשה הרי אשה אסורה לאכול קדשי קדשים? רבי אלעזר אמר בגופו של קרבן שניתן לה חלקו. רבי יוחנן אמר. בטובת הנייה שבו. או נאמר ולא פליגין מה דאמר רבי לעזר בגופו בחזקת טובת הנייה שבו שיכולה לתת לאזה כהן שתרצה. אולי נאמר דלא פליגין ואף מה דאמר רבי אלעזר בגופו, בחזקת טובת הנייה שבו. ר' חזקיה ורב ביבי אמרו בשם רבי אלעזר. לשיטת רבי יהודה מקדשין בפרוטות פדיון של מעשר שני, כמו שמקדשין במעשר שני. תנן המקדש במעשר שני בין בשוגג בין במזיד לא קידש. דברי ר"מ. בשוגג מ"ט לא קידש? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. לא עלת על דעתיה לעבור על דברי תורה. ואם היה יודע שמקדש בדבר שאסור, לא היה מקדש, והוא מקח טעות. אמר רבי זעירא אם קידש בשוגג במעשר שני או בהקדש לא מקודשת [דף כט עמוד ב] אחת הקדש לא עלתה על דעתו. ואחת מעשר שני לא עלתה על דעתה. א"ר יונה הקדש לא עלת על דעתו לעבור איסור לחלל את הקדש, אבל לה לא איכפת שהרי קיבלה חולין. ומעשר שני לא עלת על דעתה. להתקדש במעשר שני שהוא טורח לה לעלות לאכול בירושלים, לא עלה על דעתה להסכים להתקדש. ר' אבין אמר, הקדש לא עלת על דעתו ולא עלת על דעתה. שאף לה לא נוח שבגללם נתחלל ההקדש. מעשר שני עלת על דעתו שהרי אינו עובר איסור ולא על דעתה מפני הטורח. תנן, ובהקדש, מזיד קידש. שוגג לא קידש דברי רבי מאיר. אמר רבי יוסה בשם רבי פדייה. קידש בהקדש במזיד, יוצא לחולין בלא פדיון ואינו צריך לשלם להקדש. והא תני, נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה'. בשגגה פרט למזיד? משמע שאין מעילה במזיד, וגם לא מתחלל במזיד. הדא דאת אמר לחומש ולקרבן, הא לצאת לחולין מוציא. אמר רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה. הזיד בשלמים יוצאין לחולין בלא פדיון. והא תני מקדשי ולא כל קדשי. לאו למעוטי שלמים שאינם יוצאים לחולין? הדא דאת אמר לחומש ולקרבן. הא לצאת מוציא. תמן תנינן, בהמה שנמצאת מירושלים ועד מגדל עדר וכמדתה לכל רוח. זכרים עולות, נקבות זבחי שלמים. שאנו תולים שיצאו מירושלים, ורוב הבהמות היוצאות מירושלים הן זבחים. ולכן הזכרים יש לחוש שמא הם עולות, ונקבות לא באות עולה לכן חוששים לשלמים. והרי זכרים באים גם שלמים וליחוש לזכר שמא הוא שלמים? אמר רבי הושעיה רבא. בבא לחוב בדמיהם שנו. וצריך להביא ב' דמים ויאמר, אם זו עולה

תהא מחוללת על מעות האלו והמעות אחרים יהיו לשלמי נדבה. ואם שלמים היא, תהא מחוללת על מעות האלו והאחרים לעולת נדבה. ובדמים הללו יביא קרבנות ויקריבן: אמר ליה רבי יוחנן. ואומרין לו לאדם צא ומעול בקדשים? שהרי הבהמות תמימות ואומרים לו חלל. אלא הילכו בהן אחר הרוב. אם רוב זכרים עולות. ואם רוב נקיבות זבחי שלמים. ואין השלמין באין מן הזכרים ומן הנקיבות? כיצד הוא עושה? מוציאן לחולין וחוזר ועושה אותן עולות. וקשיא יש שלמים קריבה עולה שהרי אולי הזכר היה שלמים ואיך אתה מקריבו עולה? כהא דתנן מעות שנמצאו בין קינין לגוזלי עולה קרוב לקינין יפלו לקינין, קרוב לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה. מחצה למחצה יפלו לגוזלי עולה וקשיא בשלמא קרוב לגוזלי עולה ניחא, דמדאורייתא אזלינן בתר קרוב. אלא מחצה למחצה אמאי לגוזלי עולה? וכי חטאת קריבה עולה מספק? ואמר ר' חזקיה תנאי ב"ד הוא על המותרות אפילו מותר חטאת יקריבו עולות. ה"נ תנאי ב"ד הוא שהספק יקרבו עולות. גם כאן תנאי ב"ד הוא על האובדות זכרים שיקריבו עולות. אמר ר' יוסי לרבי יעקב בר אחא ואין זה מזיד? אמר ליה מכיון שתנאי בית דין הוא אין זה מזיד. אמר רבי זעירה כמה דאת אמר תמן [דף ל עמוד א] תנאי בית דין הוא על המותרות שיקריבו עולות הכא נמי תנאי בית דין הוא על האובדות זכרים שיקריבו עולות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ח

מתני': המקדש בערלה, ובכלאי הכרם, ובשור הנסקל, ובעגלה ערופה, ובציפורי מצורע, ובשיער נזיר, ופטר חמור, ובשר בחלב, ובחולין שנשחטו בעזרה, אינה מקודשת. מכרן

וקידש בדמיהן, הרי זו מקודשת: שאין לך דבר שתופס את דמיו להיות כמוהו אלא עבודה זרה ושביעית. עבודה זרה, שנאמר (דברים ז') והיית חרם כמוהו, כל מה שאתה מהווה ממנו הרי הוא כמוהו. ושביעית, שנאמר קודש היא, תופסת דמיה כהקדש. והווי עבודה זרה ושביעית שני כתובים הבאים כאחד, וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין.

גמ': פטר חמור. רבי אלעזר אמר מקדשין בו את האשה. רבי יוחנן אמר, אין מקדשין בו את האשה. אמר רבי אימי בשם רבי אלעזר. פטר חמור מקדשין בו את האשה מקל וחומר. מה אם הבכור שאינו יוצא מידי איסורו בחייו שאין לו פדיון, את אמר מקדשין בו את האשה. זה שהוא יוצא מידי איסורו בחייו לא כל שכן? מה נפק מן ביניהון בן רבי יוחנן לר"א? עבר ופדיון לפטר חמור שלא מדעת הבעלים. רבי אלעזר אמר, אינו פדוי. שאם יכול לקדש בו את האישה, משמע שזה ממונ, וזר לא יכול לפדות בלי רשות הבעלים. רבי יוחנן אמר, פדוי שאינו ממונ, שהרי אינו יכול לקדש בו את האישה. מתניתא מסייעא לרבי אלעזר ופליגא עליו. מתניתא מסייעא לרבי אלעזר דתנן, הגובב פטר חמור של חבירו, משלם תשלומי כפל משמע שזה ממונ. וסופא פליגא עליו. דתנן, שאף על פי שאין לו בו עכשיו, יש לו בו לאחר זמן משמע שכעת אין לו בו כלום וחיוב על שגורם לו נזק עתיד. מתני' פליגא על רבי אלעזר דתנן אצלנו, פטר חמור אין מקדשין בו את האשה. פטר לה רבי אלעזר לאחר עריפה. דאמר רבי אלעזר. הכל מודין לאחר עריפה, שאינו פדוי. תני, פטר חמור אין מקדשין בו את האשה, ורבי שמעון מתיר. הדא פליגא על רבי אלעזר בתרתי. אם המחלוקת בן ר"ש לחכמים זה בבכור חיי, פליגא עליו מן רבנין. שאמרו אין מקדשים בו את האישה ור"א סובר שמקדשים. אם מחלוקתם לאחר עריפה, פליגא עליו מרבי שמעון. שמתיר לקדש את האישה, ואילו ר"ל אמר שכולם מודים שאחר העריפה אינו יכול לקדש. אמר רבי חנינה בשם רבי יודן. תיפטר שהמחלוקת שמת מעצמו. ובזה רבי שמעון מתיר. אבל בנערף לכ"ע אסור בהנאה. ערפו, אסור בהנייה. מ"ט? גמר עריפה עריפה מעגלה. מה עריפה שנאמר להלן בעגלה, עורפו וקוברו ואסור בהנייה. אף עריפה שנאמר כאן בבכור, עורפו ואסור בהנייה. על דעתיה דרבי אלעזר ניחא. כיוון שבחייו הוא מתיר צריך פסוק ללמד שיהא אסור אחר עריפה. על דעתיה דרבי יוחנן קשיא, בחייו הוא אסור, לא כל שכן לאחר עריפה אז למה צריך פסוק? אתא רבי יעקב בר אחא ואמר בשם ר' יוחנן, ורבי זעירא אמר בשם רבנין. אפילו על דרבנין שאסרו מחיים צריכה. שלא תאמר הואיל והקישתה התורה עריפתו לפדיונו. מה פדיונו יוצא לחולין. אף עריפתו יוצא לחולין. וכי מצינו דבר שהרמתו יוצא לחולין וקדם פדיון הוא אסור בהנייה? [דף ל עמוד ב] התיבון הרי טבל טבול למעשר עני, הרי הוא והרמתו יוצא לחולין. ואמר רבי אבא בר הונא בשם רבי, האוכל פירותיו טבולים למעשר עני, חייב מיתה. גם כאן, אף על פי שפדיונו יוצא לחולין, מכל מקום כל זמן שלא נפדה אסור בהנאה מחיים. רבנין דקיסרין

אמרו בשם ר' ירמיהו. כך משיבין חכמים לר"ש. וכי מצינו דבר טעון פדיון מותר בהנייה **שאתה מתיר לקדש אשה בפטר חמור?** התיבון, הרי בכור אדם, טעון פדיון ומותר בהנייה. **תנן** מכרן לאיסורי הנאה וקידש בדמיהן מקודשת. **אמר רבי חגי' בשם רבי זעירה, שאין זה דמיהן** שאין לאיסורי הנאה ערך נמצא שהכסף שקיבל תמורתם נחשב גזל. **אמר ר' חנינה, זאת אומרת שמקדשין בגזילה**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ב הלכה ט

מתני': המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות כהונה ובדמי חטאת ואפר חטאת, הרי זו מקודשת, אף על פי שהוא ישראל:

גמ': רבי יוסי בן חנינה אמר.

אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה. **ורבי יוחנן אמר, אין אדם נותן מעשרותיו בטובת הנאה.** רבי יוסי סבר אסור להתנות שיהא המעשר לפלוני, דהוי כמו שקיבל איזה דבר מפלוני בשביל טובת הנאה שלו, ליתן לו המעשר. ואין אדם נותן מעשרותיו בטובת הנאה כדר' יוחנן. והלכך תלי טעמא בדרך המקבלין. ור' אחא דלא קפיד אהא, משום דס"ל כר' יוסי בר' חנינא. דמותר לאדם שיתן מעשרותיו בטובת הנאה: **מאי טעם דר"י ב"ח? דכתיב, ואיש את קדשיו לו יהיו. מה עביד ליה רבי יוחנן? שלו הם ליתנם לכל מי שירצה. מתניתין פליגא על רבי יוסי בי רבי חנינא דתנן, קונם כהנים ולויים נהנין ל'. יטלו בעל כרחו. פתר לה, באומר אי איפשי ליתן מתנה כל עיקר.** שטובת ההנאה שלו זה לתת לאזה כהן שירצה וכיוון שהתרומה ראויה רק לכהן והוא אסר עצמו על כל הכהנים כאילו יותר עך טובת ההנאה שהיתה לו. **תדע לך שהוא כן, דתנינן. ואם אמר כהנים אלו או לויים אלו נהנין ל', יטלו אחרים. מתניתין פליגי על ר' יוחנן. דתנן, אומר הוא ישראל לישראל, הילך סלע זה ותן בכור זה לבן בתי כהן. פתר לה, ברוצה ממילא ליתנו לשנים כהנים, ובן בתו אחד מהן. והוא אמר לו, הילך סלע זה, ותן כולן לבן בתו כהן. בעון קומי רבי זעירא. כהן שאומר לישראל הילך סלע זה ותן בכור זה לבן בני. מה ריב"ח שסובר שטובת הנאה ממון יאמר? האם גם לכהן מותר לעשות זאת, או שנראה ככהן המסייעה בבית הגרנות ואסור? לא אגיבון. אמר ר' חזקיה בשם ר' אחא. הכין אמר להון. על דעתיה דר"י בן חנינא, מזה שבברייתא הזכיר רק ישראל שאמר לכהן, משמע כהן לישראל אסור. ולמה הוא אסור? לא מפני מראית העין שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות? אופי רבי יוחנן אית ליה, ישראל לישראל, אסור מפני מראית עין שנראה כמוכר את המעשרות. ועוד מן הדא דתני. הכהנים והלויים המסייעים בגרנות אין נותנין להן לא תרומה ולא מעשר [דף לא עמוד א] ואם נתן הרי זה חילל. **דכתיב** [ויקרא כב טו] ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללין אותן. יותר מיכן אמרו. תרומותן אינן תרומה. מעשרותן אינן מעשרות. והקדישן אינן הקדש. ועליהן אמר הכתוב [מיכה ג יא] ראשיה בשוחד ישפטו וכהניה במחיר יורו וגו'. והמקום מביא עליהם שלש פורעניות. הדא היא דכתיב [שם יב] לכן בגללכם ציון שדה תחרש, וירושלים עיים תהיה, והר הבית לבמות יער. מתניתא פליגא על רבי יוחנן **דתנן** המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת, הרי זו מקודשת. אף על פי ישראל. פתר לה בתרומות שנפלה לו משל אבי אמו כהן**

הדרן עלך פרק האיש מקדש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה א

מתני': האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית. והלך וקידשה לעצמו, מקודשת לשני. וכן האומר לאשה, הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום. ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום, מקודשת לשני. בת ישראל לכהן תאכל בתרומה. מעכשיו ולאחר שלשים יום, ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום. מקודשת ואינה מקודשת, בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה:

גמ': תנן, האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית. והלך וקידשה לעצמו, מקודשת לשני. תני, הרי זה זריז ונשכר ונקנה המקח אלא שנהג מנהג רמיות. אף למידת הדין בממונות כן. האומר לחבירו צא

וקח לי מקח פלוני והלך ולקחו לעצמו, הרי זה זריז ונשכר ונקנה המקח, אלא שנהג מנהג רמיות. רבי זעירא מקלל לההן דחמי לחבריה זבין זבינא רוצה לקנות חפץ, ומעלה ליה עלוי' מציעה יותר כדי שהמוכר יעלה את המכיר. אמר רבי אבון בשם רבי זעירא אף לעושה עלוי חבילה הסכם עם כל הסוחרים שלא למכור רק ביוקר וי"א שמביא חבורה של אנשים שיחשוב שכולם רוצים לקנות ויזדרז ויקנה. רבנין קריי עלוי [איוב ו' ד'] למס מרעהו חסד ויראת שדי יעזוב. לא הוחזק השליח בעדים. הוא אומר לעצמי קידשתי, והיא אומרת לראשון. השני כאומר לאשה קידשתיך והיא אומרת לא קידשתי, שהוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו. והיא כאומרת לראשון קידשתי והוא אומר לא קידשתיך. שהיא אסורה עד שיתן גט או ימות, ותהיה אסורה בקרוביו והוא מותר בקרובותיה. אמרה איני יודעת, חזקה לשני התקדשה. הוחזק השליח בעדים, הוא אומר לעצמי קידשתי, והיא אומרת לראשון, חזקה לראשון. אמרה איני יודעת? שניהן נותנין גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס. תנו, וכן האומר לאשה, הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום. ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום, מקודשת לשני. [דף לא עמוד ב] לפיכך אם מת השני בתוך שלשים יום, או גירשה. חלו עליה קידושי ראשון לאחר שלשים יום. מת לאחר שלשים ולא גירש בתוך שלשים, לא חלו עליה קידושי הראשון. הדא דתני רבי חייה כל תנאי שבשעה שהתנה אפשר שהתקיים, אף על פי שבטל מיכן, אם חוזר ונהיה אפשר שיתקיים, הרי זו מקודשת. כגון זה שבשעת הקידושין היה אפשר להתקיים, אף על פי שבטל אח"כ ע"י קידושי השני, אם חזר ונתקיים ע"י מיתת השני ה"ז מקודשת לראשון. וכל תנאי שאי אפשר שהתקיים בשעת קידושין, אף על פי שמתקיים לאחר מיכן, אינה מקודשת. כגון שהתנה עשוי לשאת את רבקה, על מנת שישא יעקב אחיו את רחל, ובאותה שעה היה יעקב אסור ברחל כיוון שהיה נשוי ללאה אחותה. אפילו אם תמות לאה וישא יעקב את רחל כך שהתקיים התנאי אפ"ה רבקה אינה מקודשת כיוון שהתנאי לא יכל להתקיים בזמן הקידושין אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן. וכן בעולה. איך עבידה? הרי זו עולה לאחר שלשים יום, ומכרה בתוך שלשים יום, הרי זו מכורה. הקדישה בתוך שלשים לקרבן אחר מקודשת. אחר שמכרה חזר ולקחה בתוך שלשים יום, חל עליה הקדש עולה. לאחר שלשים, לא חל עליה הקדש עולה. אחר שהקדישה לקרבן אחר חזר ופדה בתוך שלשים יום, לא חלה הקדש עולה. כיוון שפסולי המקדשים שנפדו אסורים בגיזה ובעבודה כך שנשאר עליהם שם ההקדש השני בזה לא דמייא עולה לאשה שאשה כיוון שגרשה השני פקע ממנה לגמרי קידושי השני ויכולים קידושי הראשון לחול במה דמייא אשה לעולה, באזה מקרה תהיה אשה דומה לעולה שלא יחולו קידושי הראשון? א"ר חייה בר אדא. תיפותר, שמת השני והוא ליה אח. מכיון שהיא זקוקה לייבום, לא חלו עליה קידושי הראשון. כמו שבעולה אחר פדיון נשאר שם ההקדש השני, כך באשה כיוון שהיא בזיקת יבום לא יחולו קידושי הראשון. במה דמייא עולה לאשה באזה מקרה תהיה העולה דומה לאשה ויפקע לגמרי ההקדש השני ויחול הראשון? אמר ר' מתניה. תיפותר, שהקדישה לבעלת מום קבוע, שאחר פדיון פוקעת ממנה הקדושה השנייה לגמרי ומותרת בגיזה ועבודה וממילא יכולה הקדושה הראשונה לחול. ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירא. תמן את אמר, אמירתו לגבוהה כמסירתו להדיוט. והכא את רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר הכין שיכול למכור בתוך שלשים יום? א"ל, תמן באומר מכבר מעכשיו. ברם הכא, באומר לאחר שלשים יום. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. הרי זו עולה בתוך שלשים יום, כל שלשים הרי זו עולה. לאחר שלשים יום יצאת לחולין מאיליה. מעילתה מה היא? רבי יוחנן אמר, מעילתה ברורה וחיוב קרבן. רבי זעירא ורבי הילא, תריהון אמרין [דף לב עמוד א] מעילתה ספק שמא לא היה מקריבה תוך שלשים והיתה יוצאת לחולין. הרי את מקודשת לי שלשים יום. הרי זו מקודשת לעולם. מה בין הקדש ומה בין אשה? מצינו הקדש יוצא בלא פדיון. ולא מצינו אשה יוצאה בלא גט. הכן אשכחן הקדש יוצא בלא פדיון? כר"ש. דתנן המקדיש שדה אחוזה והגיע יובל ולא נגאלה, הכהנים נכנסין לתוכה ונותנין את דמיה דברי ר' יהודה שאין הקדש יוצא בלא פדיון. ר"ש אומר נכנסין ולא נותנין. אמר רבי יוסי בי רבי בון. תיפותר, דברי הכל בשדה מקנה. שאף רבי יהודה מודה שאם הקדיש שדה מקנה, חוזרת למוכר ללא פדיון. הרי זו גיטך שלשים יום. אינה מגורשת שאין זה גט כריתות. איתמר, אמר לה הרי את מקודשת שלשים יום, מקודשת לעולם. אמר רבי יצחק בר אלעזר. הדא דאת אמר, בשקידשה בכסף. אבל אם קידשה בשטר, הואיל ולא למדו קידושין בשטר אלא מגירושין, דכתיב ויצאה והיתה מה יצאה בשטר אף כניסה בשטר. מה בגירושין אינה מגורשת. אף בקידושין אינה מקודשת. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. הרי זו עולה מעכשיו לאחר שלשים. מכרה בתוך שלשים, אינה מכורה. הקדישה, לא קדשה. ליידיא מילה הועילה אמירתו שהמכירה תחול רק לאחר שלשים יום? לשייר לו גיזה ועבודה באותם שלשים יום. תלוש מן הקרקע הזה שיקנה לך מעכשיו לאחר שלשים יום. מכרו בתוך שלשים יום, אינה מכור. הקדישו, לא קדשו. ליידיא מילה הועילה אמירתו שהמכירה תחול רק לאחר שלשים יום? לשייר לו אכילת פירות באותם שלשים יום. הילך סלע זה, שתקנה לי שדך לאחר שלשים יום. מכרה בתוך שלשים, אינה מכורה. ומה בינה לאשה? מדוע באישה אם בא אחר וקידשה בתוך ל' יום מקודשת לשני? אלא מכרה, הרי זו מכורה. הילך כסף זה, שיקנה לי עבדך לאחר שלשים.

אית תניי תני, הראשון ביום וביומיים. שאם הכה את העבד ולא מת תחת ידו, אם עמד יום או יומיים אינו נהרג. ואית תניי תני, השני ביום וביומיים. אית תניי תני, זה וזה אינו ביום וביומיים. אית תניי תני, זה וזה ביום וביומיים. מאן דאמר הראשון ביום וביומיים. דכתיב [דף לב עמוד ב] ומת תחת ידו. והרי באותם שלושים ימים עדין העבד תחת ידו של ראשון. מאן דאמר השני ביום וביומיים דכתיב, כי כספו הוא. והרי הוא כספו של שני שקנה אותו. מאן דאמר זה וזה ביום וביומיים. הראשון דכתיב ומת תחת ידו. השני דכתיב כי כספו הוא. מאן דאמר זה וזה אינו ביום וביומיים. הראשון שאינו כספו. והשני דאינו מת תחת ידו. תנן, האומר לאשה, הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום. ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום, מקודשת לשני. בת ישראל לכהן תאכל בתרומה. אית תניי תני, לא תאכל בתרומה. אמר רבי הילא מאן דאמר תאכל בתרומה כשהשני כהן. ומ"ד לא תאכל בתרומה בשאין השני כהן. תנן, מעכשיו ולאחר שלשים יום, ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום. מקודשת ואינה מקודשת. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. אפילו קידושי מאה, תופשין בה כגון שהשני יקדש אחר כט יום והשלישי אחר כז יום וכו'. אמר רבי אלעזר. לא כן צריכה אלא אפילו קידשה השני קידושין גמורין בלי תנאי. אפ"ה קידושי מאה תופסין בה. רבי יצחק בר טבליי בעא קומי רבי אלעזר. איך יתכן שאם קידשה השני קידושין גמורין בלי תנאי. אפ"ה קידושי מאה תופסין בה? הרי מה נפשך מה שקנה בה הראשון קנה, והשאר השני בא וגומר. א"ל, וכי יש נפשך בעריות להקל? מהו כדון למה קידושי מאה תופסים בה ולא אומרים מה נפשך? דכל אשה שאינה קנויה לאדם אחד קידושין גמורים, אפילו קידושי מאה תופסין בה. חד תלמיד בעא קומי רבי זעירא. אמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שלשים יום ובא אחר בתוך שלושים ונתן לה קידושין בשחרית על מנת לגרשה בין הערבים. האם באותו יום נחשבת מקודשת לשני לגמרי. נ"מ שאחרים שיקדשו באותו יום לא יתפסו הקידושין חד חכם בשם דויד [דף לג עמוד א] סבר מימר כל שהוא קונה. דכיוון שהקניין שלו היה כולו בתוך הזמן שקידושי הראשון לא התחילו הרי הם חלים. אמר רבי זעירא אין קידושי שני קידושין גמורים. שכיוון שאמר מעכשיו, כבר מעכשיו התחילו קידושי ראשוןף אלא שלאחר שלשים קונה קניין גמור. אבל אם הוסיף בה השני קניין גמור וגרש אותה בתוך שלושים קורא אני עליה לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. ואסורה לשניהם. ואפילו קדשה ליום אחד וגרשה הרי היא גרשוה. אם היו שניהן כהנים, שניהן אחים, שניהן אסורין. היו שלשה אחין וקידשוה שנים מהן ומתו. הדא היא דתני רבי חייא. אשת מת אחד מתייבמת, ולא אשת שני מתים. היו שני אחים וקידשוה שניהן ומת אחד מהן, השני מהו שיהא מותר בה? מותר בה ממה נפשך. מה שקנה בה קנה, והשאר נפלה לו ליבום מאת אחיו. רבי יודן בן פזי אמר, אסור בה. אמר רבי יוסי. טעמא דרבי יודה בר פזי, דכל יבמה שאין כולה לפני היבם, צד הקנוי שבה נידון משום ערוה. אמר רבי חנינה. יאות אמר רבי יודה בר פזי. כלום נפלה לו, לא מחמת אחיו? לאחיו היא אסורה, לו היא מותרת? תנן, מעכשיו ולאחר שלשים יום, ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום. מקודשת ואינה מקודשת, בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה. לא כן צריכה, שאפילו שהיא בת כהן והשני כהן כיון שהראשון היה ישראל אסורה לאכול בתרומה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ב

מתני': האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זז, על מנת שאתן ליך מאתים זוז. הרי זו מקודשת והוא יתן. על מנת שאתן ליך מיכן ועד שלשים יום. נתן לה בתוך שלשים יום, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. על מנת שיש לי מאתים זוז. [דף לג עמוד ב] הרי זו מקודשת ויש לו אם יש לו. על מנת שאראך מאתים זוז, מקודשת ויראנה. ואם הראה על שולחנו, אינה מקודשת:

גמ': תמן תנינן, הרי זה גיטיך על מנת שתתני לי מאתים זוז. הרי זו מגורשת ותתן. לא הספיקה ליתן עד שמת. תני, רשב"ג אומר. נותנין לאביו ולאחיו והיא פטורה מן החליצה ומן הייבום. ואף בקידושין כן. האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן ליך מאתים זוז. כרשב"ג אביו ואחיו נותנין לה, והיא זקוקה לחליצה ולייבום. אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן. סדר סימפון שטר תנאי ביטול חוזה של קידושין כך הוא. אנא פלן בר פלן מקדש ליך אנת פלנית בת פלן. ע"מ ליתן ליך מיקמת פלן. ומיכנסך ליום פלן. דאין אתא יום פלן ולא כנסתיך, לא יהוי לי עליך כלום. אירע לו אונס. ר' יוחנן אמר אונסא כמאן

דלא עבד לא קיים התנאי ובטלו הקידושין, שאין טענת אונס בקידושין. ריש לקיש אמר אונסא כמאן דעבד והקידושין תופסים. על דעתיה דריש לקיש. כיצד יכתוב סימפון שלא יוכל לטעון טענת אונס? ואין אתא יום פלוני ולא כנסתה תתרוצה לי, לא יהוי לי עליך כלום, כך שאם יעבור הזמן האשה תוכל לומר שאינה רוצה והיא משוחררת. רבי יוחנן מי דמיר, פקיד לבנתיה די יהוין עבדן כריש לקיש. אמר, שמא יעמד בית דין אחר ויסבר דכוותיה שיש טענת אונס בקידושין והרי היא אשתו של ראשון. ונמצאו בניה משני באין לידי ממצירות. הגיע הזמן הוא אומר נתתי והיא אומרת לא נטלתי. אמר ר' אבון הרי אם היה מקיים את התנאים היה צריך לקבל את שטר הסימפון מידה ולקרועה אותו. מכיון שהוא מבקש להוציא הסימפון מיד האשה, עליו להביא ראיה. הגע עצמך דלא הוה שטר סימפון, שהתנאי נאמר בעל פה? אמר רבי יוסה מכיון שהוא מבקש לשנות חזקת פנויה שהיתה לה ולאוסרה על כל העולם, עליו להביא ראיה. הגע עצמך שכנסו עצמן בתוך זמן הסימפון, שאין לה חזקת פנויה והגיעה זמן הסימפון הוא אמר שנתן קדם והיא אומרת לא נטלתי, מי צריך להביא ראיה? אתא עובדא קומי רבי אבהו. אמר ליה, זיל הב שהיא נאמנת. א"ל רבי, הרי עבר זמן הכתוב בסימפון, ואם אינך מאמין לדברי שנתתי, נמצא שלדעתך לא היו קידושין כלל, אשה לא קניתי ואת אמר לי איזיל הב? אמר רבי אבהו. מימי לא שחק בי אדם אלא זה. חזר ואמר מכיון שכנסה אין הקדושין תלוין בתנאי אלא מחלו התנאי ונשארו המעות חוב שעל מנת כן נתרצו לכנוס אין חזר ביה יתן אין היא חזרת בה תתן. ולא הדא היא קדמייתא שהרי זה הפסק הראשון? חזר ועשאו מעשה בית דין דכיון שהודה לדברי האיש ואח"כ ראה שבטעות חזר בו והדין כדבריו הראשונים חזר וקיים אותם ועשה מעשה ב"ד כדבריו הראשונים להוציא מדברי האיש: סדר סימפון כך הוא. עד אחד משל חתן, ועד אחד משל כלה. ושניהן בוררין להן עוד אחר, כדי שיהיו לו שני עדים לזה ושני עדים לזה. [דף לד עמוד א] איתמר, הוא אומר נתתי והיא אומרת לא נטלתי. אמר ר' אבון מכיון שהוא מבקש להוציא הסימפון מיד האשה, עליו להביא ראיה. הדא דאת אמר בשאין שניהן מודין. אבל אם היו שניהן מודין שלא נתקיים התנאי, שניהן יכולין לעקור קידושין. כהדא דתנן, היבמה שאמרה בתוך ל' יום לא נבעלתי והגט יוצא מתחת ידה נאמנת וכופין אותו שיחלוץ לה. לאחר ל' יום אינה נאמנת דחזקה אין אדם מעמיד עצמו מלבעול יותר מל' יום. ותני עליה, לאחר ל' יום, הוא אומר בעלתי והיא אומרת לא נבעלתי, אף על פי שחזר ואמר לא בעלתי, לא הכל ממנו שכבר אמר משעה ראשונה בעלתי. אבל אם אמר משעה הראשונה לא בעלתי. נאמן אף על פי שהוא לאחר ל' יום דהואיל ושניהן מודים, יכולין לעקור החזקה. וה"נ כששניהם מודים, יכולין לעקור הקידושין ולא אמרינן חזקה אדם מקיים תנאו. היה. עד אחד משל חתן ועד אחד משל כלה והחתן חתום בכתב ידו ולא החתים עד שלישי. רבי אבהו אמר סימפון. רבי אבא אמר קידושין ואין כאן סימפון שאין דרך החתן לחתום בסימפון. אני אומר לא עמד ובריר את הסימפון, אלא התכוון לשטר קידושים. וכתב בתוכה את התנאים בתוך שטר הקידושין, משום שהוא סבר שכך הוא מתיר באחותה אם לא יתקימו התנאים. עד שיהא מדעתו ומדעתה. מה הדין אם כתב בשטר שהוא יתן לה מאה זוז היה מדעתו סימפון שהוא טוען שהתכוון שאם לא יתן יבטלו הקידושין ומדעתה קידושין שהיא התכוונה להתקדש בכל מקרה והכסף נכתב כחוב. רבי חנינה אמר סימפון. רבי חגי' בשם רבי זעירא אמר קידושין. והוה רבי חנינה מתרס כליו קבל רבי חגי'. א"ל רבי הילא. קבל דעת רבי חגי' אתה מתריס, דרבי חגי' אינש סברא הוא, ועוד שאינו אומר מפי עצמו אלא בשם רבי זעירא. באדר קדמיא דמך רבי הילא. באדר תניינא, אתא עובדא קומי רבי חנינה חבריהון דרבנין, ובעא מיעבד כהדא דרבי חגי'. א"ל רבי שמואל בר אימי. לא יאות הוה רבי הילא אמר לך, קבל דעת רבי חגי' דרבי חגי' אינש סברא הוא? שהרי חזרתה בך ואתה פוסק כמותו. אמר ליה, רבי חגי' מתניתא מסייעא ליה דתנן, קידשתני והוא אומר לא קידשתך. הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו. רואים שאם היא אומרת קדשתני אף אם הוא אומר לא קידשתך, הרי היא מקודשת וצריכה גט. התיב רבי בורקי קומי רבי מנא [דף לד עמוד ב] האם אף בסימפון כן? שאם הוא אומר נתתי והיא אומרת לא נטלתי, יהיה אסור בקרובותיה? אמר ליה, לית סימפון ספק. אלא הוא סימפון או קידושין. וכיוון שאנו טוענים שלא קיים את התנאי שבסימפון, לא נתקדשה מעולם. קידש בתוך סימפון הרי אלו קידושין גמורין. כתב סימפון שאם יקיים את התנאים שבו תהיה מקודשת לאחר זמן וקידש בתוך זמן הסימפון קידושין חדשים ללא תנאי, הרי אלו קידושין גמורין. דלא גרע מאם לא קיים התנאי וקידש קידושין אחרים ללא תנאי. גירש בתוך זמן הסימפון האם אסורה לכהן או כיוון שלבסוף לא קיים את התנאים לא הייתה אשתו והגט אינו כלום? תלמידיו דרבי יונה אמרין, נגעו בה גירושין ואסורה לכהן. רבי יונה אמר, לא נגעו בה גירושין. כד דמך רבי יונה עבדון תלמידיו דכוותיה. אמרין להסביר למה חזרו לאמר כרבי יונה שלא נגעו בה קידושין, לאחר שלשים יוצאת בלא גט שהרי לא קיים את התנאי, ואת אמר

נגעו בה גירושין? אלא לא נגעו בה גירושין. מת מתוך סימפון רבי אבהו אמר מותרת לינשא ולא חוששים שמא אביו או אחיו יקיימו את התנאי ותהיה זקוקה ליבום. **רבי אבא** אמר אסורה להינשא. רבי מנא שאל לבית אביו דר' יוסי. היך רבכון נהיג עביד? אמר ליה **כד התנאי בסימפון הוא לזמן** מרובה, הוא אמר תלך ותינשא מ'ד שהרי הוא מת ובודאי לא יוכל לקיים את התנאים. **כד הוא לזמן** ממועט, הוא אמר מה בכך שתמתין. שליח דברים בתוך סימפון שכתב שתיתן לו סכום מסויים עד יום מסויים אבל לא כתב שאם לא תיתן יתבטלו הקידושין. רבי מנא אומר סימפון ואם לא נתנה הקידושין בטלים רבי אבא אמר קידושין וחיבת לתת לו מה שנכתב בתורת חוב. וחששין רבנין להדא דרבי מנא. ואם אחר קידש אותה תצטרך ממנו גט

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ג

מתני': על מנת שיש לי בית כור עפר. הרי זו מקודשת ויש אם יש לו. על מנת שיש לי במקום פלוני. אם יש לו באותו מקום, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. על מנת שאראך בית כור עפר. הרי זו מקודשת ויראנה. ואם הראה בבקעה, אינה מקודשת שלא התכוונה אלא שיש לו שדה בית כור. ר' מאיר אומר. כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן, אינו תנאי. שנאמר [במדבר לב כט ל] ויאמר משה אליהם. אם יעברו בני גד ובני ראובן ואם לא יעברו חלוצים אתכם וגו'. ר' חנניה בן גמליאל אומר. צריך היה הדבר לאומר. שאילמלא כן, יש במשמע שאף בארץ כנען לא ינחלו.

[דף לה עמוד א] גמ': תנן, ר' חנניה בן גמליאל אומר. צריך היה הדבר לאומר. שאילמלא כן, יש במשמע שאף בארץ כנען לא ינחלו. ר' חנניה בריה דר' הלל בעא. אילו אמר בני פלוני יעשה דבר פלוני ויטול חפץ פלוני בשכרו. אין עבד הוא נסיב ההוא חפץ ואין לא עבד, לא נסיב. אבל לא הפסיד חלקו בירושה. ולמה אומר רבי חנניה שאילמלא כן, יש במשמע שאף בארץ כנען לא ינחלו? שנייא היא דכתיב [במדבר לד יג] לתת לתשעת המטות וחצי המטה. שהתורה אמרה שאת ארץ כנען יתנו לשאר השבטים, לכן השתמע מדבריו הראשונים של משה שאם לא יעשו מה שהבטיחו, לא יקבלו כלום ולכן היה צריך לחזור ולאמר שאם לא יקיימו מה שהבטיחו ינחלו בתוך ארץ כנען. והוי כאמר בני פלוני יעשה דבר פלוני ויטול חפץ פלוני, ושאר בני יירשו נכסי. אין עבד הוא נסב ואין לא עבד, לא נסב לא מיכא ולא מיכא. תמן תנינן, מתנה אדם על עירובו ואומר. כיני מתניתא. מתנה אדם על עירוביו. שהניח שני ערובים אחד למזרח ואחד למערב. אמר ר' אלעזר. מאן תנא אם באו אם לא באו, וצריך תנאי כפול? רבי מאיר. היידן ר' מאיר? חברייא אמרין, רבי מאיר דקידושין. דתני, האומר לאשה, הרי את מקודשת לי על מנת שירדו גשמים. ירדו גשמים, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. רבי מאיר אומר. בין ירדו בין לא ירדו מקודשת. עד שיכפול תנאו. שכל תנאי שאינו כתנאי של בני ראובן ובני גד, אינו תנאי. הכל מודין שאם אמר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שירדו גשמים. ירדו גשמים, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. שאן זה תנאי, אלא קביעת זמן. רבי יוסה אמר. רבי מאיר דעירובין. דתנינן, נתגלגל חוץ לתחום, או נפל עליו גל או נשרף, או תרומה ונטמאת, מבעוד יום, אינו עירוב משחשיכה, הרי זה עירוב. אם ספק. רבי מאיר ורבי יודה אומרים, הרי זה חמר גמל. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים. בספק, העירוב כשר. אמר רבי יוסה. לא אמר רבי מאיר, אלא לחומרין. א"ר מנא. ויאות. שהרי עירובו אינו קונה לו שביתה דלא זכה לו עירובו. וכבני עירו נמי לא הוי דכבר נתן דעתו לעקור את רגליו מבני עירו. ואף הכא בקידושין, לא אמר לכפול תנאו אלא לחומרה. לראשון אינה מקודשת, שלא ירדו גשמים ולשני אינה מקודשת, שלא כפל הראשון את תניו. רבי חגי' בעא קומי רבי יוסה [דף לה עמוד ב] כתיב ויאמר משה אליהם. אם יעברו בני גד וכ"ו. ואם לא יעברו חלוצים ונאחזו בתוכם בארץ כנען. וההן אם, לא כלאחר הוא? והרי אמרנו שהכל מודין שאם אמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שירדו גשמים. אן זה תנאי אלא קביעת זמן ואן צריך לכפול תנאו. ולמה היה משה צריך לכפול תנאו? אמרי, שנייא היא. שהיתה הארץ לפנייהן, שכבר היה להם חלק בארץ כנען מימי אברהם. והוא מבקש להוציאה מידן. לכן היה צריך לתנאי כפול. ר' יודה בן שלום ור' יודה בן פזי אמרו בשם ר' יוחנן. ירדו לסימפון תנאים

בשטר, בשיטת ר"מ. דבקיודושין כותבים כל תנאי כפול. ר' ירמיה ור' חנינא חבריה דרבנן בעו. ולמה אמרנו שהתנאים שכותבים בשטר הם רק כשיטת ר"מ? אפילו לר"מ לית כן. שהרי באומר על מנת. גם ר"מ מודה שאן צריך תנאי כפול. וא"ר אבהו בשם ר' יוחנן. סדר סימפון כך הוא. אנא פלוני בר פלוני. מקדש אותך, אנת פלונית בת פלוני. על מנת מיתן לך דבר מסוים מקמת פלוני. ומיכנסניך ביום פלוני. אין אתא יום פלוני ולא כנסתיך, לא יהוו לי עליך כלום. וכיוון שכתב על מנת, למה צריך לכפול? היה צריך לכפול התנאי כדי להתנות שאם יתן יהיו קידושין. ואם לא יתן לא יהיו קידושין. דאי לא כפל תניין, מי מיעקר קידושיו? אמר רבי יוסה בי ר' בון. בכל אתר, אית ליה לרבי מאיר, ממשמע לאו את שומע הין. והכא לית ליה? אמר רבי מתנייה, על שם משום שחומר הוא בעריות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ד

מתני': המקדש את האשה ואמר, כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לוייה. לוייה והרי היא כהנת. עניה והרי היא עשירה. עשירה והרי היא ענייה. הרי זו מקודשת מפני שלא הטעתו:

גמ': ר' אלעזר אמר מקודשת אפילו מביא עדים ששמעו שרוצה כהנת או לוייה. דכיון שקידשה סתם, הוו דברים שבלב, ואינם דברים. אמר ר' שמואל בשם רבי זעירא, אם יש עדים מקודשת לחומרין, ואם בא אחר וקידשה צריכה גט משניהם. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי אימי. ראובן חייב לשמעון. סמכיה ראובן לשמעון גבי לוי שהיה חייב לו, והסכים שמעון שלוי יהיה בעל חובו במקום ראובן. אפירסן לוי התברר שלוי נעשה עני. לית ראובן חייב לשמעון. הדא דאת אמר, בשלא עשו בהערמה. אבל עשו בהערמה, חייב. [דף לו עמוד א] כהדא. חזרייה סוחרים הלוקחים סחורה מהגורן סמכון לתנאי קרייה מלמדי תינוקות גבי זבונה מוכר שקנה מהם בהקפה. קרץ השכים זבונה ואזל ליה. אתא עובדא קומי רבי מנא אמר. אין פריטין אינון, אינון פושעין שהיה להם מיד ללכת לגבות את הכסף מהמוכר. אין דינרין אינון שאין דרך לגבות מיד. הסוחרים צריכים לשלם שהם כפושעים שידעו שהמוכר עומד לנסוע דכיני אורחא דזבונא מדיירה לנסוע לעסקיו. חד בר נש קם עם חבריה בשוקא. אמר ליה, הב לי קיתונא 90 דאית לי גבך. אמר ליה, הב לי דינרא דאית לי גבך. אמר ליה, הב לי קיתונא וסב דינרא. אתא עובדא קומי רבי מנא אמר ליה. את אודית ליה בדינרא, והוא לא הודי לך בקיתונא. איזיל והב ליה דינרא. אמר רבי יעקב בר אחא. ומודי רבי מנא דאי אמר להו לסהדי קדם לכן, האי דאודי ליה בדינר בדיל דלא יכפור לי בקיתונא, אינו חייב. חד בר נש הוה חייב לחבריה מאה דינרין בקרטיס שטר חוב. שלח חמשין גבי שליחא אמר ליה, אין לא יהב לך קרטיסה. לא תתן ליה כלום. אתא עובדא קומי רבי אימי אמר, איזיל הב ואנן ידעין שעדיין חייב לך חמישים. הגע עצמך דמת רבי אימי? עושין לו שטר מודעת ב"ד שובר ששילם חמישים, דזכה לחבריה. רבנין דהכא אמרין דזכה זכה ולא יכול לחזור בו. דלמא רבי דוסתאי בי רבי ינאי, ור' יוסי בן כיפר, נחתון לבבל מיגבי חוב לחבריה מתמן. ואיתאמרת עליהון לישן ביש שאינם נאמנים. אתון בעיי מפקא מיניה. אמרין לון, כבר זכינן. אמרין לון, אנן בעי תקימינון טבאת תקבלו אחריות. אמרין לון שומר חנם אנחנו. אתון לגבי ר' דוסתאי בי רבי ינאי להכריח אותו שיחזיר את הכסף, אמר לון, ההנו כולה כל הכסף אצל ר' יוסי בן כיפר, נסבין לר' יוסי בן כיפר, ופטרתי הכוהו ואפקון מיניה. כד סלקון להכא, אתא לגבי אבוי רבי ינאי. א"ל, חמי מה עבד לי ברך. א"ל מה עבד לך? א"ל. אילו אשוויי בדעה אחת עמי, לא הוון מפקין מינן כלום. א"ל לבריה למה עבדת כן? א"ל. ראיתי אותן בית דין שוה שכולם בדעה אחת. הן אמה וכובעיהן אמה. ומדברין מחציים קולם עבה. ויוסי אחי כפות. ורצועה עולה ויורדת. ואמרית שמא דוסתאי אחר יש לאבא? אמר לו אם כך, טוב עשיתה שהחזרתה להם את הכסף. א"ר חגי. הדא דתימר שטוב עשה שהחזיר להם את הכסף דלא יכיל מיקם עליהם טבאות שהם אנשים קשים. ברם ההוא דיכיל מיקמה טבאות, אם החזיר, פושע הוא וחייב לשלם. ומיפק לון מן הדא ויתנון לדין מוציאים מהשליח ונותנים למקבל. דין דמחל שטר חוב לחבריה שחברו חייב לו, ר"ח ור' מנא. חד אמר מחל. וחרנה אמר לא מחל עד דמסר ליה שטרא.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ה

מתני': האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר. או לאחר שתתגיירי. לאחר שאתחרר, או לאחר שתשתחררי. לאחר שימות בעליך. לאחר שיחלוץ לך יבמך, אינה מקודשת. וכן האומר לחבירו. אם ילדה אשתך נקיבה מקודשת לי, לא אמר כלום:

גמ': **לאחר שתשתחררי אינה מקודשת**. בעון קומי רבי יוחנן. מה בינה לאומר הרי זו תרומה על המחוברין הללו **שיתלשו**, דהוי תרומה? אמר לון, תמן יש בידו לתלוש. ברם הכא אין בידו **לשחררה**. התיב ר' פס הגע עצמך שהיתה שפחתו **שבידו לשחררה?** אמר רבי **אבא** בר ממל. כשתשתחרר, נתלית בדעת אחרת. שנעשת בת ישראל והיא כאשה אחרת. דלמא, רבי הושעיה רבא ורבי יודן נשייא, הוון יתבין. אמרין, נימא חדא מילה בקדושין. האומר לאשה הא לך פרוטה זו שתקדשי לי לכשאגרשך מהו? **האם מאחר ויש בידו לגרשה, שהרי מגרשה בע"כ, אין זה מחוסר מעשה. מאידך, לא יהיה בידו לקדשה לאחר שתגרש הרי זה מחוסר מעשה.** גחכון שזו שאלה שאין לה פתרון וקמון להון. אמר רבי יוסי, ולמה גחכון? לא אמר רבי **אבא** בר ממל, **גבי האומר לשיפחה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לכשתשתחררי.** הרי נתלית בדעת אחרת ואינה מקודשת [דף לז עמוד א] אף הכא לכשתתגרש נתלית בדעת אחרת שכעת היא ברשות בעלה ואחר שתתגרש תהיה ברשות עצמה והרי היא כאשה אחרת. אין את בעי מקשייא, הכין קשי. חד בר נש הוה אזיל מקדשא חדא איתא. קדמיה חבריה ואמר לה. הוי ידעה דההן גברא דהוא אזל מקדשתך, דעתיה בישא. **ועתיד** הוא מישבק לך. אלא הא לך פרוטה זו, שתתקדשי לי בה לכשיגרשך. מהו? האם כיון שיכול לקדשה עכשיו, תופסים בה הקידושין לאחר שתתגרש. וגם אין דעת אחרת שגם עכשיו היא ברשות עצמה וגם אחר שתתגרש תהיה ברשות עצמה תמן תנינן **ראה קציעות** חוטבי עצים **המלך ממשמשין ובאין. ראה דליקה ממשמשת ובאה ואמר, הרי נטיעות האילו קרבן אם אינן נקצצות.** טלית זו קרבן אם אינה נשרפת או נקרעת. למפריען קדשו או מיכן ולבא? מה נפיק מביניהון? **נהנה מהן. אין תימר למפריען קדשו, מעל. אין תימר מיכן ולהבא, לא מעל. תנן הרי נטיעות האילו קרבן עד שיקצצו. וטלית זו קרבן עד שתישרף.** חזקיה אמר פדיין, חזרו לקדושתן עד שיקצצו. ר' יוחנן אמר פדיין פדיון. **מתני' פליגא על ר"י דתני, אין לה פדיון. פתר לה לכשיקצצו אין להם צורך בפדיון** שפוקעת מהם הקדושה. **א"ר יוסי. מ"ד** חזקיה **שאם פדאם חזרו לקדושתם, בשפדיין הוא.** אבל אם פדיין אחר, פקעה מהן קדושתן. שנעשו של אחר, ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. **מחלפיה** שיטתיה דרבי יוסי? **הכא** הוא אומר פדיין אחר, פקעה מהן קדושתן. **ותמן הוא אמר [קידושין לז א] האומר לאשה קדם שתנשא הא לך פרוטה זו שתתקדשי לי בה לכשיגרשך מהו?** רואים שלרבי יוסי יש ספק האם פקעו הקידושין אף כנשאת לאחר. **באמת פשיטא ליה שאם קידשה אחר פקעו הקידושין, לא צורכא דא אלא באדם אחד שקידש אשה ונתן לה שתי פרוטות, אחת שתתקדש לו בה מכבר, ואחת שתתקדש לו בה לכשיגרשנה מהו:** האם צריך דעתה לקידושין שיבואו אחר שתתגרש, וזה כמו פודה אחר ואינה מקודשת. או כיוון שנתרצתה עכשיו, אולי הרי זה כפדה הוא ומתקדשת **אמר ר' ינאי נמנו שלשים** וכמה זקנינם. מניין שאין קידושין **תופסין** ביבמה? תלמוד לומר [דברים כה ה] לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר. שלא יהא לה הוייה **אצל אחר. ואמר** ליה ר' יוחנן. **ולא** מתניתא היא **דתנן**, או לאחר שיחלוץ לך יבמך אינה מקודשת, **שכל שאין בידו לקדש עכשיו לא מועיל תנאו, והיה ר' ינאי מקלס לה** [ישעי' מז ו] הזלים זהב מכיס [משלי ג כא] בני אל יליזו מעיניך [שם כז יא] חכם בני ושמח לבי [שם ט ט] תן לחכם ויחכם עוד [שם א ה] ישמע חכם ויוסף לקח. אמר ר' שמעון בן לקיש. בתר כל אילין קילוסייא, אי אפשר להוכיח מהמשנה **שלרבנן אין קידושין תופסים ביבמה. דיכול אנא פתר לה כר' עקיבה. דר' עקיבה אומר, יש ממזר ביבמה ואין קידושין תופסין בה. אבל לרבנן אין ראייה מהמשנה שאין קידושין תופסים ביבמה.** שמואל אומר. בעניותינו, צריכה ממנו גט. **תנן, לאחר שיחלוץ לך יבמך, אינה מקודשת.** אמר רבי יוסי בי רבי בון [דף לז עמוד ב] מתניתא לאחר שיחלוץ לך יבמך. אבל אם אמר לאחר שימות יבמך. הרי זו מקודשת שמיתת היבם מגלה שמעולם לא היתה זיקה. תני ר' חייא. בת יומה מתקדשת בכסף. בת שלש שנים ויום אחד, מתקדשת בביאה. אמר רבי מנא, מתניתא

אמרה כן. **דתנן**, וכן האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקיבה הרי היא מקודשת לי, לא אמר כלום. מפני שאינה בעולם. הא אם היתה בעולם, **אפילו בת יומה** הרי זו מקודשת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ו

מתני': האומר לאשה התקדשי לי על מנת שאדבר עלייך לשלטון ואעשה עמך כפועל. דיבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. על מנת שירצה אבא. רצה האב מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. מת האב, הרי זו מקודשת. מת הבן, מלמדין את האב לומר שאינו רוצה שלא תהיה זקוקה ליבם.

גמ': **תנן**, האומר לאשה התקדשי לי על מנת שאדבר עלייך לשלטון ואעשה עמך כפועל. דיבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל, מקודשת. רב אמר, והוא שנתן לה שוה פרוטה אגן קיימין. רבי אימי בעי קומי רבי. וכל הדברים שהזכירנו קדם בדיני תנאים כגון שאראך מאה מנה לא והוא שנתן לה שוה פרוטה אגן קיימין. **אז מה מיוחד כאן?** אלא כיני, במה שאדבר עליך לשלטון, ודיבר עליה לשלטון בשוה פרוטה מקודשת. ואם לאו אינה מקודשת. במה שאעשה עמך כפועל. ועשה עמה כפועל שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו אינה מקודשת. **אמר רבי אבא** בשם רב. והוא שיחדה לו סלע **שכר עבודתו** במגדל. **שאם לא כן הרי זה כמקדש בחוב שאינה מקודשת.** הרי הסלע שלה, במה זכה בסלע שבו קידשה **במה קידשה?** כהיא דתנינן תמן. כל הנעשה דמים באחר, כיון שזכה זה, נתחייב בחליפיו. **אף כאן כיון שעשה שליחותה וזכתה היא בפעולתו, זכה הוא בסלע בכל מקום שהוא בחליפיו.** **תנן**, על מנת שירצה אבא. רצה האב מקודשת. לא רצה אינה מקודשת. **הא שתק, אינה מקודשת דסתמו** אינו רוצה. **והא תנן**, מת האב הרי זו מקודשת **משמע, דסתמו** רוצה? **וכן מדתנן**, מת הבן מלמדין את האב לומר אינו רוצה. **משמע** סתמו רוצה? אמר רבי יוחנן לרבי ינאי. ואית מתניתא אמרה כן. שהסיפא סותרת את הרישא? אמר ליה, **לינאי** עליבא את שאיל מילה בקידושין? חזר רבי ינאי ופטר מתניתא, על מנת שירצה אבא, רצה האב מקודשת. ואם לאו אינה מקודשת. באומר ע"מ **שיאמר האב שהוא רוצה. ואם שתק הרי הוא לא אמר ואינה מקודשת. בסיפא באומר ע"מ שלא ימחה.** מת האב [דף לח עמוד א] הרי זו מקודשת. **ששתיקה** כמאן דאמר **רוצה אני שהרי לא מיחה.** מת הבן מלמדין את האב שיאמר איני רוצה, **ששתיקה** כמאן דאמר **רוצה אני שהרי לא מיחה.** אמר רבי זעירא לרבי יוסי. יכול רבי ינאי מיפתור מתניתא היך דו בעי? אמר ליה, כן אמר רבי שמעון בן לוי. לא מיתמנע רבי מיכלל באתר חד ופרט באתר חד. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן על מנת שיש לי בית כור עפר כלל. במקום פלוני פרט:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ז

מתני': האומר קידשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיה. ובא אחד ואמר, אני קידשתיה, נאמן. זה אומר אני קדשתיה וזה אומר אני קידשתיה. שניהן נותנין גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס:

גמ': **תנן**, האומר קידשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיה, ובא אחד ואמר אני קידשתיה, נאמן. **מהו נאמן?** שמואל אמר, נאמן ליתן גט **אבל לא לכנוס.** אסי אמר, נאמן לכנוס. רב הונא אמר בשם רב נאמן לכנוס רבי יוחנן אמר, נאמן לכנוס. ואין למידין הימינו דבר אחר. מהו אין למידין הימינו דבר אחר? **כגון האומר אחת משדותיי מכרת, ואיני יודע למי מכרתיה. ובא אחד ואמר, אני הוא שלקחתיה. לא כל הימינו.** אף בקידושין כן. **אחת מבנותי קידשתי ואיני יודע למי קדשתיה. ובא א' ואמר אני קידשתיה. לא כל הימינו.** ואין זה דומה לאמר קידשתי את ביתי ואיני יודע למי. ששם הוא מודה שיצאה מרשותו רק לא יודע מי זכה בה. ואילו כאן לגבי כל שדה או בת ספק אם יצאה מידו, והמוציא מחברו עליו הראיה. **מתניתא פליגא על רב** שאמר נאמן לכנוס, **דתנן.** המביא גט ממדינת הים ואמר, בפני נכתב ובפני נחתם. לא ישא את אשתו. רואים שאינו נאמן לכנוסה.

תמן, הוחזקה אשת איש בפני הכל וע"י גט זה באנו להוציאה מחזקתה, הלכך לא ישאנה משום לזות שפתיים. ברם הכא, לא הוחזקה אשת איש אלא בפני שנים עדי הנשואין. ואולי לכשיבאו שנים יאמרו זה הוא שקידש. מתניתא פליגא על שמואל שאמר שאינו נאמן לכנוס דתנן, זה אומר אני קידשתיה. וזה אומר אני קידשתיה. שניהן נותנין גט. ואם רצו אחד נותן גט ואחד כנוס משמע שנאמן לכנוס. פתר לה, באומר, לאחד משני אילו קידשתיה, ואינו יודע אי זה הוא. רבי זעירא ורבי יסא אמרו בשם רבי יוחנן. קדם אחד מהן וכנס שהשני נתן גט, מוציאין מידו. הדא דאת אמר, בשזה אומר אני קידשתיה וזה אומר אני קידשתיה. וקדם אחד מהן וכנס. אבל אם אמר אני קידשתיה וכנסה. ואחר כך בא אחר ואמר, אני קידשתיה, לא כל הימינו להוציא אותה ממנו. ותני כן, אם משכנסה, בא אחר ואמר אני קידשתיה, לא כל הימינו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ח

[דף לח עמוד ב] מתני': קידשתי את בתי הקטנה. קידשתיה וגירשתיה כשהיא קטנה, והרי היא קטנה, נאמן שבידו לקדשה. קידשתיה וגירשתיה כשהיא קטנה, והרי היא גדולה. אינו נאמן. נשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן. מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים, נאמן שהרי יכול לפוטרה מיבום על ידי גט. יש לי אחים, אינו נאמן. המקדש את בתו סתם, אין הבוגרות בכלל:

גמ': קידשתי את בתי. הקטנות בכלל שבידו לקדשן, הגדולות אינן בכלל. נתקדשה בתי. אפילו קטנות אינן בכלל. שאין בידן לקדש עצמן. ועל הגדולות אינו נאמן. גירשתי את בתי. הקטנות בכלל שהאב מקבל את גיטה של ביתו קטנה, והגדולות אינן בכלל. נתגרשה בתי. אפילו קטנות אינן בכלל שאין לה יד לקבל גט. קידשתיה לאחד מן הפסולין לה, נאמן שבידו לקדשה. הבעלתיה לאחד מכל הפסולין לה, אינו נאמן. נשבית ופדיתיה. בין שהיא קטנה ובין שהיא גדולה, או שנבעלה לאחד מן הפסולין לה, לא כל הימינו לפוסלה. תנן, מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים, נאמן. כיני מתניתא. בשהיה בחזקת שאין לו בנים ואן לו אחים. אמר יש לי בנים נאמן. שנשארה בחזקתה שאינה זקוקה ליבום. יש לי אחים אינו נאמן, שבה לשנות חזקתה להצריכה יבום. רב אמר אפילו יש לו אחים. מאחר שבידו לגרש ולפוטרה מן היבום, נאמן לאמר יש לי בנים לפוטרה מן היבום. מילתיה דשמואל אמרה כן. דחד פרסאה מי דמך אמרו ליה. הב לאיתתך גיטא. אמר להם, ולמה? אמרו ליה בגין ההוא אחוך עליבא, אמר לון כבר מת. כד דמך, אתא עובדא קומי רבי שמואל, אמר. מאחר שיש בידו לגרש נאמן לאמר שמת אחיו. ר' יוחנן אמר, אינו נאמן שמה שנאמר במשנה שנאמן זה בשלא היה מוחזק שיש לו אחים. אבל כאן שהוחזק שיש לו אח וחייבת אשתו ביבום, אינו נאמן לאמר מת ואינה זקוקה ליבום. נחת עולא לתמן ואמר בשם ר' יוחנן דאינו נאמן. וחברון עלוי תלמידי רב ושמואל ואמרו לו. מדוע אינו נאמן הרי יש לו מיגו שיכול לגרשה? אמר להם. הגע עצמך שהיה כהן ואינו יכול לגרש. שאם יגרשנה ויעמוד מחליו אינו יכול להחזירה. רב אמר, המקדש בעד אחד, לא עשה כלום. התיב רב ששת והא מתניתא פליגא, דתנן, קידשתני והוא אומר לא קידשתיך. הוא מותר בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו. ועל כרחך מדובר שקידש בלא עדים אחרת אך היא יכולה לטעון לא קידשתי. רואים שקידושין תופסים גם בלא עדים. אמרין, הכין הוה עובדא. דשמעון בר אבא אייתי גיטא, ונתנו לה בעד אחד. אתא עובדא קומי רבי יוחנן אמר, אין עד אחד באשת איש כלום. רבי חייה בר אסי אמר בשם אסי, אין עד אחד באשת איש כלום. שמואל אמר. המקדש בלא שידוכים [דף לט עמוד א] לוקה, ותופשין קידושין. אמר מר עוקבא בשם שמואל, תלת. המקדש בלא שידוכין לוקה. והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה. והמבזה שליח בית דין לוקה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה ט

מתני': מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר, קידשתי את בתי הגדולה. ואיני יודע אם גדולה שבגדולות, אם גדולה שבקטנות. אם קטנה שבגדולות, שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות. כולן אסורות דברי רבי מאיר, חוץ מן הקטנה שבקטנות שאדם מכניס עצמו לספק. רבי יוסי אומר, כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות. קידשתי את בתי הקטנה. ואיני יודע אם קטנה שבקטנות, אם קטנה שבגדולות. אם גדולה שבקטנות, שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות. כולן אסורות דברי רבי מאיר, חוץ מן הגדולה שבגדולות. רבי יוסי אומר, כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות:

גמ': רב חמא אמר **מתניתין בדאית ליה תריי כיתי בנות מן תריי נשים**. אמר רבי יעקב בר אחא. כגון אנא דאית לי תריי מן תריי. מתניתא בשיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים. אבל אין לו אלא כת אחת. אם אמר גדולה, לא קידש אלא גדולה. ואם אמר קטנה, לא קידש אלא קטנה. תמן תנינן. **אמר קונם יין שאיני נהנה עד לפני הפסח**. רבי מאיר אומר, עד שיגיע הפסח. לפי שאין אדם מכניס עצמו לספק והתכוון רק למה שבדאי יוצא מדיבורו לכן מסתמא כוונתו עד לפני הפסח. רבי יוסי אומר עד שיצא הפסח לפי שאדם מכניס עצמו לספק והתכוון לכל מה שיכול לצאת מדבריו. רבי ירמיה בעי קומי ר' זעירה, מחלפה שיטתיה דר' מאיר שמשמע שאדם לא מכניס עצמו לספק והתכוון רק למה שבדאי יוצא מדיבורו. מחלפה שיטתיה דרבי יוסי שמשמע שאדם מכניס עצמו לספק והתכוון לכל מה שיכול לצאת מדבריו? **דתנן התם, מי שהיו לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות, או גדולה שבקטנות וכו' כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות**. דברי ר' מאיר שמשמע שאדם מכניס עצמו לספק והתכוון לכל מה שיכול לצאת מדבריו. ר' יוסי אומר כולן מותרות חוץ מהגדולה שבגדולות שמשמע שאין אדם מכניס עצמו לספק והתכוון רק למה שבדאי יוצא מדיבורו. **אמר קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות וכו' כולן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות**. דברי ר' מאיר שמשמע שאין אדם מכניס עצמו לספק והתכוון רק למה שבדאי יוצא מדיבורו. ר' יוסי אומר כולן מותרות חוץ מהקטנה שבקטנות שמשמע שאין אדם מכניס עצמו לספק והתכוון רק למה שבדאי יוצא מדיבורו. **תמן הוא אמר עד שיצאו כל הרשויות הגדולות עד שיצאו כל הרשויות הקטנות, שאין אדם מכניס עצמו לספק**. והכא הוא אמר הכין? א"ל, משמת בן עזאי ובן זומא, בטלו השקדנים. לא עמד שוקד, עד שעמד ירמיה? אמר רבי אבא בריה דרבי חייה בר ווא, למה הוא מקנתר להון? לא כבר הקשה רבי אלעזר קומי רבי יוחנן, מחלפה שיטתיה דר' יוסה? וא"ל לית היא מחלפה, מתניתא היא מחלפה בן ר"מ ורבי יוסי. ותני דבית רבי כן, עד לפני הפסח, ר' מאיר אומר עד שיצא. ר' יוסי אומר, עד שיגיע. אן בעיי עד לפני, ואת אמר שלדעת ר"מ אכין הכוונה עד שיצא? אמר ר' זעירא, לשון ניותי הוא. שהיו אומרים עד לפני פיסחא וכוונתם עד שיתפני הפסח ויעבור. אמר רבי אבין, הכל מודין שאם אמר על לפני הפסח, שבפסח מותר. שהרי הכל יודעים שחובה לשתות יין בפסח. מה פליגין? בפרוס הפסח שאמר שלא ישתה יין עד לפני פרוס הפסח, ההין אמר עד שיגיע פרוס הפסח ראש חדש ניסן. וההין אמר עד שיצא פרוס הפסח עד ערב פסח

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה י

[דף לט עמוד ב] מתני': האומר לאשה קידשתיך, והיא אומרת לא קידשתיני. הוא אסור בקרובתיה, והיא מותרת בקרוביו. קידשתיני, והוא אומר לא קידשתיך היא אסורה בקרוביו והוא מותר בקרובותיה קידשתיך, והיא אומרת לא קידשתי אלא בתי. הוא אסור בקרובות הגדולה, וגדולה מותרת בקרוביו. הוא מותר בקרובות קטנה, וקטנה מותרת בקרוביו:

גמ': תנן, קידשתיך, והיא אומרת לא קידשתי אלא את בתי. אמר ר' יוסי. האומר על אשה ובנותיה קדשתי את הגדולה מהם ואיני יודע אם קדשתי את האם שהיא גדולה מבנותיה או את הבת הגדולה שהיא גדולה מאחותה הקטנה אף על גב דפליג ר"מ ברישא בקידשתי את בתי הגדולה, מסתברא דלא יהוי ר' מאיר פליג הכא. ויודה דלא קידש אלא האם שהיא הגדולה שבהן ולא מחית נפשיה לספיקא: אמר רבי מנא. כל גרמיה אמרה דהוא פליג. מהו אין תמן שבכולם בכל כת גדולות וקטנות ויש ספקות הרבה את מי קידש, את אמר רבי מאיר פליג. כאן שהספק רק בן האם

והבת וכאילו בכת אחת שבה רק האם **כולם** גדולות אצל קטנות הכת השניה שבה רק הבת. **וכלם** הכת השניה שבה רק הבת קטנות אצל גדולות הכת שבה רק האם לא כל שכן שיהא רבי מאיר פליג

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה יא

מתני': קידשתי את בתיך. והיא אומרת לא קידשת אלא אותי. הוא אסור בקרובות קטנה, וקטנה מותרת בקרוביו. הוא מותר בקרובות גדולה, וגדולה אסורה בקרוביו:

גמ': רב הונא אמר, מפתים אותו ליתן גט. אבל אין כופין אותו כיון שאינו רוצה להיאסר על קרובותיה. ואחר שנתן גט, כופין אותו ליתן קנס כתובה. הגע עצמך שהיה חבר והיה יודע שחייב גט וקנס. הלך ונשא את אחותה? האם גם כאן מפתים אותו ליתן גט. ואחר שנתן גט, כופין אותו לגרש את אחותה וכי מוציאין את הוודאי מפני הספק?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה יב

מתני': כל מקום שיש קידושין ואין עבירה, הוולד הולך אחר הזכר. אי זו זו? זו כהנת לוייה וישראלית שנישאת לכהן ולוי ולישראל. וכל מקום שיש קידושין ויש עבירה, הוולד הולך אחר הפגום שבשניהן. ואי זו זו? זו אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר. כל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש לה קידושין על אחרים, הוולד ממזר. ואי זו זו? זו הבא על אחת מכל העריות שבתורה. וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קידושין, הוולד כמוה. ואי זו זו? זו וולד [דף מ עמוד א] שפחה ונכרית:

גמ': תנן, כל מקום שיש קידושין ואין עבירה, הוולד הולך אחר הזכר. רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן. הרי גר שנשא ממזרת. הרי יש קידושין ואין עבירה, והוולד הולך אחר הפגום שבשניהן? אמר ליה, בכל מקום ששנה רבי ברישא כלל, פירש בסיפא את הפרטים, לומר לך רק אלו הולד הולך אחר הזכר. ואי זה זה כהנת ולויה וישראלית שנשאו לכהן ולווי ולישראל. רבי אבין שמע לה מן דבתרה דתנן, בכל מקום שיש קידושין ויש עבירה, הוולד הולך אחר הפגום. רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן. הרי גר שנשא ממזרת. הרי יש קידושין ואין עבירה, והוולד הולך אחר הפגום שבשניהן? אמר ליה. כל מקום ששנה רבי כלל ברישא פירש פרטיו בסיפא, ואי זה זה? זה אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, וממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לממזר ולנתין. ויתביניה, הרי חלל שנשא לבת ישראל. הרי קידושין ואין עבירה, הוולד הולך אחר הפגום שבשניהן? הרי המחזיר גרושתו משנישאת. הרי קידושין ויש עבירה, והוולד כשר? דאמר ר' חייא בשם ר' יוחנן. המחזיר גרושתו משנישאת, בתה כשירה לכהונה. מה טעמא? דכתיב לא יוכל בעלה הראשון אשר שילחה לשוב לקחתה אחרי אשר הטמאה כי תועבה היא. היא תועבה ואין בניה תועבין. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב. גר ועבד משוחרר וחלל, מותרין בכהנת. מאי טעמא? כשירין הוזהרו על הפסולות, ופסולות על הכשירין. אבל לא כשירות על הפסולין. ולא פסולין על הכשירות. והא תני כתיב [ויקרא כא ז] אישה גרושה זונה וחללה לא יקחו. לא יקחו, מלמד שאף האשה מוזהרת על ידי איש. חכמים ששאלו סברין מימר, שהכוונה להזהיר בכשירות על הפסולין. ואינן אלא בפסולות על הכשירים. חד גיור אתא לגבי רבי יוסא. אמר ליה, מהו מינסוב ממזרתא? אמר ליה שרי. חזר ואתא לגבי רבי יודה. אמר ליה שרי, אלא הוי ידע דבנוי דההוא גברא ממזרין קומי שמייא. חזר ואתא קומי רבי יוסי. אמר ליה, הוית ידע דהוא כן ולמה שרית לי מן קדמייתא? אמר ליה מה דשאלת לי אגיבונך. אמר ר' יוסה. ההן גיורא מדמי לעמרא גופנא. אין בעית למיתניה בעמרא שרי. בכיתנא שרי. תנן, יש קידושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום. ואיזהו? ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין וממזר. מנין שבת ישראל לממזר ולנתין הוולד הולך אחר הפסול?

דכתיב [דברים כג ג] לא יבא ממזר בקהל י"י. מה תלמוד לומר לא יבוא לו? לפסול שהבנים הולכים אחר הפסול. אמר רבי אבהו. מהו ממזר? מום זר. ופליג על ההוא דאמר רבי יודה בר פזי [תהילים סח ז] אלהים מושיב יחידים ביתה. אפילו ממזר בסוף העולם. וממזרת בסוף העולם הקדוש ברוך הוא מביאן ומזווגן זה בזה כך שלא יתכן שממזר יתחתן עם ישראלית כשרה. רב הונא אמר אין ממזר חייה יותר משלשים יום. ביומוי דרבי ברכיה סלק חד בבלאי להכא, והוה ידע ביה דהוא ממזר. אמר ליה רבי [דף מ עמוד ב] זכה עימי **במצוות צדקה**. אמר ליה, למחר את קאים בציבורא **כשאני דורש**, ואנא עביד לך פסיקא שאבקש מהציבור לתת לך צדקה. אתא יתיב דריש. מן דחסיל מידרש, אמר לון. **אחינו**, זכונ עם הדין דהוא ממזר. מן דאזל ליה קהלא, אמר ליה. רבי, חיי שעה בעית גבך, ואובדתא חייך דההוא גברא?. אמר ליה, חייך ההין יהבית לך. דאמר רבי **אבא אמר** רב הונא בשם רב. אין ממזר חיה אלא שלשים יום. אימתי? בזמן שאינו מפורסם. אבל אם היה מפורסם, חיי הוא. רבי זעירא כד סליק להכא. שמע קלין קריי, ממזרה וממזרתא לאנשים מבוגרים משמע שחיו יותר משלושים יום. אמר לון. **אך יכל להיות כן?** הא אזלה ההיא דרב הונא. דרב הונא אמר אין ממזר חיי יותר משלשים יום. אמר רבי עוקבא בר אחא. עמו הייתי כד אמר רבי **אבא אמר** רב הונא בשם רב, אין ממזר חיי יותר משלשים יום. אימתי? בזמן שאינו מפורסם. אבל אם היה מפורסם חיה הוא. תני, עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל, הוולד ממזר. רבי שמעון **בן יהודה אומר בשם רבי שמעון**, אין הוולד ממזר. שאין ממזר, אלא מאשה שהיא אסורה עליו איסור ערוה, וחייבין עליה כרת. ושניהם מקרא אחד דרשו **דכתיב** [דברים כג א] לא יקח איש את אשת אביו וגו' **וסמך ליה לא יבא ממזר**. רבי מאיר דרש, מה אשת אביו מיוחדת, שאין לו עליה קידושין והוולד ממזר. אף כל שאין לה עליו קידושין הוולד ממזר. **ואף עבד וגוי כיוצא בהם**. רבי שמעון בן יהודה דרש. מה אשת אביו מיוחדת, שאין לה עליו קידושין. אבל יש לה קידושין על אחרים, הוולד ממזר. יצא עכו"ם ועבד שאין לה, **לא** עליו ולא על אחרים קידושין. התיב רבי שמואל בר אבא על ההיא תנייא קדמייא רבי מאיר שאמר כל שאין לו עליה קידושין והוולד ממזר. הרי יבמה שזינת. הרי אין לה עליו ולא על אחרים קידושין **דכתיב לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר**, והוולד כשר? אמר רבי ינאי בשם רבי. עכו"ם ועבד שבאו על בת ישראל, הוולד ממזר. רבי יוחנן ורשב"ל תריהון אמרין, הוולד ממזר. רבי יעקב בר אחא, ר' שמעון בר אבא ור' יהושע בן לוי **אמרו** בשם ר' ינאי **ברבי**. הוולד אינו כשר ולא פסול אלא מזוהם פסול לכהונה. רבי יונתן סלק עם רבי יודה נשייא לחמתא דגדר. **והורי** תמן, הוולד כשר. אמר ר' זעירא. ההן וולד **של עכו"ם ועבד**, כל מה דהוא אזיל הוא מתעלה. רבי עבד **ליה ממזר**, **רבן גמליאל בריה עבד ליה מזוהם**. **רבי יודה נשיאה בר בריה**, עבדה כשר. הורי רבי **אבא בר זבדא** במקום כל רבנין, הוולד כשר. רב ביבי אמר קומי רבי זעירא בשם רבי חנינה. הוולד כשר. אמר רבי זעירא. אין **באים להתיר** מן הדא, אין למידין מעשה מהברה שמוע ללא עדות ברהר. אמר רבי חזקיה. אנא ידע ראשה וסופה. ר' חמא בר חנינה הוה אזיל מיסוק לחמתה דגדר. אתא לגבי אבוי א"ל. הב דעתך דאית תמן מן אינון פסולייא שהם בנים של גוי ועבד שבאו על אימן שהיא ישראלית. **דלא תפגע בהון לאמר שהם פסולים** שהלכה שהם כשרים רק שפסולים לכהונה. **דאף על גב דר' שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון בן יוחי** גוי ועבד שבאו על בת ישראל הולד כשר. מודה שאם היתה נקיבה, שהיא פסולה מן הכהונה. אף על גב דרבי יהושע אמר הבא על אחותו הוולד כשר שאין ממזר אלא מחייבי מיתה. מודה שאם היתה נקיבה, שהיא פסולה מן הכהונה. חד בר נש אתא לגביה דרב. אמר ליה, בגין דילידתיה אימיה מן ארמאי **האם אני מותר לבא בקהל?** אמר ליה כשר. אמר ליה רב חמא בר גוריא. הן דעימך **כח רגליך רוץ** ותברח, עד דאתי שמואל ויפסלינך. אף על גב דרב אמר, גוי ועבד שבאו על בת ישראל הוולד כשר. מודה שאם היתה נקיבה, שפסולה מן הכהונה. אמר ר' יעקב בר אחא. תניי תמן. **גבי גוי ועבד שבאו על ישראלית**. הפוסל, פוסל **אפילו** בפנויה. והמכשיר מכשיר אפילו באשת איש. רבי תנחום בר פפא שלח שאל לרבי יוסי, תרין עובדין מן אלכסנדריאה. **בגוי ועבד שבא על אשה**. אחד בפנויה, ואחד באשת איש. באשת איש שלח כתב ליה, לא יבוא ממזר בקהל י"י. בפנויה שלח כתב ליה, מבדין אתם **שהיא פסולה אבל היא כשרה**, ואין אתם מוזהרין על בנות ישראל הקדושות. אמר לרבי מנא, סב וחתים שאף אתה מסכים להתיר, וחתם. אמר לרבי ברכיה, סב וחתים [דף מא עמוד א] ולא קיבל עליו. מן דקמון. קם רבי מנא עם רבי ברכיה אמר ליה, למה לא חתמתה? אמר ליה, לא כן אמר רבי יעקב בר אחא. תניי תמן. הפוסל, פוסל **אפילו** בפנויה. והמכשיר מכשיר אפילו באשת איש. **ולמה רבי יוסי חילק בניהן?** אמר ליה בריך רחמנא דלא הוינא שמיע הדין אולפנא. **דאילו** הוינא שמיע הדין אולפנא, לא הוינן מחתים, והוון אמרין, תלמידא פליג על רביה. אמר מר עוקבן. **לאו** הכי אתאמרת

אלא הכי איתאמרת. הפוסל פוסל בפנויה. והמכשיר מכשיר בפנויה. ברם באשת איש, לא איתמר כלום. **כד שמע רבי ברכיה הא דמר עוקבא, סלק ברמשא בעי מחתים.** אמר ליה, לית הכא שכבר הלכו השליחים עם התשובה. רבי חייה בר אבא. אזל לצור, אתא לגבי רבי יוחנן. א"ל, מה מעשה בא לדיך? אמר ליה, גר שמל ולא טבל. אמר ליה, ולמה לא פגעתה ביה והכרזתה עליו שהוא גוי? אמר ליה, רבי יהושע בן לוי **שהוא מרה דאתרא,** ארפי הקל והכשיר ליה. **א"ל אם כך יאות עבדת דלא פגעת ביה.** מחלפא שיטתיה דרבי יהושע בן לוי? תמן רבי יעקב בר אחא **ורבי שמעון בר אבא ורבי יהושע בן לוי אמרו בשם רבי גמליאל ברבי,** הוולד אינו לא כשר ולא פסול, אלא מזוהם. והכא הוא אמר הכין? שהולד כשר שהרי התיר גר שלא טבל שישא בת ישראל משמע שסובר שבני כשרים. ולא כן תני, גר שמל ולא טבל. טבל ולא מל. הכל הולך אחר המילה, דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר, אף הטבילה מעכבת? אלא ר' יהושע בן לוי כהדא דתני בר קפרא. דתני בר קפרא. גר שמל ולא טבל, הרי זה כשר. שאין גר שלא טבל לקירויו. וקשיא, עלת לו **טבילתו לטומאה קלה של קרי** שהיא מתקנת עזרא **לטהרו מטומאה גוי שהיא חמורה?** אמר רבי יוסי בי ר' בון. כיון שזו וזו לשום קדושת ישראל, עלת לו. **תנן, וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קידושין, הוולד כמוה.** ואי זה זה? זה וולד שפחה ונכרית. תמן תנין, **מי שיש לו בן מכל מקום, פוטר את אשת אביו מן היבום.** וחוצץ ממה שיש לו מן השפחה ומן הנכרית. שפחה דכתיב [שמות כא ד] האשה וילדיה תהיה לאדוניה. נכרית מנין? אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כתיב [דברים ז ג ד] לא תתחתן במ בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך. כי יסיר את בנך מאחרי. לא נאמר כי יסירו אלא כי יסיר. מלמד שבנך מישראלית קרוי בנך. ואין בנך מגויה קרוי בנך אלא בנה. יעקב איש כפר גבוריה אזל לצור. אתון שאלין ליה, מהו מיגזר בריה דארמייתה בשובתה ^{כשהאבא יהודי?} סבר מישרי לון מן הדא דכתיב [במדבר א יח] ויתילדו על משפחותם לבית אבותם. שמע ר' חגי אמר, כי ייתי אייתוניה דילקי. אמר ליה מאיכן אתה מלקיני? אמר ליה, מן הדא דכתיב [עזרא י ג] ועתה נכרות ברית לאלקינן להוציא כל הנשים והנולד מהם. אמר ליה, מן הקבלה את מלקיני אולי היתה זו הוראת שעה? אמר ליה **כתיב [עזרא י ג]** וכתורה יעשה משמע שעשו על פי דין תורה. אמר ליה, מן הדא אורייה? מה המקור בתורה א"ל, מן ההיא דאמר רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוחי. כתיב [דברים ז ג ד] לא תתחתן במ בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך. לא נאמר כי יסירו אלא כי יסיר. מלמד שבנך מישראלית קרוי בנך. ואין בנך מגויה קרוי בנך אלא בנה. [דף יג עמוד ב] אמר ליה. חבוט חבטך הכני, דהוא טבא בקלטה שההלכה תקלט ולא תשכח

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ג הלכה יג

מתני': רבי טרפון אומר, יכולין ממזרין ליטהר. כיצד? ממזר שנשא שפחה, הוולד עבד. שיחררו, נמצא הבן בן חורין. ר' אליעזר אומר. הרי זה עבד וממזר:

גמ': כיני מתניתא. ממזר, מותר לו לישא שפחה לכתחילה. אמר רב יהודה בשם שמואל. הלכתא כרבי טרפון. רבי שמלאי הורי באנטוכיא. ורבי סימאי הורי בכפר ספורייה הלכה כרבי טרפון. תני משם ר' מאיר. יש איש ואשה שמולדין חמשה אומות. כיצד? גוי שיש לו [דף מא עמוד ב] עבד ושפחה והולידו בנים, הרי הם גוים. נתגייר אחד מהן, אחד גר ואחד גוי. נתגייר האדון הגוי וגייר לשני עבדיו לשם עבדות והולידו בנים, הרי אילו עבדים. אמר ר' זעירא הדא אמרא גוי שבא על שפחה והוליד בן, הוולד עבד. שיחרר שפחה והולידה בן מבעלה העבד, הוולד ממזר. ואחר כך שיחרר את העבד והוליד בן, הרי זה בן עבד משוחרר שהוא כישראל גמור נמצאו חמישה אומות גוי, גר, עבד, ממזר, עבד משוחרר. יש מוכר לאביו לתת לאמו כתובתה כיצד? מי שיש לו עבד ושפחה, והוליד בן ממנה בן, שיחרר את השפחה ונשאה. וכתב כל נכסיו לבנה. זהו שהוא מוכר לאביו, לתת לאמו כתובתה. רבי מאיר אומר. אין ממזרין טהורין לעתיד לבוא. שנאמר [זכריה טו ו] וישב ממזר באשדוד. מוליכין טינה רפש אצל טינה, וסריות אצל סריות. רבי יוסי אומר. ממזרים טהורים לעתיד לבוא. שנאמר [יחזקאל לו כה] וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאתכם ומכל גילולכם אטהר אתכם. אמר לו רבי מאיר. והלא אינו אומר אלא מכל טומאותיכם, ומכל גילולכם אטהר אתכם. אמר לו ר' יוסי, אילו נאמר מכל טומאותיכם, ומכל גילולכם ושתק, הייתי אומר כדברך

שכבר נאמר וטהרתם. ולמה חזר ואמר אטהר אתכם? הא אינו אומר אטהר אתכם, אלא מן הממזירות. **אמר רבי הונא בשם רבי יוסף.** אין הלכה כרבי יוסי לעתיד לבוא

הדרן עלך פרק האומר לחבירו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה א

מתני': עשרה יוחסין עלו מבבל. כהני, לויי, ישראלי, חללי, גירי, וחרורי, ממזירי, ונתיני, שתוקי, אסופי. כהני לויי וישראלים מותרים לבוא זה בזה. לויי וישראלים גירי וחרורי וחללי, מותרין לבוא זה בזה. גירי וחרורי וממזירי נתיני שתוקי ואסופי, מותרין לבוא זה בזה:

גמ': כהני לויי וישראלים **מנין שעלו?** על שם [עזרא ז ז] ויעלו מבני ישראל ומן הכהנים והלויים והמשוררים והשוערים והנתינים אל ירושלים בשנת שבע לארתחשסתא המלך. חללי. על שם [שם ב סא] ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ. אלה בקשו כתבם המתייחסים ולא נמצאו, ויגאלו מן הכהונה. [שם סג] ויאמר התרשתא להם **אשר לא יאכלו מקדשי הקדשים וכ"ו**. ולמה נקרא שמו התרשתא? שהתירו לו לשתות ביין של גויים. **דכתיב [נחמיה א יא] ואני הייתי משקה למלך. כתיב [עזרא ב סא] ומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזלי אשר לקח מבנות ברזלי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתייחסים ולא נמצאו ויגאלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדשי הקדשים עד עמוד כהן לאורים ותומים.** אשר לא יאכלו מקדשי הקדשים. הא בקדשי הגבול יאכלו. אמר רבי יוסי, גדולה היא החזקה. מכיון שהוחזקו שם להיות אוכלין, אף כאן אוכלין. ניחא תמן דכתיב [ירמ' לא כ] הציבי לך ציונים שאין התרומה מהתורה אלא שלא תשכח תורת תרומה ולא ידעו מה לעשות כשיחזרו לארץ. הכא בארץ ישראל שהתרומה מהתורה מה אית לך? סבר כמן דאמר מאיליהן קיבלו את המעשרות. **כתיב עד עמוד כהן לאורים ותומים.** וכי אורים ותומים היו באותה השעה בבית שני? אלא כאדם שהוא אומר, עד שיחיו המתים. עד שיבא בן דוד. [דף מב עמוד א] אילין בנות ברזילי, לשם שמים נתגירו או שלא לשם שמים נתגירו? אין תימר לשם שמים נתגירו, יאכלו בקדשי הקדשים. ואין תימר שלא לשם שמים נתגירו, אפילו בקדשי הגבול לא יאכלו. אפילו תימר לשם שמים נתגירו. וגורת לא כזונה היא אצל כהונה? פתר לה, **לא התחתנו עם בנותיו של ברזילי, אלא עם בנות בנותיו.** ואין בנות בנות ישראל הם ויהיו מותרים אף בקדשי הקדשים? **כגון שהתגירו בנותיו וגיירו את בנותיהן עימן כשהם פחותות מגיל שלוש וכר"ש.** דרבי שמעון אמר, גורת שנתגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה. **אלא שהסתפקו האם כיוון שקטנות אין בה דעת לטבול, מטבילין אותן על דעת בי"ד והן כשרות, או שהטבילו אותה על דעת אמה ואף שהטבילה אותה אמא, מכיון שהיא חוזרת וטובלת כשתגדיל לשום קדושת ישראל, כל אחת כשתטבול כגורת היא לחומרה, וגורת כזונה היא אצל הכהונה. לכן מספק אמרו שלא יאכלו מקדשי הקדשים עד עמוד כהן לאורים ותומים.** המתגייר לשם אהבה, וכן איש מפני אשה. וכן אשה מפני איש. וכן גירי שולחן מלכים. וכן גירי אריות. וכן גירי מרדכי ואסתר, אין מקבלין אותן. רב אמר, הלכה, גרים הם. ואין דוחין אותן כדרך שדוחין את הגרים תחילה. אבל מקבלין אותן, וצריכין קירוב פנים, שמא גיירו לשם שמים. גירי. **מנלן שעלו גרים עם ישראל בימי עזרא?** על שם [עזרא ו כא] וכל הנבדל מטומאת גויי הארץ אליהם. חרורי. על שם וכל הנתינים ובני עבדי שלמה וגומר. ממזירי אמר ר' סימון כתיב [נחמיה ז סא] ואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואימר. מתל מלח, זו בבל. תל חרשא, אילו שתוקי ואסופי שכששואלים אותם על אביהם ואמם, נעשים כחרשים. כרוב אילו הממזירין. רובין גרים אילו שהלכו אחר עיניהן לזנות עם נשות חבריהם. אדון שהיו אומרים אין דין ואין אדון. רבי חזקיה מפיק לישניה, אילו שהלכו אחר עיניהן ואמרו אין דין ואין דיין. ואימר, שהימרו לאל במעשיהן הרעים. אמר רבי אבון בשם רבי פינחס פירסמו עצמן כאימרה בחלוק. **מתל מלח תל חרשא, אמר ר' לוי בשם רבי שמעון בן לקיש.** ראויים היו ליעשות תל מלח אלא ששתקה להן מידת הדין. **נתינים. אלו הגבעונים ולמה נקרא שמם נתינים?** תני רבי אימי בשם רבי יהושע בן לוי, על שם [יהושע ט כז] ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה. ניחא לעדה. ולמזבח י"י? **הרי אין זה עונש אלא שכר להיותם משרתי ה'.** אלא

כביכול תליין יהושע בדופן בספק **המזבח**. אמר אני לא מקרבן ולא מרחקן. אלא במי שהוא עתיד לבנות את בית הבחירה. **את** שדעתו ליקרב יקרב, לרחק ירחק. בא דוד וריחקן שנאמר [שמואל ב כא ב] והגבעונים לא מבני ישראל המה. ולמה ריחקן? על שם [שם א] ויהי רעב בימי דוד שלש שנים, שנה אחר שנה. אמר דוד. בעון ד' דברים הגשמים נעצרים. בעון עובדי ע"ז, וגילוי עריות, ושפיכות דמים [דף מב עמוד ב] ופוסקין צדקה ברבים ואינן נותנין. בעון עובדי ע"ז מניין? **דכתיב** [דברים יא טז] השמרו לכם פן יפתה לבבכם וגו'. מה כתיב בתריה וחרה אף י"י בכם ועצר את השמים וגו'. בעון מגלי עריות מניין? **דכתיב** [ירמ' ג ב] ותחניפי ארץ בזימותיך וברעתך. מהו עונשו של דבר. [שם ג] וימנעו רביבים ומלקוש לא היה וגו'. בעון שופכי דמים מניין? **דכתיב** [במדבר לה לג] כי הדם הוא יחניף את הארץ. בעון פוסקין צדקה ברבים ואינן נותנין מניין? **דכתיב** [משלי כה יד] נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר. בדק דוד בכל דורו ולא מצא אחד מהן. התחיל שואל באורים ותומים. הדא הוא דכתיב [שמואל ב כא א] ויבקש דוד את פני י"י באורים ותומים. אמר ר"א כתיב [צפניה ב ג] בקשו את י"י כל עוני הארץ אשר משפטו פעלו. מאי אשר משפטו פעלו? שהוא עושה משפט ופעלו כאחת כשעושה משפט על חטאיו של אדם מזכיר את מעשיו הטובים. [שמואל ב כא א] ויאמר י"י, אל שאל ואל בית הדמים. על שאל שלא עשיתם עמו חסד. ועל בית הדמים, על אשר המית את הגבעונים. שלח דוד וקרא להם **ושאל**, מה לכם ולבית שאלו? אמרין ליה, על אשר המית ממנו ז' אנשים. שני חוטבי עצים, ושני שואבי מים, וחזן, וסופר, ושמש. אמר לון, מה אתון בעו כדון? אמרו ליה, יותן לנו שבעה אנשים מבניו, והוקענום לי"י, בגבעת שאל בחיר י"י. אמר לון, ומה הנייה לכון דאינון מתקטלין? סבו לכון כסף ודהב. והוון אמרין, אין לנו כסף עם שאל ועם ביתו. אמר, דילמא דאינון בהתין מתבישים לוותר כשהם יחד. פלגון. מן פלגון, נסב כל חד מינהון והוה מפייס ליה קומי גרמיה. והוה אמר ליה, מה הנייה אית לך דאינון מתקטלין? סב לך דהב וכסף. והוא אמר, אין לנו כסף עם שאל ועם ביתו. אין לי כתיב. באותה השעה אמר דוד. ג' **מידות** טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל. רחמנין ובווישנין וגומלי חסדים. רחמנין מניין? **דכתיב** [דברים יג יח] ונתן לך רחמים. בווישנין מניין? **דכתיב** [שמות כ יז] ובעבור תהיה יראתו על פניכם. זה סימן לבוישן שאינו חוטא. וכל שאין לו בוש פנים, דבר בריא שלא עמדו אבותיו על הר סיני. וגומלי חסדים מניין? **דכתיב** [דברים ז יב] ושמר י"י אלהיך לך את הברית ואת החסד. ואילו אין בהן אחד מהן. מיד עמד וריחקן שנאמר, והגבעונים לא מבני ישראל המה. אף עזרא ריחקן שנאמר [נחמיה יא כא] והנתינים יושבים בעופל. אף לעתיד לבוא, הקדוש ברוך הוא מרחקן. **דכתיב** [יחזקאל מח יט] והעובד העיר הגבעונים יעבדוהו יאבדוהו קרי שלא יתחתנו איתם. **כתיב** [שמואל ב כא ו ח] ויאמר המלך, אני אתן. ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה, אשר ילדה לשאול. את אדמוני, ואת מפיבושת ואת **חמשת בני מיכל בת שאול** וגו'. והכתיב [שם ו כג] ולמיכל בת שאול, לא היה לה ולד עד יום מותה. ואת אמר אכן? אמור מעתה בני מירב היו וגידלתן מיכל ונקראו על שמה. [שם כא ט] ויתנם ביד הגבעונים ויוקיעום בהר לפני י"י ויפלו שבעתם יחד. חסר יו"ד. זה מפיבושת בן יהונתן בן שאול, שהוא אדם גדול בתורה, ונתן דוד עיניו בו להצילו מידם. אמר דוד. הריני מעבירן לפני המזבח. וכל מי שהמזבח קולטו, הרי הוא שלי. והעבירן לפני המזבח, ונתפלל עליו והלך המזבח וקלטו. הדא הוא דכתיב [תהילים נז ג] אקרא אל אלהים עליון, לאל גומר עלי. שהסכים הקדוש ברוך הוא עם דוד. [שמואל ב כא ט י] והמה הומתו בימי קציר בראשונים **בתחילת** קציר שעורים. ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה על הצור. מהו על הצור? אמר רבי הושעיה, שהיתה אומרת הצור תמים פעלו. **אמר** ר' אבא בר זימנא בשם ר' הושעיה. גדול הוא קידש השם מחילול השם. בחילול השם כתיב [דברים כא כג] לא תלין נבלתו על העץ. ובקידוש השם כתיב [שמואל ב כא י] מתחלת הקציר עד נתך מים עליהם. מלמד שהיו תלויין מששה עשר בניסן, עד שבעה עשר במרחשון. והיו העוברים והשבים אומרים. מה חטאו אלו שנשתנית עליהן מידת הדין? והיו אומרים. על שפשטו ידיהן בגרים גרורים. אמרו. מה אם אילו [דף מג עמוד א] שלא נתגיירו לשם שמים, ראו היאך תבע הקדוש ברוך הוא את דמן. המתגייר לשם שמים, על אחת כמה וכמה. הרבה גירים נתגיירו באותה שעה. הדא הוא דכתיב [דברי הימים ב ב טז יז] ויספר שלמה את כל האנשים הגרים שנתגירו מעצמם שהרי לא קיבלו גרים בימי שלמה. ויעש מהם שבעים אלף נושא סבל, ושמונים אלף חוצב בהר. רב הונא אמר. בימי ר' אלעזר בן עזריה, ביקשו לקרבן. רבי אבהו מפ"ך לישנא שקדם בקשו לקרבן **ובימי רבי אלעזר** אסרו אמרו מי מטהר חלקו של מזבח? הדא אמרה יהושע ריחקן. ולא כמו הפירוש שיהושע תליין בספק דוד ריחקם שאם כן לא שייך חלק המזבח. אפילו תימא יהושע ריחקן. כלום ריחקן אלא פסולי משפחה. אין

תימר משום פסולי עבדות. מעתה הבא על הנתינה לא יהא לה קנס. והתנין, הבא על הנתינה יש לה קנס? אמר ר' אלעזר, איררן כנחש. שנאמר [יהושע ט כג] ועתה ארורים אתם. וכתוב [שם ז] ויאמר איש ישראל אל החוי. וכי חוי היו? אלא שעשו מעשה חיוי. אמר יודע אני שאמר הקדוש ברוך הוא [בראשית ב יז] כי ביום אכלך ממנו מות תמות. אלא הריני הולך ומרמה בהן והן אוכלין ונענשין ואני יורש את הארץ לעצמי. כך עשו אילו. אמרו, יודעין אנו שהקב"ה אמר לישראל [דברים כ יז] כי החרם תחרימם. החתי והאמורי והפרזי כאשר צוך י"י אלהיך. וכתוב [שם ז ב] לא תכרת להם ברית. הרי אנו הולכין ומרמים בהן, והם כורתין עמנו ברית. מה נפשך. יהרגו אותנו, עברו על השבועה. יקיימו אותנו, עברו על הגזירה. בין כך ובין כך, הן נענשין ואנו יורשין הארץ. רב נחמן בר יעקב אמר, מקבלין גרים מן הקרדוויים ומן התדמוריים. אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן. מתניתא אמרה כן שגירי תדמור כשירין. דתנינן תמן, כל הכתמין הבאין מרקם טהורין שהם גויים ואינם מטמאים, רבי יהודה מטמא, מפני שהם גרים וטועין. הבאין מבין שאר מקומות חוץ מרקם העובדי כוכבים טהורין. הא גירי תדמור כשירין. ר' יעקב אמר שמועתא כך, רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי, חד מכשיר את תושבי תדמור אחר שהתגירו וחד מקבל גרים שבאו להתגייר מתדמור. מאן דמכשיר מקבל. ומאן דמקבל לא מכשיר שחוששים שמא הם מבת ישראל שבאו עליה עבד או ממזר והם סברו שעכו"ם או עבד הבא על בת ישראל הולד ממזר. אמר רבי יוסי בי ר' בון בשם ר' נחמן בר יעקב. בבל ליוחסין שעזרא לקח משם את כל הפסולים ועשה אותה כסולת נקיה עד נהר זרוק. רבי יוסי בי ר' בון אמר. רב ושמואל, חד אמר עד נהר זרוק. וחורנה אמר עד נהר וואני. רבי יהודה אמר, בין הנהרות כגולה כבבל שהיא נקיה ליוחסין. אמר ר' חנינה ברוקא בשם רבי יהודה. בני מישא לא חשו להו משום ממזרות אלא משום ספק חללות. שכהנים ששם לא הקפידו על הגרושות. תמן קריין למישא מתה שכולם ממזרים. למדי חולה שרובם כשרים, עילם וגווכאי גוססות שרובם ממזרים. חבל ימא תכילתא דבבל המובחר כמו תכלת. שנויא עוונייא וגווכייא וצוצרייה, תכילתא המובחרים דחביל ימא. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה. דור אחד עשר שבממזר לר"ש כשר. ולא דרש ג"ש עשירי עשירי מעמוני ומואבי שאיסורם איסור עולם. דגבי ממזר כתיב [דברים כג ג] לא יבא ממזר בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא לו בקהל ה'. וגבי עמוני ומואבי כתיב [דברים כג ד] לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' עד עולם תנן, רבי אלעזר בי ר"ש אומר. דור אחד עשר שבממזר. זכרים אסורין, נקיבות מותרות. שדרש ג"ש עשירי עשירי מעמוני ומואבי. מה להלן זכרים אסורים ונקיבות מותרות. אף הכא זכרים אסורין ונקיבות מותרות. רבי שמואל בריה דרבי יוסי בי ר' בון אמר. אתיא דרבי אלעזר בי רבי שמעון כרבי מאיר. כמה דרבי מאיר אמר, גזירה שוה במקום שכתוב דון מיני ומיני היינו שלומדים לכל הדינים. כן רבי אלעזר בי ר' שמעון אומר, גזירה שוה במקום שכתוב. מה להלן זכרים אסורין ונקיבות מותרות. אף הכא זכרים אסורין ונקיבות מותרות. מעתה יהיו הנקיבות מותרות אפילו מיד? [דף מג עמוד ב] בלבד מעשירי ולמעלן שרק מעשירי ומעלה נלמד בג"ש אבל קדם עשירי אן צורך ללמוד שאיסורו מפורש. שאלו את רבי אליעזר. דור אחד עשר שבממזר מהו? אמר להן, הביאו לי דור שלישי ואני מטהרו. ומה טעמא דרבי אליעזר? דלא הוה חי. אתייה דרבי אליעזר כר' חנינה. דאמר רבי חנינה. אחת לששים ולשבעים שנה, הקדוש ברוך הוא מביא דבר בעולם, ומכלה ממזריהן, ונוטל את הכשירין עמהן שלא לפרסם את חטאיהן. ואייתנה כיי דאמר רבי לוי בשם רבי שמעון בן לקיש. כתיב [ויקרא ו יח] במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה'. קבע להם מקום שווה לשחיטה שלא לפרסם את החטאים. ומה טעם כתיב [ישעי' לא ב] וגם הוא חכם ויבא רע. לא מסתברא דלא אלא ויבא טוב. אלא ללמדך שאפילו רעה שמביא הקדוש ברוך הוא בעולם, בחכמה הוא מביאה. כתיב [ישעי' לא ב] ואת דברו מלשון מגפה לא הסיר. כל כך למה? וקם על בית מריעים ועל עזרת פועלי און. רב הונא אמר. אין ממזר חי יותר משלשים יום. ר' זעירה, כד סלק להכא, שמע קלין קריין, ממזירא וממזרתה. אמר לון מהו כן? הא אזילא ההיא דר"ה. דרב הונא אמר אין ממזר חי יותר מל' יום. אמר ליה רבי יעקב בר אחא. עמך הייתי כד אמר רבי אבא אמר רב הונא בשם רב. אין ממזר חי יותר משלשים יום. אימתי? בזמן שאינו מפורסם. הא אם היה מפורסם חי הוא. אמר רבי יסא בשם ר' יוחנן. אף לעתיד לבוא, אין הקדוש ברוך הוא נזקק אלא לשבטו של לוי שרק בהם הקב"ה יגלה מי ממזר אבל לא בישראל. מאי טעמא? דכתיב [מלאכי ג ג] וישב מצרף ומטהר כסף, וטהר את בני לוי וזקק אותם כו'. אמר ר' זעורה. כאדם שהוא שותה בכוס נקי. אמר רב הושעיה, בגין דאנן לויים נפסיד? אמר רבי חנינה בריה דרבי אבהו. אף עימהן לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא עושה צדקה. ומה טעמא? והיו [מלאכי ג ג] והיו לה' מגישי מנחה בצדקה שאף הממזרים משבט לוי לא יתפרסמו. אמר ר' יוחנן. כל משפחה שנשתקע בה פסול. אין מדקדקין אחריה. אמר ר'

שמעון בן לקיש. מתניתא אמרה כן **דתנן**, משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע שהכריז שהם פסולים אף שהיו כשרים. ועוד אחרת היתה שם, **וקרבה בן ציון בזרוע**. אף על פי כן, לא ביקשו חכמים לפרסמן. אבל חכמים מוסרין אותן לבניהן **ותלמידיהן**, פעמים בשבוע. אמר רבי יוחנן. העבודה שאני מכירין, ונשתקעו בהן גדולי הדור. אמר רבי יהושע בן לוי. חמשת אלפים עבדים היו לו לפשחור בן אמר הכהן. וכולן נשתקעו בכהונה. הן עזי פנים שבכהונה. אמר רבי אלעזר. עיקר טירונוייה בהן, עיקר יחוסן תמצא במעזים ומריבים כדכתיב [הושע ד ד] ועמך כמריבי כהן. אמר רבי אבהו. שלש עשרה עיירות נשתקעו בכותיים בימי השמד. אמרין הדא עירו דמושהן, מיניהון. אמר רבי חיננה. מתניתא דלא כרבי יודה. דרבי יודה אמר כתיב לא יבא ממזר בקהל ה'. עד דור עשירי לא יבא לו בקהל. לא יבא עמוני ומואבי בקהל. לא יבא להם בקהל. ארבעה פעמים נאמר קהל, מלמד שארבעה קהילות אינן קהל. קהל כהנים. קהל לווים. קהל ישראלים. קהל גרים. מתיבין לרבי יודה. והכתיב [דברים כג ב] לא יבא פצוע דכא בקהל ה' ולדבריו היה צריך להיות עוד קהל? פסול גוף אינון ולא נמנו אלא פסולי משפחה. והכתיב [שם ח ט] לא תתאב מצרי כי גר היתה בארצו. בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה'? בעשה אינון. רבנין אמרין שלשה קהילות אינון. קהל כהנים קהל לווים קהל ישראלים. לא יבא. לא יבא לא יבא. ולא יבא רביעי לגופו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ב

מתני': ואי זהו שתוקי? כל שהוא מכיר את אמו, ואינו מכיר את אביו. ואסופי? כל שנאסף מן השוק, ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו. אבא שאול היה קורא לשתוקי, בדוקי:

גמ': מהו בדוקי? בדוק אחריו. ששואלים את אימו ואם אומרת לכשר נבעלתי, כשר. אמר אחוי דר"י בר זבדי בשם רבי. תינוק, כל זמן שהוא מושלך בשוק, או אביו או אמו [דף מד עמוד א] מעידין עליו. נאסף מן השוק, צריך שני עדים. ואביו ואמו כשני עדים הן. רבנין דקיסרין אמרי בשם רב חסדא. הדא דאת אמר, בתינוק שאינו מרגיע שאינו זז ממקומו. אבל בתינוק שהוא מרגיע שזז ממקום למקום, צריך שני עדים. ואביו ואמו כשני עדים הן. ואתייה כההיא דאמר רבי ינאי. עגלים וסייחין המקפצין, אין להן חזקה. אמר רבי אבא בשם רב חסדא. שלשה הן שהן נאמנין על אתר. חיה, ושיירה, והמטהרת חברותיה. חיה דכתיב [בראשית לח כח] ותקח המיילדת ותקשר על ידו שני לאמר, זה יצא ראשונה. ושיירה. כההיא דאמר רבי אבא אחוי דר' יהודה בר זבדי בשם רב. שיירה עוברת ומצאו תינוק מושלח, כל זמן שהוא מושלך לשוק, או אביו או אמו מעידין עליו. נאסף מן השוק, צריך ב' עדים. ואביו ואמו כב' עדים הן. והמטהרת חברותיה. כההיא דתנין תמן, ג' נשים ישינות במיטה אחת. נמצא דם תחת אחת מהן, כולן טמאות. בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה. היא טמאה ושתיים טהורות. אמר רבי אבא ובלבד שבדקה בתוך מעת לעת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ג

מתני': כל האסורין לבוא בקהל, מותרין לבוא זה בזה. ורבי יהודה אסור. רבי אליעזר אומר. וודאן בוודאן, מותר. וודאן בספיקן, ווספיקן בוודאן, ווספיקן בספיקן, אסור. ואילו הן הספיקות. שתוקי ואסופי וכותי:

גמ': תנן כל האסורין לבוא בקהל, מותרין לבוא זה בזה. רבי ירמיה אמר כללא, כל הפסולים בן פסול גוף כגון כרות שפכה ובן פסול משפחה כגון ממזר מותרים זה בזה ולכן פצוע דכא ישראל מותר לו לישא ממזרת. אמר רבי יוסי, בלבד פסול משפחה. הא פסול גוף לא בדא. חייליה דרבי יוסי מן הדא. דאמר רבי חלקיה אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי. לא שנו אלא פצוע דכא ישראל, אבל פצוע דכא כהן, לא שנאר בקדשתו. כמה דאת אמר תמן, אם כהן ברור הוא, אסור לו לישא גיורת

שאף שיש פסול בגופו. הוא נשאר בקדושתו ואסור בפסולות לו. אף הכא ישראל ברור, אף שיש פסול בגופו אסור לישא ממזרת, שהוא נשאר בקדושתו ואסור בפסולות לו. על דעתיה דרבי יודה, ממזר לא ישא ממזרת? נישמענה מן הדא. דאמר רבי אימי. תני רבי יעקב גבליא קומי רבי יוחנן ורבי יצחק בר טבליי בשם רבי שמעון בן לקיש. לדברי רבי יהודה, ממזר לא ישא ממזרת [דף מד עמוד ב] אלא שפחה וישחרר את בניה כדי שיתכלו ממזרין מן העולם. ודכוותה עמוני לא ישא עמונית שהרי בניו אסורים. אמר רבי יוסי בי ר' בון. על דרבנין שאמרו שקהל גרים לא נקרא קהל, ועמוני מותר בגרה נצרכה. דאין יסבור רבי יודה שלגבי גרים הם פסולין דגרים קהל ה' אינון, שהרי לישא עמונית אינו יכול, שהיא קהל ה' אצלו. לישא מצרית אינו יכול, שהוא קהל ה' אצלה שבנותיו מותרות. אמר רבי מתניה נותנים לו שפחה ומשחרר את ילדיה. ודכוותה מצרי לא ישא מצרית האם גם בזה גזר ר"י אף שהאיסור רק לשלוש דורות? נישמענה מן הדא דתני רבי אבהו קומי רבי יוחנן. אמר ר' יודה, בנימן גר מצרי היה מתלמידיו של רבי עקיבה. אמר, אני גר מצרי, נשוי לגיורת מצרית. בני בן גר מצרי, ואני משיאו לגיורת מצרית, נמצא בן בני כשר לבוא בקהל. אמר לו רבי עקיבה, לא בני. אלא אף אתה השיאו לבת גיורת מצרית, כדי שיהו שלשה דורות מיכן ושלשה דורות מיכן. אמר רב יהודה בשם רב. הלכה כרבי אלעזר שודאן בודאן כגון ממזר ונתינה מותרים ספקן בודאן כגון שתוקי וממזרה וודאן בספקו ממזר ושתוקית אסורים. למה לדברי חכמים ממזר מותר בספק? אמר רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק. כתיב [דברים כג ג] לא יבא ממזר בקהל ה'. בקהל ברור אינו בא, אבל הוא בקהל ספק. תמן תנינן, ייבם ונולד בן, ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון. יוציא, והוולד כשר, וחיבבין אשם תלוי. תני, הראשון כשר להיות כהן גדול. והשני ממזר בספק. רבי אליעזר בן יעקב אומר, אין ממזר בספק ספק ממזר מותר לבא בקהל מודה ר' אליעזר בן יעקב, בספק כותים ובספק חללים שהם אסורים לבא בקהל. שרק ספק ממזר מותר מגזרת הכתוב דכתיב, לא יבא ממזר בקהל ה'. ממזר ודאי לא יבא, אבל ספק ממזר יבא. כההיא דתנינן תמן. עשרה יוחסין עלו מבבל וכו' ממזרים שתוקים אסופים וכותים מותרים זה בזה. מכאן שספק מותר בממזר. על דעתיה דרבי אליעזר בן יעקב שמונה שאסופי ושתוקי שהם ספק ממזר דינים כישראל לבא בקהל. על דעתיה דרבן גמליאל ורבי אליעזר שאשה נאמנת לאמר לכשר נבעלתי אן כאן שתוקי תשעה. על דעתין דרבנן עשרה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ד

מתני': הנושא אשה כוהנת, צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות, שהן שמונה. אמה, ואם אמה, ואם אבי אמה ואמא, ואם אבי אביה, ואמה, ולויה וישראלית, מוסיפין עוד אחת:

גמ': אמר רבי יוחנן. דרבי מאיר היא [דף מה עמוד א] דתני, העידו ר"י ורבי"ב על אלמנת עיסה שהיא כשרה. אי זו היא עיסה כשירה? כל שאין בה, ולא ממזר, ולא נתין ולא עבד. ר' מאיר אומר. כל שאין בה אחת מכל אילו אלא ספק חלל, בתה כשירה לכהונה. שספק אם אותו חלל היה אביה, ואת"ל שהוא אביה, אולי אינו חלל. אבל משפחה שנשתקע בה פסול ודאי, רבי מאיר אומר בודק עד ארבע אימהות. שתים מצד האם: אמה, ואם אבי אמה, ושתים מצד האם: אם אביה ואם אבי אביה, ומשיא. וחכמים אומרים. בודק לעולם. רב אמר, זו דברי ר' מאיר. אבל חכמים אומרים. בודק מאי זו משפחה משיאין לכהונה ומשיא, ואינו צריך בדיקה. ביד מי הוא בודק? אמר רבי חגי"י בשם רבי יאשיה. בודק ביד קרובותיו. ר' חמא, אתא חד סבא אמר ליה, משיאין לכהונה מן הדא זרעיתא? אמר ליה אין. ואסיב על פומיה. רב אמר לחייה בריה, נחות דרגא וסב איתתא. אמר רב אידי. שכחא הא מילתא בפומהון דרבנין כתיב [במדבר ה כח] ואם לא נטמאה האשה, וטהורה היא. מכיון שלא נטמאה, טהורה היא. ולא כיהודה בן פפוס, שנועל דלת בפני אשתו. אמרון ליה, נהוגין הוון אבהתך עבדין כן? חד כהן אתא לגבי ר' יוחנן. אמר ליה, עבדית כמתניתא שנשאתי אשה כהנת, ובדקתי אחריה ארבעה אימהות שהן שמונה. אמר ליה. אין הוא עיקרא, לקמן קדם ארבע דורות מן מודע לך שלרבי יוחנן צריך לבדוק לעולם? לוויים ישראלים מוסיפין עליה עוד אחת. ולא נמצאת מחמיר בישראלים יותר מן

הכהנים? אמר רבי יוסי בי רבי בון. אחת זו ואחת זו, קנס קנסו חכמים בהן, כדי שיהא אדם דבק בשבטו ובמשפחתו. לכן בכהן שלוקח לוויה או ישראלית הטריחו שיבדוק יותר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ה

מתני': אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה, ולא מן הדוכן ולמעלה. וכל מי שהחזיקו אבותיו משוטרי הרבים, וגבאי הצדקה. משיאין לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהן. רבי יוסי אומר [דף מה עמוד ב] אף מי שהיה חתום בערכי הישנה של ציפורי. ר' חנניה בן אנטיגנוס אומר, אף מי שהיה מוכתב באיסטרטא של מלך של דוד המלך:

גמ': כתיב [דברים יז טו] שום תשים עליך מלך. אין לי אלא מלך שיהיה מיוחס. מניין לרבות שוטרי הרבים, וגבאי צדקה, וסופרי דינין, ומכין ברצועה, מניין? ת"ל, מקרב אחיך תשים עליך מלך. כל שתמניהו עליך, לא יהא אלא מן הברורין שבאחיק. תנן, ר' חנניה בן אנטיגנוס אומר, אף מי שהיה מוכתב באיסטרטא של מלך. מ"ט? אמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן. כתיב [דברי הימים א ז מ] והתייחסם בצבא במלחמה. זכות יחסיהם עומדת להם במלחמה. עד כדון, מן הקבלה. מדברי תורה מניין? דכתיב [דברים כג ג] לא יבא ממזר בקהל יי". [שם ב] לא יבא פצוע דכא וגו' וגו' מה כתיב בתריה? כי תצא מחנה על אויבך וגו'.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ו

מתני': בת חלל זכר, פסולה לכהונה לעולם. ישראל שנשא חללה, בתו כשירה לכהונה. חלל שנשא בת ישראל, בתו פסולה לכהונה. רבי יהודה אומר. בת גר זכר, כבת חלל זכר. רבי אליעזר בן יעקב אומר. ישראל שנשא גיורת, בתו כשירה לכהונה. וגר שנשא בת ישראל, בתו כשירה לכהונה. אבל גר שנשא גיורת, בתו פסולה לכהונה. אחד גרים ואחד עבדים משוחררין, ואפילו עד עשרה דורות. עד שתהא אמו מישראל. רבי יוסה אומר. אף גר שנשא גיורת, בתו כשירה לכהונה:

גמ': תנן בת חלל זכר, פסולה לכהונה לעולם. אמר רב המנונא בשם רב. כיון שהבת הראשונה נולדה מזכר חלל, היא ובתה ובת בתה אסורה לעולם אפילו אם היה בעלה מישראל. אמר רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל. כתיב לא יחלל זרעו בעמיו. וכתיב לא יטמא בעל בעמיו להחלו. מה בעמיו שנאמר להלן גבי טמאת מת, זכרים אסורין ונקיבות מותרות. אף בעמיו שנאמר כאן, זכרים אסורין ונקיבות מותרות ובת חללה מישראל מותרת. מה נפק מביניהון? כהן שבא על הגרושה והוליד בן. והלך הבן והוליד בן ובת. על דעתיה דרב, גם בת הבן וגם בת הבת אסורה. על דעתיה דרבי יוחנן בת הבן אסורה ובת הבת מותרת. מתניתא פליגא על רב דתנן, ישראל שנשא חללה, בתו כשירה לכהונה. פתר לה, בחללה מבנה. שנעשתה כחללה שאסורה בתרומה בגלל שיש לה בן מישראל. מתניתא פליגא על רבי דתנן, חלל שנשא בת ישראל, בתו פסולה לכהונה. רבי יהודה אומר. בת גר זכר, כבת חלל זכר. משמע שבת חללה מישראל כשרה. פתר לה, לא בא רבי יודה אלא להוסיף על התנא קמא ולאסור אף בת גר זכר. אלו אמר. ר"י בת חלל כבת הגר, שפיר הוה שמעינן דפליג להתיר בת הבת של חלל. אבל השתא דקאמר בת גר זכר כבת חלל זכר לא בא אלא להוסיף. דלמא. רבי יהושעיה רובה ורבי יודה נשייא הוון יתיבין. רהט ר' יוחנן ולחש ליה באודנא דרבי הושעיה רובה, פצוע דכא כהן, מהו שישא בת גרים ויאכילנה בתרומה? אמר ליה, מה אמר לך? אמר ליה, מילה דנגר בר נגרין לא מפריק ליה. לא אמר לי [דף מו עמוד א] גיורת שדינה פשוט שהיא כזונה אצלו שכהן פצוע דכא בקדושתו הוא. ולא בת ישראל שגם דינה פשוט שהיא אסורה עליו כחללה. לא אמר לי אלא בת גרים. ובת גרים לא כישאל היא? פתר לה כרבי יודה. דר' יודה אומר, בת גר זכר כבת חלל זכר ואסורה לכהן כשר. השאלה האם לכהן פצועה דכא היא מותרת, ורבי יוחנן שאל האם מותרת

לכהן פצוע דכא. כהן שבא על גרושה והוליד בת, ונישאה לישראל וילדה בת. בת הבת, מהיא לכהן? רבי חנינא ורבי מנא. חד אמר, כשירה, שבני ישראל מקווה טהרה לחללות. וחד אמר פסולה. מתיב מאן דאמר כשירה למאן דאמר פסולה והא תנן, בת חלל זכר פסולה. הא בת הבת כשרה. בת חלל זכר אינה שהרי היא בת הבת וחללה מבנה אינה שהרי אין לה בן מישראל. משום מה היא פסולה? תנן, רבי אליעזר בן יעקב אומר כו'. תמן תנינן רבי אליעזר בן יעקב אומר. האשה בת גרים, לא תינשא לכהונה, עד שתהא אמה מישראל רבי יהודה אומר. בת גר זכר, כבת חלל זכר אפילו אם האם מישראל. וכולהו מקרא אחד הן דורשין דכתיב [יחזקאל מד כב] כי אם בתולות מזרע בית ישראל. רבי יהודה אומר, עד שיהא אמו מישראל. רבי אלעזר בן יעקב אומר, או אביה או אמה. רבי יוסי אומר, עד שיולדו בקדושת ישראל. ר' שמעון אומר, עד שיביאו בתולים בקדושת ישראל. תני בשם רבי שמעון. גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד שנתגיירה, כשירה לכהונה. שנאמר [במדבר לא יח] וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם. והרי פנחס עמהן. ורבנין אמרי, החיו לכם, לעבדים ולשפחות. אמר רבי יסה בשם רבי יוחנן, הלכה כרבי יוסי. וכהנים נהגו סלסול בעצמן כר' אליעזר בן יעקב שלפחות אחד ההורים יהיה מישראל. חד כהן נסב בת גרים. אתא עובדא קומי רבי אבהו, וארבעיה על ספסילא כדי להכותו. אמר ליה רב ביבי. לא כן אלפן רבי הלכה כרבי יוסי? אמר ליה. ולא כהנים נהגו סלסול בעצמן כראב"י? אמר ליה, ועל מנהג לוקין? א"ל, אין כך. את חמי מפיס לי, ואנא מוקים ליה. מן דקיימיה, אמר ליה אותו כהן. הואיל והותרה הרצועה, אף אני מותר בה. אמר רבי יעקב בר אידי בר אשעיה. מעשה במשפחה בדרום, שהיו קורין עליה ערער. ושלח רבי את רבי רומיניס לבודקן. ומצא שנתגיירה זקנתה מבת שלש שנים ויום אחד, והכשירה לכהונה. רבי הושעיה אמר, כרבי שמעון הכשירה. א"ר זעירא, דברי הכל היא. דאמר רבי זעירא בשם רב אדא בר אחוה. ורבי יודא מטי בה בשם רבי אבהו שאמר בשם רבי יוחנן. וולד בוגרת שכלו בתוליה מכהן גדול כשר. שהוא בלא תעשה שבא מכח עשה. שאינו אלא עשה. דכתיב [ויקרא כא יג] והוא אשה בבתוליה יקח. וכל לא תעשה שבא מכח עשה, עשה הוא. ודכוותה [ויקרא כא יד] כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. מעמיו ולא מן גיורת. כל לא תעשה שבא מכח עשה, עשה הוא והוולד כשר. ואם בכהן גדול כך ק"ו בכהן הדיוט. התיב רבי הושעיה. הרי דור שני של מצרי. הרי הוא בלא תעשה שבא מכח עשה, ועשה הוא. דכתיב, דור שלישי יבא בקהל ה'. דור שלישי ולא דור שני. ואעפ"כ כריש לקיש ולד דור שני של מצרי אסור ואם נשאת לכהן הולד חלל, ואם כן גם כשגירת נשאת לכהן, הולד יהיה חלל. חזר רבי הושעיה ואמר, לא דמי עשה שבישראל לעשה שבכהנים. עשה שבישראל, אסור בכל. ועשה שבכהנים אסור בכהנים, ומותר בלויים ובישראלים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ז

[דף עמוד ב] מתני': האומר בני זה ממזר, אינו נאמן. ואפילו שניהן אומרין על העובר שבמעיה ממזר הוא, אינן נאמנין. רבי יהודה אומר, נאמנין:

גמ': תמן תנינן. האומר בני זה, נאמן. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. לתת לו ירושה אם ימות האב, אבל לא ליקח ממנו אם ימות הבן, שאינו נאמן לירש אותו אם מת. א"ר יוסי. ולא מתניתא היא? דתנן, אפילו שניהן אומרין על העובר שבמעיה ממזר הוא, אינן נאמנין. דילמא על דרבי יהודה איתאמרת, דר' יודה אומר נאמנים. על זה אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. שמה שאמר רבי יהודה שנאמנים, הכוונה שנאמנים לתת לו ולא נאמנים ליקח ממנו. אמר ר' חזקיה. עוד היא אף זה מתניתא דתנן, כתיב [דברים כא יז] כי את הבכור בן השנואה יכיר. היו מחזיקין בו שהוא בנו. ובשעת מיתתו אמר אינו בנו, אינו נאמן. היו מוחזקים בו שאינו בנו. ובשעת מיתתו אמר בני הוא נאמן שיכול לתת לו נכסיו במתנה. אית תניי תני אף על קדמייתא נאמן. ר' חזקיה ור' זריקן אמרו בשם רבי הונא. היו מחזיקין אותו שהוא משפחתו וחשבו שהשתחררה, נאמן לאמר שלא שיחררה ואינו בנו אלא עבדו. היה עומד בצד המוכסין ואמר בני הוא. וחזר ואמר עבדי הוא, נאמן שאני אומר שלא אמר בתחילה אלא לפוטרו מן המכס. עבדי הוא. וחזר ואמר בני הוא, אינו נאמן. אית תניי תני, נאמן. אמר ר' מנא. כגון אילין כותאי, דינון

משעבדין בבניהן לכן כשקרא לו עבד ואח"כ אמר שהוא בנו אין בכך סתירה. תני נאמן על הקטן ואינו נאמן על הגדול. אי זהו גדול? רבי זעירא אמר, כל שיש לו אשה ובנים. רבי אבהו אמר בשם רבי יוחנן. כל שיש לו אשה. מתניתא פליגא על רבי זעירא דתנן, גר שמל ולא טבל. והיו לו בנים ואמר, מלתי ולא טבלתי, נאמן. ומטבילין אותו בשבת. משום מנכיה מה נפסיד אם יטבול דברי רב יודה. מה עבד לה. רבי אבהו? הרי כשנאמן על עצמו, פוסל את בנו? פתר לה משם מה בכך. שבאמת גר שמל ולא טבל כשר ואין טבילה אלא הידור ואן זה כמתקן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ח

מתני': מי שנותן רשות לשלוחו לקדש את בתו, והלך הוא וקידשה. אם שלו קדמו, קידושיו קידושין. ואם של שלוחו קדם, קידושיו קידושין. ואם אין ידוע, שניהן נותנין גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה, והלכה היא וקידשה את עצמה. אם שלה קדמו, קידושיה קידושין. ואם של שלוחה קדמו, קידושיו קידושין. ואם אין ידוע, שניהן נותנין [דף מז עמוד א] גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס:

גמ': ולית הדא פליגא על ר' יוחנן? דרבי יוחנן אמר, אדם מבטל שליחותו בדברים. ואילו כאן משמע שרק אם עשה מעשה וקידש בעצמו ביטל את השליח. אבל אינו יכול לבטלו באמירה. פתר לה, משום חומרא דעריות, תיקנו שלא יוכל לבטל את שליחותו שלא בפניו אלא במעשה. רבי יוסה בי רבי בון שמע לה מן דבתרה דתנן, וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקידשה את עצמה. ולית הדא פליגא על רבי יוחנן? דר' יוחנן אמר, אדם מבטל שליחותו בדברים. פתר לה משום חומרא הוא בעריות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה ט

מתני': מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים. ובא הוא ואשתו ובניו ואמר. אשה שיצאת עמי למדינת הים, הרי היא זו ואילו בניה. אינו צריך להביא ראיה, לא על האשה ולא על הבנים. מתה ואילו בניה. צריך להביא ראיה על הבנים, ואינו מביא ראיה על האשה:

גמ': אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. איש ואשתו שמגדלים ילדים עשו אותן כשני עדים שמעידים שאלו ילדיהם. חזקה אין אשה שותקת על בני חבירתה, לאמר שהם בניה. רבי אבון שמע לה מן דבתרה דתנן, אשה נשאתי במדינת הים, הרי זו ואילו בניה. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. איש ואשתו עשו אותן כשני עדים. חזקה אין האשה שותקת על בני חבירתה, לאמר שהם בניה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה י

מתני': אשה נשאתי במדינת הים. הרי היא זו ואילו בניה. מביא ראיה על האשה, ואינו צריך להביא ראיה על בניה. מתה ואילו בניה. צריך להביא ראיה על האשה ועל הבנים:

גמ': תני, איש ואשה שבאו ממדינת הים. הוא אומר אשתי היא. והיא אומרת בעלי הוא, אין הורגין עליהן משום אשת איש. הוחזקו, הורגין עליהן משום אשת איש. עד כמה היא חזקה? ר' יונה ר' בא ורבי חייה אמרו בשם רבי יוחנן, עד שלשים יום. תמן תנינן. תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ולא ברור אם הוא לקח והכל טמא או אחרים נתנו לו והבצק טהור. ר"מ מטהר שספק טמאה בדבר שאין בו דעת להשאל ספקו טהור, וחכמים

מטמאין, שאין זה ספק אלא ודאי לפי שדרך תינוק לטפח בעיסה וחזקה שהוא נגע. ושורפין תרומה על החזקות? אמר ר' יוסי בשם ר' זעירא. איתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל. ר' יוחנן אמר. הורגין על החזקות. ורשב"ל אמר, אין הורגין על החזקות. רבי יוסי בי רבי בון אמר בשם רבי זעירא. כל עמא מודיי שהורגין על החזקות. מה פליגין? בשריפה. רבי יוחנן אמר. הורגין על החזקות, ואין שורפין תרומה על החזקות. רשב"ל אומר, כשם שהורגין על החזקות, כך שורפין על החזקות. ומניין שהורגין על החזקות? אמר ר' שמואל בריה דרבי יוסי בי ר' בון. כתיב [שמות כא טו] ומכה אביו ואמו מות יומת. וכי דבר בריא הוא שזה הוא אביו? והלא חזקה היא שהוא אביו, ואת אמר הורגין. אף הכא הורגין. תנן, מתה ואילו בניה. צריך להביא ראייה על האשה ועל הבנים: תני, הביא ראייה על הגדולים. יביא ראייה על הקטנים. ליידיא מילה הרי כבר הביא על הגדולים? אמר רבי יונה. שאני אומר שמא נתגרשה בנתיים, וחזר ונשא אותה והקטנים חללים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה יא

[דף מז עמוד ב] מתני': לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. ר' שמעון אומר. מתייחד עם שתי נשים, בזמן שאשתו עמו. וישן עמהן בפונדקי, מפני שאשתו משמרתו. מתייחד אדם עם אמו ועם בתו, וישן עמהן בקירוב בשר. ואם הגדילו, זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. ולא ילמד רווק סופרים לא יהיה מלמד תינוקות. ולא תלמד אשה סופרים. רבי אליעזר אומר. אף מי שאין לו אשה, לא ילמד סופרים. ר' יהודה אומר. לא ירעה רווק את הבהמה, ולא יישנו שני רווקים בטלית אחד. וחכמים מתירין. כל שעסקו עם הנשים, לא יתייחד עם הנשים. לעולם לא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים. רבי מאיר אומר. לעולם ישתדל אדם ללמד את בנו אומנות נקייה, ויתפלל לפני מי שהעושר שלו. לפי שאין לך אומנות, שאין בה עניות ועשירות. שאין עניות מן האומנות. ואין עשירות מן האומנות. רבי שמעון בן אלעזר אומר. ראית מימך חיה ועוף שיש להן אומנות? והן מתפרנסין שלא בצער. והלא לא נבראו אלא לשמשני. כך הן מתפרנסין בלא צער. ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא שהירעתי את מעשיי וקיפחתי את פרנסתי. אבא גוריון איש צידן אומר משום אבא שאול. לא ילמד אדם את בנו, חמר, גמל, ספן, ספר, קדר, רועה, וחנווני. שאומנותן אומנות ליסטין. רבי יהודה אומר משמו. החמרים רובן רשעים. הגמלים רובן כשירים. הספנים רובן חסידים. טוב שברופאים לגיהנם. כשר שבטבחים שותפו של עמלק:

גמ': תנן, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. אמר ר' אבין. במה דברים אמורים? בכשירין. אבל בפריצין, לא תתייחד אפילו במאה איש. תני, בן יומו שמת, הרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם. לא סוף דבר בן יומו חי. אלא אפילו יצא ראשו ורובו בחיים ומת. ויוצא בחיק אבל לא בארון, ונקבר באשה אחת ובשני אנשים. אבא שאול אומר. אף באיש אחד ובשתי נשים. מסתברא דר"ש מודיי לאבא שאול. אבא שאול לא מודי לר"ש. ומה שאמר אפלו באיש אחד ושתי נשים, לפי שאין יצר הרע מצוי בבית הקברות. אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כתיב [דברים יג ז] כי יסיתך אחיך בן אמך או בנך או בתך או אשת חיקך. אמך בסתר. [דף מח עמוד א] בתך בסתר. מכאן שמתייחד אדם עם אמו ודר עמה. עם בתו ודר עמה. עם אחותו ואינו דר עמה. וישן עמה בקירוב בשר. תני ר' חלפתא בן שאול. הבת אצל האב, עד בת שלש שנים ויום אחד. הבן אצל האם, עד בן תשע שנים ויום אחד. הגדילו. זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. תני, שנים שהיו ישינים במטה אחת. זה מתכסה בכסות עצמו וקורא. וזה מתכסה בכסות עצמו וקורא. אם היו בנו ובתו קטנים, מותר. תמן אמרין, איש ואשתו מותר. אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר. לאיש ואשתו נצרכה אבל עם אחרים פשיטא שאסור: תנן. ולא ילמד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים כו'. תני ר' אלעזר אומר. אף מי שיש

לו אשה ובנים ואינן עמו באותו מקום, לא ילמד סופרים. ר' יודן בי רבי ישמעאל **העביר** חד מתניין הכן, שהעביר מלמד כזה שהיה נשוי אך אשתו לא הייתה בעיר... תנן, ר' יהודה אומר לא ירעה רווק את הבהמה. ולא יישנו שני רווקין בטלית אחד. וחכמים מתירין. יאות אמר ר' יודה. מה טעמא דרבנין? חס ושלום לא נחשדו ישראל. לא על הזכור, ולא על הבהמה. והתנין, לא ילמד רווק סופרים? **קס"ד משום התינוקות. לא משום כך אלא משום שאמו באה עמו. אחותו באה עמו. תנן. לא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים וכו'.** תני, לא ילמד אדם את בנו חמר וגמל וספן קדר רועה חנווני. מפני שאומנות אומנות ליסטין. **תנן. אבא אוריין איש צדין אומר משום אבא שאול כו'.** רוב חמרים רשעים. רוב גמלין כשירין. רוב ספנים חסידים. רוב ממזירין פקחין. רוב עבדים נאים. רוב בני אבות **ביישינים**. רוב בנים דומין לאחי האם. כשר שברופאים לגיהנם. הכשר שבטבחין שותף עמלק. תני רבי שמעון בן יוחי. הטוב שבנחשים, רצץ את מוחו. הכשירה שבנשים, בעלת כשפים. אשרי מי שעושה רצון המקום. ר"מ אומר. מ"מ אדם מתפרנס. אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה. אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה. **תנן. ר"מ אומר. לעולם ישתדל אדם ללמד את בנו אומנות נקייה כו'.** מה יעשה אדם? ישתדל וילמד את בנו אומנות קטנה. ויתפלל ויבקש רחמים ממי שהעושר שלו. שאין לך אומנות שאין בה עניים ועשירים. אלא הכל לפי זכות האדם. רבי שמעון בן אלעזר **אומר משום ר' מאיר. ראית מימך ארי סבל. ארי קייץ. שועל חנווני. זאב מוכר קדירות. והן מתפרנסין בלא צער. ולמה נבראו? לשמשיני. ואני נבראתי לשמש את קוני. והרי הדברים קל וחומר. ומה אם אילו שנבראו לשמשיני. כך הן מתפרנסין בלא צער. אני שנבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאהא מתפרנס בלא צער? ומי גרם לי להיות מתפרנס בצער? הוי אומר חטאי. על שהירעתי מעשיי, קיפחתי פרנסתי**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין

פרק ד הלכה יב

מתני': רבי נהוראי אומר. מניח אני כל אומניות שבעולם, ואיני מלמד את בניי אלא תורה. שאדם אוכל משכרה בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא. ושאר כל אומניות, אינן כן. שאם נכנס אדם לידי חולי, או לידי זקנה, או לידי מידה של ייסורין, ואינו יכול לעסוק במלאכתו. הרי הוא מת ומוטל ברעב. אבל התורה אינו כן. אלא משמרתו מכל רע בנערותו. ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו. בנערותו מהו אומר? [ישע' מ לא] וקוי י"י יחליפו כח. יעלו אבר כנשרים, ירוצו ולא ייגעו, ילכו ולא ייעפו. בזקנותו מהו אומר? [תהלים צב טו] עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו. וכן הוא אומר באברהם אבינו [בראשית כד א] ואברהם זקן בא בימים, וי"י ברך את אברהם בכל. מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמר [שם כו ה] עקב אשר שמע אברהם בקולי, וישמר משמרת מצותי חקותי ותורותי:

גמ': רבי נהוראי אומר. מניח אני כל אומניות שבעולם, ואיני מלמד את בני אלא תורה. שכל אומנות אינו עומדת לו לאדם אלא בימי נערות, בזמן שכוחו עליו. אבל אם בא לידי חולי, או נכנס לידי זקנה, או למידה של ייסורין ואינו יכול לעשות מלאכה, הרי הוא מת ברעב. אבל התורה אינה כן. אלא מכבדתו ומשמרתו מכל רע בנערותו. ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו. בנערותו מהו אומר? וקוי י"י יחליפו כח, יעלו אבר כנשרים, ירוצו ולא ייגעו, ילכו ולא ייעפו. בזקנותו מהו אומר? עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו. וכן אתה מוצא באבינו [דף מח עמוד ב] אברהם, ששימר את התורה עד שלא באת לעולם שנאמר. עקב אשר שמע אברהם בקולי, וישמר משמרת מצותי חוקותי ותורותי. אף גידלו ובירכו בנערותו, ונתן לו אחרית ותקוה בזקנותו. בנערותו מהו אומר [בראשית יג ב] ואברהם כבד מאד, במקנה בכסף **ובזהב**. ובזקנותו מהו אומר? ואברהם זקן בא בימים וי"י ברך את אברהם בכל. ר' חזקיה **ורבי כהן אמרו** בשם רב. אסור לדור בעיר שאין בה, לא רופא, ולא מרחץ, ולא ב"ד מכין וחובשין. אמר ר' יוסי בי ר' בון. אף אסור לדור בעיר שאין בה גינוניתא של ירק. רבי חזקיה ור' כהן **אמרו** בשם רב. עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. ר' אלעזר חשש להדא שמועתא. ומצמיח אוסף ליה פריטין, ואכיל בהון מכל מילה, חדא בשתא

הדרן עלך פרק עשרה יוחסין וכולא מסכתא דקידושין וכולא סדרא דנשים

